

JENTER OG FOTBALL

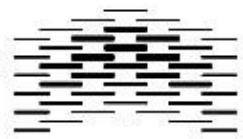
”Hvordan gjør jenter kjønn på fotballbanen?”

MASTEROPPGAVE I SKOLERETTET
UTDANNINGSVITENSKAP
MED FORDYPNING I KROPPSØVING.

SILJE MARINA SKYRUDSMOEN,
MAI 2014

FAKULTET FOR LÆRERUTDANNING
OG INTERNASJONALE STUDIER,
HØGSKOLEN I OSLO OG AKERSHUS

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

SAMMENDRAG

Denne oppgavens hensikt er å undersøke hvordan jenter gjør kjønn på fotballbanen. Kunnskapen jeg søker i denne oppgaven vil gi en større forståelse av hvordan det er å være jente og samtidig være en del av et maskulint fotballfelt.

I dette prosjektet har jeg gjennomført et feltarbeid av et jentelag i fotball, jeg har benyttet både deltagende observasjon og intervju. Jeg brukte strategisk utvalg under intervjuene, og endte opp med å gjennomføre intervju med åtte av jentene på laget. Gjennom en påfølgende kvalitativ analyse kom jeg frem til fem kategorier som beskriver hvordan jentene gjør kjønn på fotballbanen. Disse fem kategoriene har jeg kalt: ”Korte shorts, en ekstra BH og sminke”, ”Å trøste hverandre og samhold”, ”Å trå til i taklinger” og ”Kvinnefotball som pinglete”, ”Fotball som gutteidrett er gammeldags” og ”Å smile på banen”.

Studien viser at kvinnefotballfeltet er i stadig forandring når det kommer til hvordan jentene gjør kjønn på banen. Synet på den ideelle kvinnekroppen som tynn og uatletisk (Azzarito, 2010; Kauer & Krane, 2006), og synet på hva kvinnekroppen kan gjøre er faktorer som viser seg å være i forandring. Andre egenskaper som blir forbundet med det å være kvinne som omsorg, gode relasjoner, og det å være opptatt av det sosiale aspektet er faktorer som ikke har endret seg. Funnene viser at den fysiske kapitalen utgjør en sentral del av den symbolske kapitalen i kvinnefotballfeltet. Det å ha en sterk, kraftfull og selvsikker kropp, det å ha gode fotballferdigheter, og det å ha en attraktiv kropp er faktorer som gir jentene i kvinnefotballfeltet anerkjennelse og status fra andre i feltet som trenere, medspillere, foreldre, tilskuere, og motspillere. Det er blant annet oppmerksomheten fra gutter jentene søker når det kommer til utøvelse av kjønn på fotballbanen.

Funnene viser at jentene utøver en heteroseksuell femininitet på banen. Dette innebærer et fokus på utseende. De viser frem kroppene sine ved å brette opp shortsene og ha push up BH under sports BH når de spiller, og jentene bruker sminke på banen. Jentene bryr seg om hvordan de ser ut, og en grunn til dette er at det motsatte kjønn sitter på tribunen. Jentene er opptatt av å vise seg frem fra det de kaller ”sin beste side”, og de er opptatt av å få oppmerksomhet fra guttene. Jentene forteller også at de er opptatt av å ha en godt trent kropp, både for sin egen del og for å se bedre ut.

Jentene utøver også det jeg har kalt omsorgsfemininitet. De trøster hverandre og passer på hverandre både på og utenfor banen. Det er også viktig for jentene at de ikke kjefter på hverandre og får hverandre til å føle skyld når det kommer til prestasjonene på banen. Samholdet i laget er en viktig faktor for jentene. De er gode venner og jentene trives godt på laget. Flere av jentene forteller at samholdet og miljøet i laget er grunnen til at de fortsatt spiller fotball.

På tross av at jentene utøver tradisjonelle femininiteter som omsorgsfemininitet og heteroseksuell femininitet, kan de også trå til i taklinger. Jentene er ikke redd for å bruke den atletiske kroppen på banen. Laget er et hardt kjempende lag, de er tøffe i spillestilen og har en holdning som tilsier at de kan være tøffe på banen selv om de er jenter. Det at de er jenter og spille fotball skal ikke begrense måten å spille fotball på. Jentene trækker til i taklinger, og det kan virke som det er mer akseptert å være tøff på banen enn det er og ikke tørre å trå til i taklingene. Igjen er guttenes meninger viktige for jentene når det kommer til hvordan de presterer på banen og de er redde for å spille en dårlig kamp når det er kamerater og ser på.

Fotball har i lang tid blitt sett på som en herreidrett, noe jentene mener er gammeldags. Jentene forstår hvorfor det er noen som forbinder fotball med herreidrett og trekker frem faktorer som mediedekning, lønn, fysikk og at det alltid har vært sånn som grunner til påstanden om fotball som herreidrett. Jentene selv har opplevd svært få negative kommentarer på at de er jenter og spiller fotball, og de mener det er i ferd med å skje en forandring. I motsetning til hva tidligere forskning har vist (Fasting, Pfister & Scraton, 2004; Skogvang, 2006), har jentene i studien aldri opplevd å få spørsmål rundt seksualiteten sin fordi de spiller fotball.

Funnene viser at det å ha et godt humør på banen er viktig for jentene. Jentene brukte smileyklistermerker på draktene under kampene og trenerne var opptatt av å opprettholde et godt humør både i garderoben og på banen, og det kan virke som dette var noe de gjorde for å glemme alvoret. Det å ha fokus på å være glade på banen og ikke fokusere på hva andre synes om det de presterer virker også å kunne hjelpe jentene med prestasjonsangst.

FORORD

Det å skulle undersøke fotballfeltet i masteroppgaven min var ikke vanskelig å bestemme seg for. Jeg er veldig interessert i fotball og har selv spilt fotball siden jeg var 14 år. Fotball er noe jeg engasjerer meg veldig i og det bringer frem alle slags følelser, alt fra glede, lykke, sinne og fortvilelse. Men hva skulle jeg skrive om? Fotballfeltet består av så mange ulike faktorer, du har tilskuerne, breddefotball, toppfotball, herrefotball, kvinnefotball, motivasjon, stereotypier etc. Når vi skulle skrive essay på vårsemesteret i fjor, valgte jeg å skrive om kjønnsstereotypier i kvinnefotballen. Det var når jeg skrev dette essayet at jeg bestemte meg for at dette var noe jeg ville undersøke nærmere i masteroppgaven min. Det ville vært veldig interessant å undersøke hvordan jenter er på fotballbanen, og å se om det har skjedd en forandring når det kommer til hvordan jentene gjør kjønn på fotballbanen. Derfor tenkte jeg at masteroppgaven min ville være en yppelig mulighet til å undersøke dette nærmere. I tillegg vil jeg gjerne jobbe på idrettslinja på videregående skole, og jeg tror arbeidet med denne oppgaven vil gi meg en forståelse av hvordan det er å være jente og være en del av et maskulint felt, noe som vil hjelpe meg når jeg trer inn i lærerrollen på idrettslinja.

Først og fremst vil jeg rette en stor takk til spillere og trenere på laget jeg fikk observere og intervju under prosjektet mitt. Dere var så positive og imøtekommende, rett og slett en herlig gjeng som gjorde datainnsamlingen min til en ren glede. Jeg hadde en fin tid sammen med dere og det var fantastisk moro å følge dere på treninger, kamper og cuper. Igjen, tusen takk. Så vil jeg rette en stor takk til veilederen min, Kristin Walseth. Du har vært til stor hjelp under arbeidet med denne masteroppgaven. Dine bidrag og tilbakemeldinger har vært til stor hjelp og har gjort denne oppgaven overkommelig.

Tilslutt vil jeg selvfølgelig rette en stor takk til mamma, pappa, lillesøster og venner. Tusen takk for at dere har motivert meg, støttet meg og inspirert meg masse underveis i arbeidet med denne masteroppgaven. Uten dere ville jeg ikke klart dette, så tusen takk. Dere er fantastiske og jeg er veldig heldig som har dere.

Oslo, Mai 2014,

Silje Marina Skyrudsmoen

INNHALDSFORTEGNELSE

SAMMENDRAG	III
FORORD	V
1.0 INNLEDNING	1
1.1 INNLEDNING	1
1.2 PROBLEMSTILLING	2
2.0 TEORETISK PERSPEKTIV	3
2.1 HVA ER KJØNN?.....	3
2.2 CONNELL - KJØNNSHIERARKIET.....	4
2.3 IDRETT, KJØNN OG FEMININITET	6
2.3.1 FEMININITET	8
2.3.2 NYE FEMININITETER.....	10
2.3.3 JENTERS OPPFATTELSE AV KROPP.....	12
2.3.4 JENTERS MOTIVASJON FOR IDRETT	14
2.4 FOTBALLFELTET I ET KJØNNSPERSPEKTIV.....	16
2.4.1 KVINNEFOTBALLENS HISTORIE	19
2.4.2 KVINNER OG MENN I FOTBALL	20
2.4.3 FEMININITET PÅ FOTBALLBANEN	22
3.0 METODE	27
3.1 KVALITATIV FORSKNING.....	27
3.2 EGEN FORFORSTÅELSE.....	28
3.3 UTVALG	29
3.3.1 UTVALG TIL DEN DELTAGENDE OBSERVASJONEN	29
3.3.2 UTVALG TIL DET KVALITATIVE INTERVJUET	31
3.4 DELTAGENDE OBSERVASJON	32
3.4.1 FORBEREDELSE OG OBSERVASJONSGUIDE.....	32
3.4.2 GJENNOMFØRING AV OBSERVASJONEN.....	33
3.5 KVALITATIVT INTERVJU	36
3.5.1 FORBEREDELSE OG INTERVJUGUIDE.....	36
3.5.2 GJENNOMFØRING AV KVALITATIVT INTERVJU.....	37
3.6 ANALYSE AV DATAMATERIALET	38
3.6.1 TRANSKRIBERING	38
3.6.2 MENINGSKODING	39
3.6.3 MENINGSFORTOLKNING	40

3.7 VALIDITET, RELIABILITET OG GENERALISERBARHET	41
3.7.1 TROVERDIGHET (VALIDITET)	41
3.7.2 PÅLITELIGHET (RELIABILITET).....	42
3.7.3 OVERFØRBARHET.....	43
3.8 ETISKE REFLEKSJONER.....	43
3.8.1 NSD	44
3.8.2 INFORMERT SAMTYKKE	44
3.8.3 KONFIDENSIALITET	44
<u>4.0 RESULTAT OG DISKUSJON</u>	<u>45</u>
4.1 ”KORTE SHORTSER, EN EKSTRA BH OG SMINKE”.....	45
4.2 ”Å TRØSTE HVERANDRE OG SAMHOLD”	54
4.3 ”Å TRÅ TIL I TAKLINGER” OG ”KVINNEFOTBALL SOM PINGLETE”.....	60
4.4 ”FOTBALL SOM GUTTEIDRETT ER GAMMELDAGS”	67
4.5 ”Å SMILE PÅ BANEN”	75
<u>5.0 AVSLUTTENDE DISKUSJON</u>	<u>81</u>
<u>LITTERATURLISTE.....</u>	<u>89</u>
<u>VEDLEGGSLISTE.....</u>	<u>93</u>

1.0 INNLEDNING

1.1 Innledning

Unge jenter og kvinner strømmer til fotballen, og setter sitt preg på det tradisjonelt mannsdominerende fotballfeltet (Skogvang, 2006). I løpet av de siste 30 årene har fotball blitt en av de største og mest populære kvinneidrettene i land som for eksempel Norge, Storbritannia og USA (Fasting, Pfister & Scraton, 2004). Norge har vært et foregangsland for resten av verden på grunn av rekrutteringen og fordi Norge satser bevisst på toppfotball for kvinner (Skogvang, 2006).

At kvinnefotball ikke er "ordentlig" fotball, virker å være noe som blir formidlet til kvinnelige fotballspillere. "Ordentlig" fotball er herrefotball. Kvinner som spiller fotball forteller hvor urettferdig de synes det er at de blir sammenlignet med herrefotballen. Fasting (2001) skriver at kvinnefotballen ikke blir sett på som viktig og blir ikke tatt på alvor på samme måte som fotball for menn.

Selvom fotball er den største idretten for kvinner i Norge, er det fremdeles ikke likestilling i fotballen i den forstand at kvinner og menn får samme tilbud (Fasting, 2001). Fotball utgjør 36 prosent av alle sportsoverføringer på TV. Kvinnefotballen kommer ikke opp på mer enn 7 prosent av totalen i noen av de store kanalene (Lippe, 2007). Skogvang (2006) skriver at for å få en endring i maktforholdet i toppfotballfeltet, vil det være avgjørende å gjøre noe med mediebildet. Ved å vise at flere kvinner spiller fotball på TV, i aviser etc., vil fotballspillende jenter og kvinner gis større plass og dermed øke sin makt i fotballfeltet.

Idrett og fotball har alltid blitt sett på som maskuline aktiviteter. Dette har sammenheng med at gode prestasjoner i idretten og fotballen har krevd personlighetstrekk og egenskaper som har vært sentrale for mansrollen, slik som høy grad av selvtillit, høyt prestasjonsmotiv, konkurranseorientering etc. (Fasting, 2001).

Når det gjelder kvinnelige idrettsutøvere har man ment at de normer og forventninger som er knyttet til henholdsvis idrettsutøverrollen og kvinnerollen, kommer i konflikt med hverandre (Fasting, 2001). Idrett har tradisjonelt vært en arena der menn får bekreftet sin maskulinitet. Fasting (2001) skriver at en konsekvens av dette kan være at kvinnene ble møtt med liten

velvilje og at de også direkte har blitt motarbeidet i idretten. At idretten tradisjonelt har vært en maskulin arena gjør også at heteroseksuell attraktivitet har stor betydning i idretten. Frykten for kvinner som er lesbiske og kvinner som deltar i de maskuline arenaene fører til at idrettskvinner ofte blir utsatt for seksuell trakassering (Fasting, 2001). De generelle oppfatningene om hva som er maskulint og hva som er feminint gjenspeiler seg i synet på hvilke idretter som blir sett på som typisk kvinne eller mannsidretter (Eng, 2002). Fordi fotball uavhengig av seksuell legning generelt blir betraktet som en maskulin idrett, opplever mange av de kvinnelige spillerne homofobi. Myten innenfor kvinnefotballen sier at siden fotball er en maskulin idrett, er kvinner som spiller fotball maskuline og maskuline kvinner er lesbiske (Fasting, Pfister & Scraton, 2004).

Temaet for denne oppgaven er ”Jenter og fotball”. Skogvang (2006) har sett et fotballfelt i Norge som er i forandring. Skogvang (2006) skriver at en forandring i kvinnefotballen i Norge ikke er umulig. Stadig flere jenter og kvinner deltar i fotballen som spillere, trenere og sitter i styret i klubber og i forbundet. I tillegg har Norge fått heltidsansatte fotballspillere i enkelte kvinneklubber. Dette kan være faktorer som gjør at kvinnelige fotballspillere oppnår status og anerkjennelse, og også makt i fotballfeltet. I denne oppgaven skal jeg undersøke om det har skjedd noen forandring i kvinnefotballen når det kommer til den berømte kjønnsstereotypien og hvordan jenter gjør kjønn på fotballbanen.

1.2 Problemstilling

Formålet med denne oppgaven er å få en større forståelse av hvordan jenter gjør kjønn på fotballbanen, og få en forståelse av hva det er som er med å prege jenters utøvelse av kjønn på fotballbanen. Kunnskapen jeg søker i denne oppgaven vil gi en større forståelse av hvordan jentene opplever dilemmaet ved å være jente og være en del av et maskulint fotballfelt.

Problemstillingen for denne oppgaven er derfor: *”Hvordan gjør jenter kjønn på fotballbanen?”*

2.0 TEORETISK PERSPEKTIV

I dette kapitlet vil jeg redegjøre for det teoretiske utgangspunktet for oppgaven. Jeg skal redegjøre for hva kjønn er og hva det vil si å gjøre kjønn på fotballbanen. Jeg vil også presentere tidligere forskning på idrett og kjønn. Kapitlet er delt i fire deler: Hva er kjønn, Connells kjønnshierarki, idrett, kjønn og femininitet og til slutt fotballfeltet i et kjønnsperspektiv.

2.1 Hva er kjønn?

Når vi snakker om kjønn snakker vi ikke bare om biologiske forskjeller, men også om kulturelle og sosialt konstruerte forskjeller. I det engelske språket skilles det mellom begrepene *sex* og *gender*. Begrepet *sex* handler om det biologiske kjønn, mens *gender* handler om det sosiale kjønn og de forskjellene hos menn og kvinner som er sosialt konstruert (Moi, 2005). Her i Norge bruker vi begreper som mann og kvinne, og femininitet og maskulinitet. Kvinne og mann er begreper som beskriver de biologiske forskjellene på mann og kvinne, mens femininitet og maskulinitet handler om de kulturelle, sosiale og historiske betydningene som er knyttet til de biologiske forskjellene. På bakgrunn av dette kan man si at det å være født mann eller kvinne er et biologisk utgangspunkt, som etter hvert blir kodet med ulike sosiale og psykologiske forventninger til hva det vil si å være mann og kvinne (Kane & Greendorfer, 1994).

Simone de Beauvoir skrev i 1949 "*Det annet kjønn*". Dette verket anses som hennes hovedverk og er et filosofisk verk som tar utgangspunktet i kvinners situasjon i Frankrike på 1940-1950 tallet. Kvinner og menn oppdras på forskjellig vis og i Beauvoirs øyne blir kvinnen allerede under oppdragelsen undertrykt i forhold til mannen. Kvinner blir i hele barndommen opplært til å la seg underkue av mannen, hun blir oppfordret til å være en god hustru og en god mor for sine barn. I følge Beauvoir er dette den verste forbrytelsen en kvinne kan bli utsatt for fordi denne oppdragelsen ikke lærer henne å takle motstand, men i stedet oppdrar henne til å velge minste motstands vei (Beauvoir, 2002).

Begrepet kvinnelig får i Beauvoirs øyne en negativ klang fordi det er et påtvunget navn som indikerer og fremprovoserer et atferdsmønster som forutsetter at menn er absolutte og vesentlige, og kvinner relative og uvesentlige. Selv om betegnelsen kvinnelig har en negativ klang i Beauvoirs øyne betyr ikke det at hun ønsker å fornekte kvinnens biologiske eksistens, hun peker på at kvinner rent biologisk er kvinner, på samme måte som menn er menn. Beauvoir lar seg provosere av at man aldri stiller spørsmål om mannens eksistensgrunnlag. For en mann er det en selvfølge at han er mann, og mannen representerer både det positive og nøytrale. Det mannen gjør er det som er rett, og når mannen gjør det er det ingen som stiller spørsmål rundt hvorfor han gjør det. Men når en kvinne gjør noe blir hun møtt med holdningen *hun gjør det fordi hun er kvinne* (Beauvoir, 2002). Beauvoir beskriver kvinnen først og fremst i en underlegen relasjon til mannen. Slik sett kan man si at Beauvoirs maktforståelse er hierarkisk, der den ene part, mannen, undertrykker den andre part, kvinnen (Beauvoir, 2002).

2.2 Connell – Kjønnshierarkiet

Å være mann eller kvinne er i følge Connell (2002) en tilstand som stadig er under konstruksjon og forandring, og varierer ut i fra historie og kulturer. Disse endringene er et resultat av klasseforskjeller, kulturforskjeller og ulike kjønnsrelasjoner. Vi mennesker lærer kjønn gjennom kulturelle normer i samfunnet. Connell mener at selv om vi er født som jente eller gutt, lærer vi hva som forventes av ulike kjønn gjennom interaksjon med andre. Kulturen har skapt normer for hva som er riktig kjønn adferd og disse normene preger vår oppfatning av maskuliniteter og femininiteter, og avvik fra normene blir ikke akseptert. I dagens samfunn har vi flere maskuliniteter og femininiteter. Disse ulike maskulinitetene og femininitetene innebærer at det er mange ulike måter å gjøre kjønn på (Connell, 2002).

Connell (1987) skriver at for å utarbeide en komplett teori om kjønnsstruktur må man se på forholdet mellom kjønnene. I noen tilfeller er dette forholdet utfyllende. Han trekker frem kvinnenens deltidsarbeid som et eksempel. Den vanlige arbeidsfordelingen i arbeiderklassefamilier er at menn arbeider for å forsørge familien, mens kvinner og mødre blir tildelt barneomsorgen og husarbeidet. Femininiteten er konstruert på en måte der omsorg for andre familiemedlemmer blir sett på som kvinnelig.

I følge Connell (1987) finnes det et hierarki når det gjelder femininiteter og maskuliniteter i samfunnet. Denne rekkefølgen baseres på en strukturell faktor, og det er den globale dominansen av menn over kvinner. Connells teori om hegemonisk maskulinitet ble utviklet som et sosialt uttrykk som kunne beskrive den institusjonaliserte dominansen menn har over kvinner og andre menn. Det er viktig å presisere at den hegemoniske maskuliniteten bare kan ses i relasjon til underordnede maskuliniteter og femininiteter, da disse både utfyller, imøtekommer og føyer seg etter den. I følge Connell (1987) er samspillet mellom de ulike formene for maskulinitet er en viktig del av hvordan en patriarkalsk samfunnsorden fungerer.

Connell (2002) deler maskulinitetene inn i fire ulike typer som står i et dynamisk forhold til hverandre. Connell (2002) presenterer ”hegemonisk maskulinitet” som den dominerende maskuliniteten. Etter den hegemoniske maskuliniteten presenterer Connell ”de støttende maskuliniteter” som er representert av menn som ligner den hegemoniske maskuliniteten, men som ikke kan oppnå en hegemonisk posisjon. Deretter kommer ”de underordnede maskulinitetene” og ”de marginaliserte maskulinitetene” som representerer de formene for maskuliniteter som blir diskriminert, som for eksempel homofiles maskuliniteter og fargede menns maskuliniteter. I begrepet ”hegemonisk maskulinitet” betyr ordet hegemoni en sosial makt som er oppnådd i et spill av sosiale krefter som strekker seg inn i organiseringen av privatlivet og kulturelle prosesser (Connell, 1987). Den hegemoniske maskuliniteten innebærer ofte modeller av maskulinitet som vi finner i fantasifigurer som Sylvester Stallone, eller i ekte modeller som er så fjernt og uoppnåelig fra hverdagens prestasjoner som for eksempel bokseren Muhammed Ali (Connell, 2002). Hegemonisk maskulinitet handler nødvendigvis ikke om hvor muskuløse og tøffe menn er, men om den makten menn har over kvinner. Selv om det er mange menn som aldri vil oppnå den hegemoniske maskuliniteten er det denne maskuliniteten flertallet av menn støtter. Det er denne maskuliniteten som blir sett på som naturlig (Connell, 1987).

Ifølge Connell (2002) er det ingen femininiteter som er hegemonisk i den forstand at de sidestilles med den formen for maskulinitet som er hegemonisk blant menn. Det er den globale underordningen av kvinner i forhold til menn som gir et viktig grunnlag for differensieringen og de ulike femininiteter er posisjonert i samsvar med denne underordningen. Det ser vi i at den femininiteten som innehar mest makt er konstruert for å imøtekomme interessene og ønskene til menn. Connell kaller denne femininiteten ”emphasized femininity”.

Jeg kommer videre til å kalle denne femininiteten for ”støttende femininitet” (Connell, 1987). Makt, autoritet og aggresjon er faktorer som er viktig i den hegemoniske maskuliniteten, men disse faktorene finnes ikke i den støttende femininiteten. Den støttende femininiteten karakteriseres som kjærlig, skjør, omsorgsfull, tillitsfull og imøtekommende (Connell, 2002).

Relasjoner endres, nye former for femininitet dukker opp og andre forsvinner. Den ”støttende femininiteten” samsvarer nødvendigvis ikke med personligheten til flertallet av kvinnene. Selv om kvinnene bygger opp under denne femininiteten, og det er denne femininiteten som blir sett på som naturlig, er det ikke nødvendigvis slik at kvinnene alltid utøver denne femininiteten. Etter den ”støttende femininiteten” kommer ”underordnede femininitetene” som representerer de formene for femininitet som blir diskriminert og sett ned på, som de femininitetene lesbiske kvinner utøver (Connell, 1987).

Connell bruker ikke begrepet hegemonisk femininitet fordi han mener at det ikke finnes noen femininiteter som har like mye makt som den hegemoniske maskuliniteten. Selv om ikke Connell bruker dette begrepet er det andre som gjør det. Kauer & Krane (2006) bruker begrepet hegemonisk femininitet, og de beskriver den hegemoniske femininiteten som den femininiteten som er konstruert av hvite, heteroseksuelle kvinner i øvre sosiale klasser. Den hegemoniske femininiteten har assosiasjoner til heterofil sex og romanse. Den legger stor vekt på utseende med den dominerende forestillingen om en feminin kropp som tynn og tonet. En slik feminitet preges av diskresjon, kontroll, følelser, mykhet, moderlighet, sårbarhet, sjenanse, skjønnhet og varsomhet (Ambjörnsson, 2004). I sporten inkluderer den hegemoniske femininiteten å bruke sminke på banen og fremheve den tradisjonelle hvite, heteroseksuelle femininiteten (Kauer & Krane, 2006).

2.3 Idrett, kjønn og femininitet

Den moderne idretten har sine røtter tilbake til slutten av det nittende århundre. Det var i Storbritannia og i Nord-Amerika at utviklingen av den moderne idretten fant sted. I Storbritannia var det guttenes offentlige skoler som stod for utviklingen og institusjonaliseringen av den moderne idretten og den organiserte sporten (Theberge, 2000). De moderne idrettene ble tilført en Viktoriansk versjon av maskulinitet. Dette var en maskulinitet som hyllet konkurranseevne, tøffhet og fysisk dominans.

Idrettene som ble spilt på de offentlige skolene skapte det dominerende bildet av maskulinitet i idretten og ble en modell for idrettens fremtidige utvikling i Storbritannia og over store deler verden. Kvinners deltakelse i fysiske aktiviteter i det Viktorianske England var mye mindre utviklet enn herrenes deltagelse. Det oppstod en intens debatt om hva slags aktiviteter og hvor stor mengde fysisk aktivitet som var egnet for kvinner. De viktorianske idealer mente at kvinner var moralsk og åndelig sterke, men fysiske og intellektuelt svake. Myten om kvinnelig skrøpeligheit, ble en definerende faktor når det ble snakk om kvinner, kjønn og fysisk aktivitet (Theberge, 2000).

Med den urbane og industrielle kapitalismens oppsving i USA, oppstod det en frykt for at gutter skulle bli myke og at samfunnet skulle bli for feminint siden gutter nå ble oppdratt av kvinner både i hjemmet og på skolen (Messner, 1992). Dette var utgangspunktet for at det ble etablert nye organisasjoner som idretten der menn lærte opp gutter til å bli menn. I følge Messner (1992) er den moderne idretten en kjønnst institusjon. Med det mener han at den moderne sporten er en institusjon som er konstruert av menn, i stor grad som en reaksjon på krisen i kjønnsrelasjonene som oppstod på slutten av det nittende århundre. Det ble også sagt at den karakterbyggende effekten av deltagelse i sport gjorde gutter til gode ledere, og lærte gutter ferdigheter og holdninger som ville gi dem suksess i samfunnet. Kvinner fikk ikke delta i denne prosessen.

Kvinner har blitt møtt med mye motstand fra menn når de har ønsket å delta i idretter som har vært forbeholdt menn. Ifølge Fasting (2001) er det fremdeles ikke likestilling i idretten i den forstand at jenter og gutter, og kvinner og menn får samme tilbud. Menn dominerer også internasjonal toppidrett, og det er flere øvelser for menn enn for kvinner i OL. I følge Fasting (2001) har idretten alltid blitt sett på som en arena for menn og en maskulin aktivitet. Dette har sammenheng med at gode prestasjoner i idretten har krevd personlighetstrekk og egenskaper som har vært sentrale for mannsrollen, som høy selvtillit, høyt prestasjonsmotiv og konkurranseorientering. Det har vært en sterk sammenheng mellom den tradisjonelle maskuliniteten og idrettsutøverrollen. Menn som driver med idrett forsterker sin maskuline identitet.

Når det gjelder kvinnelige idrettsutøvere har man ment at de normer og forventninger som er knyttet til idrettsutøverrollen og kvinnerollen kan komme i konflikt med hverandre. I følge Fasting (2001) kan denne konflikten være grunnen til kvinners lave engasjement i idretten.

For å unngå denne konflikten valgte kvinner å ikke begynne med idrett, og hvis de allerede drev med idrett var det mange som valgte å slutte. Det ble også hevdet at konflikten kunne reduseres ved at kvinner valgte idretter som tradisjonelt hadde vært akseptert for kvinner (Fasting, 2001).

2.3.1 Femininitet

Krane, Choi, Baird, Aimar & Kauer (2004) har skrevet artikkelen "Living the paradox: Female Athletes Negotiate femininity and muscularity". Her skriver de at fysisk aktive kvinner og jenter står ovenfor et interessant paradoks, den vestlige kulturens ideelle feminine kropp og oppførsel står i kontrast til en atletisk kropp og idrettsatferd. Atletiske kvinner lever derfor i to ulike kulturer som krasjer, sportskulturen og den generelle samfunnskulturen. Funnene i studien viste at jentene opplevde at den atletiske kroppen stod i kontrast til den ideelle kroppen som utgjør femininitets idealet. Man kunne ha muskler men ikke for mye muskler. Jentene beskrev ofte den ideelle kroppen som en kropp som var "perfekt" og en kropp som så bra ut men som ikke hadde for mye muskler, en kropp som skuespillere og modeller hadde, og idrettsjentene visste at de hadde annerledes kropper enn det som ble sett på som den ideelle kroppen (Krane et al, 2004). Jentene var opptatt av å oppføre seg på en passende måte, slik at de fikk oppmerksomhet fra gutter og at guttene synes de var tiltrekkende. Jentene ville vise at de var feminine selv om de drev med idrett og gjorde typiske ting som skulle forbedre femininiteten som å fikse håret, ta på sminke, ta på fine klær, og være opptatt av mote (Krane et al, 2004). Funnene viste at jentene også opplevde fordeler ved å være idrettsutøvere. Selv om kroppene deres ikke stod til det vestlige idealet valgte jentene å ha fokus på funksjonene til kroppen sin. Jentene fokuserte på at de var sterke og sunne, og de var stolte over å være idrettsutøver og over kroppen de utvikler gjennom trening. De følte også aksept på grunn av deres styrke og ferdigheter. Det å være en idrettsutøver hjalp på selvfølelsen, de følte seg sterke og uavhengige og de fikk selvrespekt. Kvinnelige idrettsutøvere var oppnålige, selvsikre og uavhengige kvinner både på banen og i sosiale situasjoner (Krane et al, 2004).

Ross & Shinew (2007) har gjort en studie som undersøker hvordan kvinnelige idrettsutøvere på college ser på det å være kvinne og være en idrettsutøver. De ville finne ut om disse kvinnelige idrettsutøverne forstod at det å være kvinne og idrettsutøver kunne bli sett på som uforenelig. Funnene i undersøkelsen til Ross & Shinew (2007) viste at noen av kvinnene

fokuserte på utseende som en viktig faktor ved det å være feminin, mens andre kvinner fokuserte på oppførsel. Flere av kvinnene brukte ”jentete” i sine beskrivelser av feminitet og hovedfokus til noen av jentene var å være opptatt av skjønnhet, mote, kroppsfasong og sminke. Flere av jentene nevnte modeller som eksempel på feminine kvinner som til daglig var opptatt av utseende uansett hvor de var eller hva de gjorde. Når jentene snakket om oppførsel som var passende for kvinner nevnte jentene at det å være aggressiv ikke ble sett på som veldig feminint, at jenter mest sannsynlig var mer passive og flere av jentene nevnte mammaen sin når de snakket om feminin oppførsel. I følge Ross & Shiner (2007) satte kvinnene i undersøkelsen pris på sin fysiske kraft og nøt å fremstille et feminint utseende i anledninger de selv valgte. For å løse det kvinnelige utøverparadokset, kan det virke som kvinnene valgte selv når de ville fremstille et feminint ideal, og støttet hverandre i disse valgene.

Samaya Farooq (2013) har undersøkt feminitet blant kvinnelige basketballspillere med minoritetsbakgrunn. Farooq (2013) undersøkte de mangfoldige, dynamiske måtene som disse kvinnene forhandlet og utførte de ulike diskursene som var knyttet til den ”hetero sexy” feminiteten på og utenfor banen. Funnene i studien viste at basketballbanen var et avgjørende sted der kvinnene kunne eksperimentere og utøve sine ekte og personlige følelser i og gjennom sine fysiske kropp. Men det å gjøre kjønn eller utøve heteroseksuell feminitet på en tradisjonell maskulin arena, økte presset på kvinnen til å vise en atferd og et utseende som er passende for en kvinne.

Bjerrum Nielsen & Rudberg (1988) sin studie av kjønn viser at for både gutter og jenter er vennskap viktig for å få bekreftelse av andre. Begge kjønn er relasjonsorienterte og de kan handle strategisk i forhold til andre for å oppnå denne bekreftelsen. Jenter føler seg bekreftet når de lykkes i å skape en fortrolighet og intim stemning med andre. For jentene handler relasjoner om å understreke likheter i et personlig rom, mens for gutter handler det om å understreke forskjeller i det offentlige rom. Jentenes identitet og selvoppfattning bygges opp i nær tilknytning til moren, og hennes grenser mot andre er mer flytende, og hele hennes identitet er på godt og vondt mye mer sammenvevd med hennes relasjoner til andre. Den frykten som står sterkest hos jentene er å skulle stå alene i verden. Relasjonene mellom mennesker er knyttet til jentenes opplevelse av hvem de er (Bjerrum Nielsen & Rudberg, 1988).

I følge Bjerrum Nielsen & Rudberg (1988) behersker jenter kommunikasjon i forhold til innhold, uttrykk og sammenheng bedre enn gutter, og jenter har mer kontakt med sine egen følelser, ikke minst når det gjelder det å føle seg svak. Jenter velger ofte aktiviteter ut i fra hva vennene deres gjør og de bruker sine gode kommunikasjonsevner til å få andres oppmerksomhet. På barneskolen vil jentene veldig gjerne bli sett av læreren og at læreren skal gi de små stjerner i boken. Ikke fordi de er bedre enn guttene, men fordi de gjør alt de kan for å oppnå og bevare et personlig forhold. Når det gjelder forholdet til det andre kjønn i ungdomsårene begynner jenter å bryte regler for å tiltrekke seg guttenes oppmerksomhet. Gutter er en viktig faktor i jentenes liv, og gutter er også et stort samtaleemne mellom jentene. Når de inntreer i et forhold i ungdomsalderen er jentene opptatt av intimitet mens guttene er opptatt av det seksuelle (Bjerrum Nielsen & Rudberg, 1988).

I følge Bjerrum Nielsen og Rudberg (1988) utvikler jenter i ungdomsårene en stor interesse for klær, sminke, hår og gutter. De blir også sett på som omsorgspersoner, de lager mat og tar seg av den følelsesmessige omsorgen. De snakker alvorlig med gutter som ikke oppfører seg, de trøster de med kjærlighetsbrev og gir alle en sjanse til å åpne seg. Jentene blir sett på som følsomme og nærtagne, og dette er kanskje ikke så rart når vi tenker på at jentenes identitet er knyttet til relasjoner.

Connell og hans teori om kjønn, samt Bjerrum Nielsen & Rudbergs (1988) studie viser hvordan jenter utøver tradisjonelle former for femininitet. Studiene viser med andre ord mye reproduksjon og lite forandring. Jeg vil nå se nærmere på en del nyere studier som også viser forandringer gjennom nye former for femininitet.

2.3.2 Nye femininiteter

Azzarito (2010) skriver at den moderne medias fortellinger om femininitet spiller en stor rolle i jenters forståelse av seg selv og deres konstruksjon av kropp. Media rekonstruerer, presenterer og gjør den kvinnelige kroppen til salgsvare gjennom image som hyller makten, mulighetene, ønskene, selvbestemmelsen og suksessen kvinner har i de vestlige samfunn. Media er også med på å skape en ny sosial kontekst for konstruksjonen av femininitet. Jenters bevisste eller ubevisste forbruk av ulike media kan resulterer i en dominerende femininitet som tjener de kommersielle aktørene og som potensielt kan skade jenters oppfatning av seg selv.

Resultatene fra Azzarito sin studie "*The panopticon of physical education*" (2009) viser at kvinner stadig tar til seg, forhandler og motstår femininitetene som sirkulerer i media. Mangfoldige, tvetydige og konfliktfylte konstruksjoner av kroppen, har gitt det "å være jente" mange nye utfordringer. Jentekroppen er tilskrevet tradisjonelle og gjennomgripende kroppslig forestillinger om slankhet og å være uatletisk, og på samme tid dannes det nye femininiteter som Azzarito (2010) kaller "alfa jenter" og "den fremtidige jenta". "Alfa jenta" beskrives av Azzarito (2010) som jenter som på grunn av kulturelle og økonomiske endringer mener at de har samme muligheter som menn har når det gjelder utdanning, idrett og i samfunnet generelt. Denne femininiteten definerer seg ikke utelukkende etter utseende, men jentene er fornøyd med kroppen sin. Dessuten står de ikke ovenfor det moralske dilemmaet ved å måtte velge mellom morsrollen og karrieren. "Alfa jentene" ser på seg selv som guttejenter som i likhet med menn, eller i større grad enn menn, kan bli vellykket i samfunnet, oppfylle sine karrieredømmer og i tillegg bli gode og pleiende mødre. Mens idretten historisk har blitt konstruert som en avgjørende arena for at menn skal lære å bli vellykkede menn i samfunnet, er idretten for den nye femininiteten, representert gjennom "alfa jenta", et viktig sted for å lære hvordan de skal bli kvinner som kan oppnå det de vil. "Alfa jentene" er frittalende og ikke redd for å si meningen sin, de er jenter som kan spille maskuline og androgyne roller, og de er jenter som gjennom sitt engasjement og kjærlighet for sporten utvikler og viser en selvhevende, selvstendig og "kjør på" holdning (Azzarito, 2010).

I motsetning til den tradisjonelle jenta, representerer "fremtidens jente" i likhet med "alfa jenta" nye femininiteter som viser jentekroppen som en kraftfull, sterk og selvsikker kropp (Azzarito, 2010). Bildet som Azzarito (2010) tegner av "fremtidens jente" viser en jente som lykkes i maskuline idretter. Den nye femininiteten, demonstrerer flere fysiske egenskaper, hun er skikket, men dyktig. Hun er atletisk, men estetisk, og hun er hard, konkurransedyktig og aggressiv men allikevel attraktiv. Denne femininiteten er fleksibel og tilpasningsdyktig til endringer, og har en innstilling som tilsier at "hun kan gjøre alt". De nye femininitetene blir rekonstruert gjennom globale medietrender som ser på jentekroppen som symbolsk kapital, den vellykkede unge sporty jenta utvikler seg til å bli en vellykket forretningskvinne (Azzarito, 2010).

Sisjord (2005) ser på forholdet mellom menn og kvinner i snowboard. Funnene i studien viser at jenter er på fremmarsj i snowboard, men de blir stadig minnet på at de opererer på en mannsdominert arena. Dette kommer særlig til uttrykk i kjønnsblandede sammenhenger, da gutter mer selvfølgelig inntar sin posisjon i det offentlige rom, som en funksjon av

kjønnsstrukturen i snowboard og liten grad av organisering. Jenter inntar ulike roller, fra de passive, underordnede som bidrar til å opprettholde det maskuline hegemoniet, til de proaktive jentene som ”vil på banen” gjennom individuell satsing eller kollektive grep.

I likehet med Sisjord (2005) ser Bäckström (2013) på forholdet mellom maskulinitet og femininitet i subkulturene. Bäckström (2013) tar utgangspunkt i en etnografisk studie. Studien undersøker forholdet mellom maskulinitet og femininitet i svensk skateboarding. De tre mest fremtredene femininitetene i studien er ”Guttejenta”, ”Bitchen” og ” Den lesbiske”. Det som kjennertegner ”guttejenta” er at de blir akseptert og sosialt inkludert hos guttene. ”Bitchen” vil ha autoritet og gjør det hun kan for å bli hørt. Den ”lesbiske” viser maskuline egenskaper som selvstendighet og aggresjon. Bäckström (2013) argumenterer for at dannelsen av et nasjonalt nettverk som har utnyttet feministiske strategier, har vært vellykket med tanke på å gjøre plass for kvinnelige skateboarding i lokale skateparker og i media og hun konkluderer med at utfallet av disse handlingene har potensialet til å forandre kjønnshierarkiet mellom maskulinitet og femininitet i skateboardmiljøet.

Bèki & Gål (2013) konkluderer med at idretter som brukte å være tradisjonelt maskuline eller tradisjonelt feminine har blitt ”unisex”, og spørsmålet da er om stereotypiene som gjelder i disse idrettene kommer til å forandre seg i fremtiden. Funnene viser at rytmisk sportsgymnastikk ble valgt i en tidlig alder og ble valgt av foreldrene, i hovedsak av mødre som tidligere hadde drevet med en tradisjonell feminin idrett. Boksing ble valgt av jentene i en senere alder, basert på deres egne beslutninger og ofte imot foreldrenes vilje. Jentene som drev med disse to idrettene viste ingen forskjeller når det gjaldt deres syn på tradisjonelle kjønnsroller. Både de kvinnelige bokserne og de som drev med rytmisk sportsgymnastikk trakk frem familien sin som eksempler på tradisjonelle kjønnsroller.

2.3.3 Jenters oppfattelse av kropp

Garrett (2004) skriver at kroppen er sosial konstruert både av språk, og visuelle bilder som er i samsvar med de normene og de vante praksisene av femininitet. De unge kroppene står for den symbolske representasjonen av den ideelle kvinnen, men de inngrodde forestillingene om hva som er ønskelig med tanke på kvinnelig skjønnhet setter i gang en prosess som kontinuerlig påvirker hvordan unge kvinner ser seg selv, og bedømmer de rundt seg. Gjennom historien har kulturelle regler kontrollert kvinners kropp, og den vestlige verdens norm om å

være en tynn kvinne har ikke gitt kvinner lov til å være store eller til å ta opp plass (Garrett, 2004). Garrett (2004) har i sin studie prøvd å identifisere hvordan unge, hvite, middelklassejenter fra Australia opplever sin egen kropp, sitt kjønn og deres fysiske "selv". De unge kvinnene som deltok i studien ga uttrykk for flere og skiftende kroppslige erfaringer når det gjaldt forholdet mellom kropp, identitet og fysisk aktivitet. Disse kroppslige erfaringene varierte avhengig av kontekst, personlige erfaringer og tilgjengelige diskurser. Garrett (2004) skiller mellom "Den komfortable kroppen", "den dårlige kroppen" og "den annerledes kroppen".

Begrepet "den komfortable kroppen" ble valgt for å skildre en kroppslig posisjon hvor jenter har akseptert kroppen og er tilfredsstillt med kroppen sin (Garrett, 2004). Jenter som befinner seg i denne posisjonen, ser på kroppen som viktig og at kroppen er nært knyttet til egen identitet på en positiv måte. Jenter er fornøyd med kroppen sin fordi den etterkommer den vestlige oppfatningen av hva som er en akseptabel kvinnekropp. Jentene i denne kategorien ser på aktivitet som et middel til å oppnå en bra kropp. Jentene synes det er greit å være kvinne og være muskuløs så lenge kroppene ikke er for store, men det er viktig for dem at de ikke er tykke. Disse jentene høster gevinst av deltakelse på mange nivåer. Sosialt er de i stand til å utvikle og nyte sin posisjon, og det å utvikle fysiske ferdigheter og kompetanse gir dem større selvtillit når det gjelder det kroppslige og det fysiske. Estetisk utvikler de en kropp som er tonet, fleksibel og attraktiv, og emosjonelt utvikler de en fysisk fornuft og aksept av seg selv (Garrett, 2004).

"Den dårlige kroppen" beskriver de jentene som er misfornøyde og ikke aksepterer kroppen sin (Garrett, 2004). Selvidentiteten til disse jentene er nært knyttet til holdninger og følelser rettet mot kroppen sin, og i de fleste tilfellene er disse følelsene negative. De unge jentene som faller innenfor denne kategorien viser store bekymringer rundt kroppen sin, og disse bekymringene påvirker jentenes identitet, sosial atferd og involvering i fysisk aktivitet i stor grad. Jentene er svært bevisst rundt utseendet sitt og utvikler er form for selvovervåking som fokuserer på det å være tykk. Jentene oppfatter ikke seg selv som fysiske eller sportslige på noen måter, og de har hatt få muligheter til å utvikle fysiske ferdigheter i et miljø hvor de ikke føler seg overvåket eller bedømt av andre. Deres engasjement i fysisk aktivitet har blitt sterkt hemmet av deres oppfatninger av egen kropp og mangelen på fysiske ferdigheter. Redselen for å bli sett og dømt av andre i fysiske aktiviteter er større enn redselen for de fysiske kravene som stilles i aktivitetene (Garrett, 2004).

”Den annerledes kroppen” representerer jenter som mener at hvordan kroppen ser ut spiller en mindre viktig rolle i forhold til byggingen av deres selvtillit eller deltagelse i fysisk aktivitet (Garrett, 2004). Disse jentene oppfatter seg selv som forskjellige fra de andre og de står utenfor mange av de eksisterende diskursene rundt kroppen, kjønn og fysisk aktivitet. I motsetning til de to foregående kategoriene, tar jentene i denne kategorien opp en kroppsposisjon som oppleves som positivt i forhold til de levde erfaringene til kroppen. Disse jentene føler ikke at deres identitet nødvendigvis er knyttet til kroppens utseende, men at identiteten ofte er knyttet til selve opplevelsen av fysisk aktivitet. Betydningen av deres deltakelse i fysiske aktiviteter dreier seg om følelser og selvstendighet snarere enn et fokus på kroppen. Det som vekker oppmerksomheten til disse jentene er det sosiale og konkurransemulighetene i aktivitetene. Når disse jentene deltar i fysiske aktiviteter er de mindre opptatt av å få en pen kropp. De er opptatt av konkurransen, å spille bra, score og være en god lagspiller.

Steinfeldt, Zakrajsek, Bodey, Middendorf & Martin (2012) har gjort en studie der målet er å undersøke kvinnelige volleyballspillers erfaringer av kropp. Formålet er å forstå deres synspunkt om deres kropp, både som idrettsutøver og som kvinner generelt, og om klærne de bruker i idretten sin er relatert til deres kroppsilde. Funnene i studien viser hvordan det å være muskuløs, høy, og sterk påvirket deres fysiske evner på banen. Jentene fortalte også om hva slags kropp samfunnet forventet at en volleyballspiller skulle ha. Jentene opplevde flere problemer og bekymret seg for hvordan de så ut i volleyballklærne, og spesielt det at klærne kunne ta oppmerksomheten bort fra de sportslige prestasjonene på banen. I følge Steinfeldt et al (2012) viser funnene at det var forskjell mellom hvordan de så på sin egen kropp når de drev med idrett og hvordan de så på kroppen sin utenfor idrettsbanen. Selv om jentene var opptatt av å ha en trent kropp for å bli best mulig i idretten sin, sammenlignet de ofte kroppene sine med andre jenter som ikke drev med idrett. De dømte seg selv og andre idrettsutøver ut i fra hvordan kroppsfasong jenter som ikke drev med idrett hadde (Steinfeldt et al, 2012).

2.3.4 Jenters motivasjon for idrett

Når det kommer til jenters preferanser og motivasjon for trening, er Kolnes (1994) en av de eldre studiene på dette område. Kolnes (1994) konkluderer i sin doktoravhandling at kvinner og menn i idretten har ulike preferanser i sin toppidrettsdeltagelse. Menn fremhever

prestasjoner og konkurranse som betydningsfullt for deres deltakelse i toppidretten. Kvinner derimot legger vekt på de relasjonelle sidene ved sitt engasjement i toppidretten. De understreker også betydningen av den sosiale sammenhengen og det sosiale klimaet som treningen foregår under. Det å gjøre noe sammen med andre var det som ble opplevd som mest meningsfylt ved livet til kvinnelige toppidrettsutøvere.

Kolnes (1994) sin studie er 20 år gammel, og man kan spørre seg om dette bildet har endret seg i løpet av årene. En del nyere forskning viser at dette bildet ikke har endret seg så mye (Kilpatrick et al 2005; Wallhead et al 2013; Warner & Dixon 2013). Nyere forskning som undersøker motivasjonen for idrettdeltagelse blant gutter og jenter på college i USA som driver med idrett på konkurranse nivå, viser at motivasjonen for idrettsdeltagelse er forskjellig fra motivasjonen for fysisk aktivitet. Motivasjonsfaktorene for idrettsdeltagelse er konkurranse, tilhørighet, glede og utfordring. Glede er en større motivasjonsfaktor når det gjelder idrettsdeltagelse, mens kroppsrelaterte motiver som utseende, vektkontroll, styrke og utholdenhet blir knyttet til treningsmotivasjon på fitness sentere. Gutter er mer motivert av prestasjoner og ego relaterte faktorer som utfordring, styrke, utholdenhet, konkurranser og sosial anerkjennelse enn det jenter er (Kilpatrick et al, 2005). Konkurranser er en stor del av idrettsdeltagelsen, men studier viser at internasjonale konkurranser kan ødelegge det sosiale aspektet av idrettserfaringene til jentene og derfor kan konkurranser hemme kvinner fra å oppnå de sosiale fordelene ved idretten (Warner & Dixon, 2013). Idretten er også en måte å utvikle sosiale forbindelser, få oppmerksomhet fra andre ved å vise innsats og fysisk evne, og få posisjon innenfor det sosiale hierarkiet. Disse sosiale forbindelsene kan være positive motivasjonsfaktorer til idrettsdeltagelse (Wallhead et al, 2013).

En nyere norsk studie som tar for seg målorientering og motivasjonsklima hos kvinnelige toppidrettsutøvere er Abrahamsen, Roberts & Pensgaard (2008). Et av hovedfunnene viser at eliteutøvere er ego orienterte og svært oppgaveorienterte. Den viser også at kvinnelige og mannlige eliteutøvere er like når det kommer til prestasjonsorientering og når det kommer til oppfattelse av motivasjonsklima. Prestasjonsorientering vil si at utøveren er opptatt av å demonstrere egne ferdigheter. For de som er prestasjonsorienterte er fokuset på at det viktigere å bli oppfattet som flink av andre enn å ha fokuset på hva de faktisk lærer (Skaalvik & Skaalvik, 2005). Selv om dette var likt for både kvinner og menn, er det flere kvinner enn menn i denne undersøkelsen som opplevde prestasjonsangst (Abrahamsen, Roberts & Pensgaard, 2008).

Jeg har nå gjort rede for begrepet kjønn, idrettens historie, ulike former for feminiteter, studier av jenters opplevelse av kropp, og studier av jenters motivasjon for idrett. Jeg skal videre i kapittelet gjøre rede for jenters posisjon i fotballfeltet.

2.4 Fotballfeltet i et kjønnsperspektiv

Bourdieu kaller samfunnet for det sosiale rom og det sosiale rom er en sammensetning av ulike sosiale felt. Feltbegrepet beskriver de sosiale arenaene der handlinger utspiller seg. Et felt refererer til forholdet mellom aktører i samme aktivitet. Et sosialt felt eksisterer i følge Bourdieu når en avgrenset gruppe mennesker eller institusjoner strides om noe som er felles for dem. For å kunne definere et felt må man påvise at det er noe som står på spill, noe aktørene finner det verdt å kjempe for. Bourdieu bruker ofte metaforen spill for å forstå hva det er som skjer i interaksjonen mellom aktører i det sosiale liv, altså hva det er som utspiller seg i feltet. Spillet i feltet følger ikke bare et sett med regler, reglene danner også rammer for hva man kan gjøre og hva man ikke kan gjøre i feltet. Samfunnet eller det sosiale rom består av utallige felt og noen eksempler på felt er helsefeltet, skolefeltet og idrettsfeltet. Hvert felt har ulike sosiale koder for væremåter, og kodene for væremåter i helsefeltet vil være forskjellig fra de sosiale kodene i idrettsfeltet (Bourdieu & Wacquant, 1992).

Et felt har en hierarkisk fordeling av posisjoner, og dette resulterer i en under- og overordning av deltagerne i feltet. De hierarkiske posisjonene i et felt baserer seg på hvor mye av den feltspesifikke kapitalen hver av aktørene har opparbeidet seg. Deltagerne i feltet deltar i en rekke sosiale kamper om innflytelse og kapital, og kampene i feltet handler alltid om feltet og feltets grenser. Et felt er preget av konflikter som oppstår når feltets aktører vil forsvare eller forbedre sin egen posisjon. Vi kan ikke snakke om kapital uten felt fordi kapitalene har ulik verdi i de ulike feltene. Det er i feltet at veksling av kapital kan skje (Bourdieu & Wacquant, 1992).

I følge Bourdieu er kapital en form for makt. Det finnes tre hovedformer for kapital og disse er økonomisk kapital, sosial kapital og kulturell kapital. Den økonomiske kapitalen handler om økonomi som kan omsettes. Den sosiale kapitalen handler om tilgangen til sosiale nettverk, og den kulturelle kapitalen omhandler utdanning, kompetanse og kunnskap. Sammen opprettholder disse kapitalene en sosial struktur i samfunnet som kan ses på som grupper og personers makt og innflytelse. Den sosiale og kulturelle kapitalen utgjør

strukturen til den symbolske kapitalen, og å eie den symbolske kapitalen vil si å inneha symbolske verdier i form av stil, språk og handlinger som verdsettes i det bestemte feltet (Bourdieu & Wacquant, 1992). I idrettsfeltet er også den fysiske kapitalen inkludert i den symbolske kapitalen, og den fysiske kapitalen omfatter den enkeltes fysiske kompetanse og ferdigheter som for eksempel det å ha god utholdenhet og styrke (Skogvang, 2006). Med andre ord er den symbolske kapitalen det som av sosiale grupper vurderes som mest verdifullt (Bourdieu & Wacquant, 1992).

Feltene preges av konfliktene rundt aktørenes posisjoner i feltet, men feltet er imidlertid også preget av en grunnleggende, taus og implisitt enighet som angår spillereglene i feltet og hva som skal gjelde som kapital. Denne enigheten kaller Bourdieu doxa. Doxa vil ofte bli utfordret og dette er det gjerne nykommerne på feltet, de yngre generasjonene, som står bak (Aakvaag, 2008).

Idretten kan bli sett på som et felt, og slik sett kan fotballen kalles et delfelt. Idrettsfeltet kan være vanskelig å dele inn i delfelt, fordi flere av delfeltene skli inn i hverandre og det kan være problematisk å avgrense et felt. I noen sammenhenger kan man dele inn de ulike idrettsgrenene i delfelt, mens i andre sammenhenger går feltene over i hverandre og på tvers av idrettsgrener. Også den enkelte idretten kan deles inn i ulike delfelt, som for eksempel bredde- og toppfotball. Den organiserte delen av breddefotballen og toppfotballfeltet går imidlertid over i hverandre på enkelte områder ved at de samme sett spilleregler gjelder og spillet er det samme, og begge har for eksempel Norges fotballforbunds ting som øverste besluttede myndighet (Skogvang, 2006). Fotball kan bli sett på som et eget felt fordi fotballen utgjør et nettverk av relasjoner hvor posisjoner strides om å legitimere seg og sine representasjoner av virkeligheten. Kampene i fotballfeltet utspiller seg i hovedsak mellom grupperinger som ligger tett opp til hverandre, som for eksempel mellom toppfotball og breddefotball i klubber som gir tilbud til både bredde og topp, eller mellom store og små klubber i toppen definert ut i fra økonomiske rammebetingelser, eller mellom fotballspillende kvinner og menn i toppfotballen. Skogvang (2006) avgrenset også toppfotball som et eget felt. Den økende kommersialiseringen og profesjonaliseringen i toppfotballen oppleves ulikt av de ulike aktørene avhengig av interesse og motiv. Fotballsupportere og publikum vil ha gode spillere og underholdene kamper, spillere og trenere er avhengig av profesjonelle arbeidsforhold for å utvikle prestasjonene optimalt, klubber trenger dugnadshjelp og økonomiske inntekter og media ønsker å skape underholdning. I tillegg er det andre små

grupper med ulike interesser og behov som sponsorer, investorer, sportsbutikker og utstyrsprodusenter (Skogvang, 2006).

Å studere fotball som et felt innebærer at mye av fokus kommer til å rettes mot det som er felles av kunnskaper, ferdigheter, erfaringer, ideer og vurderinger, det kollektive som folk innen fotballen deler og som holder fotballkulturen sammen. Både fotballen, individer og grupper som deltar i fotballfeltet er avhenging av samfunnsutviklinger for øvrig. Fotballen må derfor alltid forstås og forklares ut i fra sin historiske, politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle sammenheng. Selv om idrettsfeltet er avhengig av samfunnsutviklinger kan ikke idrettens historie bare forklares ut i fra den generelle samfunnshistorien, den har også sin egen historie (Skogvang, 2006).

For å kunne konstruere feltet må man identifisere de formene for spesifikk kapital som virker der. Når det kommer til toppfotballfeltet beskriver Skogvang (2006) de ulike kapitalene i feltet. Den økonomiske kapitalen vil for eksempel være lønn, stipend og bonuser i form av penger, treningsklær, utstyr og andre materielle goder. Kulturell kapital vil kunne være trenerutdanning, utdanning generelt eller et eget fotballspråk og kunnskap om fotballens regler som kan gi status som ”fotballekspert”. Fysisk kapital vil være fotballferdigheter som styrke, kondisjon og hurtighet, tekniske dribleferdigheter eller at du er god i hodedueller. Sosial kapital vil være det nettverket du skaffer deg gjennom det å være fotballspiller, for eksempel dine lagkamerater eller supportere og medlemmer i samme klubb. Til slutt vil den symbolske kapitalen være den status og anerkjennelse du oppnår av å være en god fotballspiller, eller gjennom å være toppscorer i eliteserien, eller gjennom å få ditt navn og bilde på sportssider i avisa med jevne mellomrom (Skogvang, 2006).

Skogvang (2006) bruker Bourdieus feltteori der toppfotball er et delfelt. Resultatet i Skogvang (2006) viser at dagens fotball er et kompleks felt som er i rask forandring på noen områder, mens på andre områder går forandringene langsommere. Kvinner har gitt uttrykk for at de synes det er urettferdig at de blir sammenlignet med menn og at det er mannen som er normen i idretten. Fotball er en av idrettene som blir fremstilt som en maskulin idrett, og det er den fotballen herrene spiller som blir oppfattet som den riktige og ordentlige måten å spille fotball på (Fasting, 2001). I følge Skogvang (2006) vil det ta lang tid før holdninger som dette vil forandre seg.

2.4.1 Kvinnefotballens historie

Goksøyr og Olstad (2002) deler fotballhistorien i Norge inn i 3 faser, ”Den dannede fasen”, ”den folkelige fasen” og ”den kommersielle fasen”. Den dannede fasen varer frem til 1920 tallet og er en fase med ivrig, men ustabil sporadisk fotballspill. Det tidlige fotballspillet hadde en gutteaktig og uetablert karakter (Goksøyr & Olstad, 2002). I den dannede fasen endret fotballen seg fra å være et spill for eliten og borgerskapets barn, til å inkludere alle sosiale lag. I denne fasen minsket borgerskapets og elitens dominans på banen og i selve spillet, og spillet ble utviklet mer på tvers av dannelsesidealet. Den siste fasen kaller de den kommersielle fasen, og varer fra 1970 og utover. Fotball ble i denne fasen den dominerende idretten for både gutter og jenter. Media og sponsorer viet mer oppmerksomhet og penger til fotball enn noen annen idrett, mens forbundet lyktes i å beholde kontroll over både bredde og topp ved at dette var samlet i et forbund (Goksøyr & Olstad, 2002).

Kvinner begynte å spille fotball allerede på 1800-tallet, men det var ikke før på 1970 tallet at det var en økning i utbredelsen og omfanget av kvinnefotballen (Skogvang, 2006). Som i herrefotballen var det England som hadde en sentral rolle i oppstarten av kvinnefotballen. Goksøyr & Olstad (2002) deler også kvinnenes inntog i norsk fotball inn i 3 faser, Kvinnefotballens kamp- og pioner tid, kvinnefotballens gjennombruddstid, og kvinnefotballens blomstringstid. I den første fasen ble det spilt oppvisningskamper og showkamper, og disse kampene gikk under navnet ”frøken fotball”. Under disse kampene spilte kvinnene mot eldre menn, og de spilte også mot engelske turister ved en anledning. Kjønnssdimensjonen i debatten var sentral i forbindelse med hvor hardt og tøft fotball skulle spilles. Et hardt fotballspill med mange tette og tøffe dueller mann mot mann ble brukt som argument for å holde kvinnene unna fotballen. Argumentet gikk på at fotball var en altfor hard fysisk idrett for kvinner og at kvinner lettere kunne bli skadet enn menn. Fotball skulle spille av menn ettersom idretten krevde styrke, fart og presisjon (Goksøyr & Olstad 2002; Skogvang 2006).

Den andre fasen i kvinnefotballen må ses i sammenheng med samfunnsutviklingen generelt. Kvinnene ønsket ikke lengre å stå i bakgrunnen, det hadde de gjort alt for lenge. De var lei av å være et vedheng i herreidretten. Nå ville de selv delta, sprengre grenser og bryte barrierer (Goksøyr & Olstad, 2002). Det ble vurdert at man kunne feminisere reglene i fotballen slik at den ble mindre voldelig, men dette mente menn ville være med på å gjøre fotballen til en ”frøkensport”. Den etablerte herrefotballen følte at kvinnefotballen var en trussel. Menn

mente at hvis kvinner også spilte fotball ville det bli et problem med for få garderobes, baner, dommere osv. Argumenter om at kvinner som spilte fotball ville bli maskuline ble også brukt, og at alle kvinner som spilte fotball var lesbiske. Kvinnefotballen ble også sammenlignet med herrefotballen, og det ble argumentert med at kvinnefotballen ikke var god nok. Selv om det var debatt rundt kvinnefotballen strømmet unge jenter og kvinner til fotballen, og satte sitt eget preg på det tradisjonelle mannsdominerte fotballforbundet (Goksøyr & Olstad 2002; Skogvang 2006).

I den tredje fasen gir en lang, fargerik og motsetningsfull kamp for rett til å delta resultater som det står respekt av (Goksøyr & Olstad, 2002). Etter å ha tatt hjem to gullmedaljer på slutten av 1980 tallet økte rekrutteringen på jentesiden ytterligere, kvinner ble mer likstilt i fotballforbundet, og den sportslige suksessen fortsatt inn i 1990 årene. Et av målene til kvinnefotballen var å øke publikumsoppslutningen og oppnå mer oppmerksomhet i media.

2.4.2 Kvinner og menn i fotball

Skogvangs (2006) studie av toppfotballfeltet viser at gleden fotballen skaper er den viktigste drivkraften. Drivkraften til begge kjønn er gleden fotballen skaper, det at de synes det er morsomt å spille fotball, mestringsfølelsen, det sosiale, lagfølelsen og kameratskapet. Spillerne sier at de har stor glede av å drive med toppfotball, og for å oppnå denne gleden er det å mestre fotballspillet viktig. I tillegg kjemper fotballspillere av begge kjønn for å bli best mulig på banen, trår til i taklinger og er villige til å ofre mye for å vinne fotballkamper. Det sosiale som kommer med fotball oppleves som svært betydningsfullt for både mannlige og kvinnelige fotballspillere. Lagfellesskap, kameratskap med fotballvenner, samarbeid og det å skaffe seg et nettverk understrekes som viktig. Fotballspillere av begge kjønn føler seg også sterkere og får bedre selvtillit gjennom fotballen (Skogvang, 2006).

Skogvangs (2006) studie viser mange likheter når det kommer til kvinner og menn i fotballen. Samtidig som likhetene mellom kvinner og menn er mange, oppleves ulikhetene mellom de som urettferdig. Selv om det å være god fotballspiller gir status og anerkjennelse for begge kjønn, gir det imidlertid høyere grad av status å være i toppen for menn enn for kvinner. Når det gjelder økonomiske resurser, tilskuertall og medieoppmerksomhet er kjønnsforskjellene store når det kommer til utviklingen i toppfotballen. Begge kjønn har en drøm om å bli profesjonelle fotballspillere, men denne drømmen er lettere å realisere for menn enn for

kvinner. Medieoppmerksomheten herrene får bringer bedre økonomi inn i klubbene og gjør det mulig å utvikle spillet, og muliggjøre det å ha fotball som et yrke. Den økende kommersialiseringen og ulikhetene i medieoppmerksomheten i toppfotballen kan derfor se ut til å utvide gapet mellom kjønnene (Skogvang, 2006).

Gerd von der Lippe (2007) skriver at fotball er en av landets største idretter, og i 2006 stod herrefotballen for 36 prosent av alle sportsoverføringer som sendes på tv. Kvinnefotballen utgjorde så lite som 7 prosent av sportsoverføringene på de store kanalene i Norge. I tillegg var både kommentatorene og gjestene i TV studio menn, bortsett fra de gangene det var kvinner som spilte. Det var ikke bare på TV det var store forskjeller i dekningen av kvinnefotball og herrefotball, riksavisene har tre ganger så mye herrefotball som kvinnefotball i avisene (von der Lippe, 2007).

Herrefotballen har gjennom historien blitt sett på som bedre enn kvinnefotballen. Det tok lang tid før kvinnefotballen fikk innpass i fotballorganisasjonen, og det vil ta lang tid før holdninger i samfunnet vil forandre seg selv om kvinnene presterer på et høyere nivå internasjonalt enn det herrene gjør (Skogvang, 2006). Mediedekningen i kvinnefotballen er liten og dette er faktorer som gjør at forandringsprosessen går tregere, og det kan ta lang tid før kvinnefotballen blir verdsatt av både tilskuere og i fotballfeltet generelt. I USA har både kvinnefotballen og herrefotballen en kortere historie enn det den har i Norge, likevel har kvinnefotballen i USA oppnådd både høy status og anerkjennelse (Skogvang, 2006).

Forandringen i kvinnefotballen i Norge er likevel ikke umulig. Stadig flere jenter og kvinner deltar i fotballen som spillere og på andre områder som trenere og i ulike styre verv, og dette er et steg i riktig retning. I tillegg har Norge fått heltidsansatte fotballspillere i enkelte klubber på damesiden. Dette kan være faktorer som gjør at kvinnelige fotballspillere oppnår status og anerkjennelse, og også makt i fotballfeltet (Skogvang, 2006).

At forandring i kvinnefotballen er mulig, begynner også å vise seg i seertallene til kvinnefotballen. I 2013 var det to kvinnefotballkamper som var på topp tre når det kom til de mest sette kampene på TV. På første plass finner vi semifinalen mellom Norge og Danmark i EM i 2013 som hadde 519 000 seere, og på tredje plass var finalen i EM mellom Norge og Tyskland med 503 000 seere. Den mest sette herrefotballkampen hadde 507 000 seere og var VM kvalifiseringskampen mellom Norge og Sveit. Fjerdeplassen hadde 481 000 seere og var VM kvalifiseringskampen mellom Norge og Albania (Ramm, Bentsen og Elle, 2013)

2.4.3 Femininitet på fotballbanen

Jeanes (2011) undersøker forholdet mellom jenters engasjement i fotball og konstruksjonen av kjønnsidentitet. Undersøkelsen vurderer om deltagelse i fotball, som blir sett på som en herreidrett, kan gi jenter muligheten til å motstå tradisjonelle kjønnsnormer og utføre alternative femininiteter. Studien tok utgangspunkt i 10 og 11 års gamle jenter i Australia som spiller fotball. Funnene viste hvordan jentene kunne utføre flere typer femininiteter på fotballbanen. De dominerende utøvelsene av det å være jentene ble beskrevet som ”jentete”, ”guttejente”, ”sporty” og ”populær”. Å være ”jentete” handlet om å utføre den ideelle femininiteten. ”Guttejentene” var opptatt av å være ute i friluft og spille dataspill, men selv om de var opptatt av aktiviteter som var forbundet med gutter ville de ikke bli sett på som og sammenlignet med gutter. De ”sporty” jentene var de jentene som deltok i og hadde gode ferdigheter i idrett. Den ”populære” jenta var en blanding av den ”sporty” og den ”jentete” jenta. Disse jentene var veldig attraktive, hadde tynne kropper, langt hår og pene ansikt. De var gode i sport men de var også opptatt av ting som å ha på seg sminke, sladre og være sammen med gutter. Jentene i undersøkelsen viste et behov for å definere seg selv om en bestemt type jente. De vanligste beskrivelsene var enten ”for det meste guttejente” eller ”for det meste jentejente”. De beskrev at de noen ganger kunne være aggressive, hadde på seg kjønnsnøytrale klær, engasjerte seg i sport og nektet å forfølge gutter (Jeanes, 2011).

Jentene i undersøkelsen så på deltagelsen i fotball som å være i samsvar med femininitet. Fotball var bare en av mange aktiviteter de foretok seg som ga det lov til å utføre alternative femininiteter til forskjellige tider. Når jentene fikk spørsmål om hva slags kropp de ville ha og hva som var en passende fotballkropp, viste jentene til tynnhetsidealet. Å ha den riktige kroppen, en tynn og hvit kropp, ga jentene friheten til å delta i ikke feminine aktiviteter som fotball uten at risikere å falle utenfor jente kulturen (Jeanes, 2011). Under observasjonen kom det frem at deres fysiske prestasjoner på fotballbanen ble betydelig begrenset av den ideelle femininiteten. En stor del av jentene unngikk fysisk kontakt som taklinger og jentene var ikke villig til løpe hardt og kjempe for å vinne ballen. Resultatene viser at det å være jente og spille fotball er akseptert, og at måten jenter spiller fotball på er begrenset på grunn av de tradisjonelle forestillingene om femininitet. Jentene måtte se feminine ut og det var viktig å ha den ideelle kroppen som var å ha en tynn kropp. Aggressivitet, selvsikkerhet og fysisks hardt spill ble ikke akseptert (Jeanes, 2011).

Andre studier viser at kvinnelige fotballspillere utøver flere feminiteter og at dette kan endre seg avhenging av situasjonen. En av spillerne i Fasting, Pfister og Scraton (2004) mener at gutter og jenter snakker forskjellig språk, og forteller at hun endrer språket sitt avhenging av hvem hun er sammen med. Enkelte av spillerne karakteriserer seg selv som ”guttejenter”. Forståelsen av kjønn som en sosial konstruksjon ligger til grunn for en antagelse om at man kan fremstå som feminin ved å forandre utseende. Spillerne forteller at de i noen situasjoner kan fremstå som mindre feminine enn andre når de for eksempel er med venninner som ikke driver med idrett og som er mer feminine enn de, mens de i andre situasjoner kan fremstå som feminine. Dette tilsier at feminitet er dynamisk og at de selv kan endre det, avhenging av hva slags situasjoner de er i og hvem de er sammen med (Fasting, Pfister og Scraton, 2004).

Funnene i Fasting, Pfister & Scratons (2004) europeiske studie av kvinnelige fotballspillere viser at spillerne i alle landene hadde en klar oppfatning av feminitet og maskulinitet. Feminitet assosiertes først og fremst med utseende, klær og hvordan man ser ut, og lite til atferd og personlighet. Maskulinitet ble beskrevet som det motsatte av feminitet med mer fokus på kroppsspråk, og måten man presenterer seg selv på. Spillerne hadde kjennskap til stereotypiene, men analysen viser at spillerne tar klar avstand fra den hegemoniske formen for feminitet. Blant noen av kvinnene var det motstand mot det å bruke selve begrepene feminin og maskulin. Bakgrunnen for dette var en bevissthet om at disse er sosialt konstruert, og at det å bruke dem i seg selv kan virke forsterkende i forhold til stereotypiene. I de fire landene, England, Sverige, Norge og Tyskland, som inngikk i undersøkelsene blir fotball sett på som en herreidrett, derfor har flere av jentene i undersøkelsen opplevd homofobi, uavhengige av om de var lesbiske eller heterofile.

Et av funnene i Skogvang (2006) viste at kvinner opplevde at det stiltes spørsmål ved deres seksualitet når de spilte fotball. Samtidig mente spillere og trenere at det var enklere å være lesbisk enn det var å være herrespiller og homofil. De tradisjonelle stereotypiene av hva som var kvinne- og herreidrett ble forsterket av media og når kvinner eller menn utfordret disse stereotypiene, ble de konfrontert med spørsmål om deres seksualitet (Skogvang, 2006).

Eng (2002) hevder at vi i Norge fremdeles er preget av en heteronormativ kultur.

Heteronormativitet er en viktig maktstruktur i samfunnet som sørger for at ulikheter mellom forskjellige typer kjønn og seksualitet opprettholdes. Heteronormativitet gir videre privilegier til de som faller innenfor normene i samfunnet og diskriminerer de som faller utenom.

Heteronormativiteten kommer for eksempel til syne gjennom at en mengde av våre sosiale

ritualer er bygget opp rundt heteroseksualiteten, manifestert gjennom bilder, kulturelle tegn og symboler, og konkrete handlinger i det sosiale spillet som er formet rundt han og henne. Heteronormativiteten kommer også til syne i idretten som er en offentlig arena, og som har sine egne ritualer og regler (Eng, 2002). Myten om at homofile menn er feminine og lesbiske kvinner er mer maskuline enn heterofile får spesielle konsekvenser for deltakelse i sport (Eng, 2002). De generelle oppfatningene om hva som er maskulint og hva som er feminint gjenspeiler seg i synet på hvilke fysiske aktiviteter som er typisk kvinne eller mannsidretter. Dette har for eksempel gjort at kvinnefotballen blir sett på som en arena for lesbiske, og at dans og ulike estetiske idretter er en arena for homofile. Men det å kategorisere idretter som maskuline og feminine kan skape homofobi. Lesbiske kan da virke truende for det kvinnelige idrettsmiljøets rykte og posisjon (Eng, 2002). Fasting et al (2004) hevder at fordi fotball generelt blir betraktet som en maskulin idrett, opplever mange av de kvinnelige fotballspillerne i undersøkelsen deres homofobi. Uavhengig av om de er lesbiske eller heterofile.

Caudwell (1999) har sett på forholdet mellom kjønn og seksualitet hos kvinnelige fotballspillere i Storbritannia. Funnene viste at homofobi i kvinnefotballen var en stor bekymring for mange av kvinnene som spilte fotball, uavhengig av deres seksualitet. Caudwell (1999) konkluderte med at det var en klar lesbisk tilstedeværelse i kvinnefotballen i Storbritannia. Funnene viste også at det var en klar kobling mellom kvinnefotballen og den maskuline identiteten. De vanlige stereotypiene rundt kvinnefotballen har fungert som en ukritisk merking av alle kvinnelige fotballspillere. Spillere uavhengig av deres egen seksuelle identitet, så ut til å forstå at den lesbiske identiteten ble relatert til kvinnelige fotballspillere. Som en konsekvens at dette, ble kvinnefotballen et område der det oppstod bekymringer rundt kvinners kjønn og seksualitet.

Skogvang & Fasting (2013) viser at homonegativitet gjelder både i kvinne og herrefotballen. Det er forventet at kvinnelige fotballspillere er lesbiske og de blir ofte møtt med kommentarer som ”å, spiller du fotball? Da må du være lesbisk. Det er ingen kvinner som spiller fotball som ikke er lesbiske, det sier ryktene hvert fall”. En av mennene i studien sier at han tror det er lesbiske på alle kvinnelag fordi lesbiske er knyttet til fotball. Noen av kvinnene i undersøkelsene forteller at de synes det er slitsomt og hele tiden måtte forsvare spillerne på laget mot disse ryktene, mens andre forteller at de ikke lenger bryr seg om disse ryktene. Selv om fotball er den største organiserte idretten for kvinner, er det fortsatt mennesker som

forbinner kvinnelige fotballspillere med lesbisk identitet. Studien viser også at det er mindre homonegativitet i kvinnefotballen enn i herrefotball (Skogvang & Fasting, 2013).

Skogvang og Fasting (2013) konkluderer med at menn og kvinner med ulike seksualiteter har ulike opplevelser og erfaringer i fotballen. Det er forventet at menn liker tøffe sporter med mye kroppskontakt, men det at kvinner deltar i slike maskuline idretter påvirker hvordan andre mennesker ser på deres seksualitet. De konkluderer med at det er mye enklere å være kvinnelig fotballspiller i dag enn for 20 år siden, og det ser man også i det økende antall jenter og kvinner som spiller fotball.

3.0 METODE

I dette kapitlet skal jeg gå nærmere inn på hvordan jeg metodisk har gått frem både før, under og etter jeg har samlet inn data. Jeg skal gi en beskrivelse av hvilke valg jeg har tatt i forhold til metodene jeg har brukt for utvalg, den deltagende observasjonen, det kvalitative intervjuet, analysen av datamaterialet, validitet, reliabilitet og generaliserbarhet og de etiske refleksjonene.

3.1 Kvalitativ forskning

I samfunnsvitenskapelig metodelitteratur skiller vi mellom to metoder. Vi har de kvalitative og de kvantitative metodene (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010). De kvalitative metodene forholder seg til data i form av tekst, lyd og bilde, og legger vekt på fortolkning av dataene. Det er denne metoden jeg har brukt i dette prosjektet. I den kvalitative metoden er det to grunnleggende forskjellige måter å samle inn data på, den ene tilnærmingen er gjennom observasjon, den andre er gjennom intervju (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010).

Når man benytter seg av deltagende observasjon som metode er det svært ofte at man kombinerer denne metoden med andre metoder som for eksempel intervju. Det å kombinere flere metoder kalles triangulering (Fangen, 2004). Jeg har valgt å kombinere deltagende observasjon og kvalitativt intervju. Ved å kombinere disse metodene kunne jeg spørre jentene om det jeg hadde sett under observasjonen og jeg kan vurdere det de sier opp i mot det jeg har observert. Jeg kan da bruke intervjuet til å validere det jeg har observert. Ved å bruke intervju i tillegg til observasjon vil jeg kunne prøve ut og diskutere mine fortolkninger av det jeg har observert med jentene, og dataene til prosjektet blir på denne måten til i samspill mellom meg og jentene.

I følge Martin Heidegger (1927) er forståelse et grunnleggende mønster ved menneskers tilværelse. All forståelse viser tilbake til en forforståelse som vi ikke kan fri oss fra. En hermeneutisk grunninnsikt vil si at du alltid vil ha en forforståelse før du begynner med din forskning. Dine forforståelser vil gradvis modifisere seg etter hvert som du tilegner deg kunnskap. Heidegger mener du bør skrive ned alt du vet om feltet og hvordan du antar miljøet skal være før du begynner feltarbeidet ditt. Det er ofte i misforholdet mellom de forventingene

forskeren har og funnene, de interessante dataene ligger. Dette fordi de misoppfatningene du selv opprinnelig hadde ofte tilsvarer de misoppfatningene folk flest har (Fangen, 2004).

3.2 Egen forforståelse

Jeg har selv spilt fotball i mange år, og har spilt fotball i de fleste aldersklassene. Jeg har derfor gjort meg opp noen meninger om hvordan jenter gjør kjønn på fotballbanen. Det som er interessant er at jenter på de fleste lag og alderklasser utøver kjønn forskjellig. Det finnes ikke en bestemt måte jenter utøver kjønn på fotballbanen, og hvordan jentene gjør kjønn kan variere innad i laget, mellom lag og mellom aldersgruppene. Jeg har selv gjennom mine år som fotballspiller forandret min utøvelse av kjønn på fotballbanen. Jeg har for eksempel gått fra å være 16 år og veldig opptatt av hvordan jeg så ut, til å spille på kvinner senior nå og være mer opptatt av mine prestasjoner på banen. og mine egne følelser og meninger. I 16 års alderen spilte jeg på et lag hvor de fleste var like, ingen skilte seg spesielt ut og vi var opptatt av de samme tingene. På seniornivå spiller jeg på et lag der vi er ganske mange forskjellige individer, og hvor det er flere av spillerne som av ulike grunner skiller seg ut.

Det var derfor viktig at jeg hadde et åpent sinn og ikke var for preget av min egen historie, samtidig som jeg hadde nok kunnskap til å nærme meg feltet på en hensiktsmessig måte. Ved å lese tidligere forskning opparbeidet jeg meg mer kunnskap om temaet, og jeg så andre faktorer som kunne være relevante for min problemstilling. Et eksempel på dette er hvor stor betydning relasjoner og det sosiale klimaet har for jenter som spiller fotball. Jeg hadde først stort fokus på hva jentene gjorde, men oppdaget at det kunne være lurt å trekke inn relasjonene de hadde til personene rundt laget, som trenere, tilskuere, foreldre, venner og kamerater.

Jeg vil gjerne jobbe på idrettslinja på videregående skole, og jeg tror arbeidet med denne oppgaven vil gi meg en forståelse av hvordan det er å være jente og være en del av et maskulint felt, noe som vil hjelpe meg når jeg trer inn i lærerrollen på idrettslinja.

3.3 Utvalg

Å velge ut hvem som skal være med i prosjektet er en viktig del i all samfunnsforskning. Det som kjennetegner kvalitative metoder er at man forsøker å få mye informasjon om et begrenset antall personer (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010). I dette prosjektet skulle jeg se på hvordan jenter utøver kjønn på fotballbanen ved å bruke deltagende observasjon og kvalitativt intervju som metode. Jeg valgte å bruke strategisk utvelgelse av informantene i dette prosjektet. Strategisk utvelgelse av informantene vil si at jeg først tenkte gjennom hvilken målgruppe som måtte delta for at jeg skulle få samlet inn nødvendig data, og det neste steget var å velge ut personer fra målgruppen som skulle delta i undersøkelsen (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010).

Jeg bestemte meg tidlig for at det var kvinnefotball jeg ville skrive om og at det var hvordan jentene var på fotballbanen som skulle være hovedtema i prosjektet. Det første jeg måtte finne ut var hvilken aldersgruppe jeg ville bruke i prosjektet. Jeg bestemte meg for at et jentelag i alderen 15-17 år var den aldersgruppen som ville være mest interessant å forske på. Dette er jenter som går siste året på grunnskolen eller første året på videregående skole, og det er i denne aldersgruppen at mange jenter faller fra i idretten, i tillegg til at det er mye som skjer hos jentene i denne aldersgruppen som kan være med å påvirke dem (ny skole, nye venner, fokus på gutter osv.).

Nielsen (1996) mener valg av sted er det viktigste valget du tar før du setter i gang med feltarbeidet, i og med at dette er et sted du skal tilbringe dager og eventuelt måneder. Nielsen skriver at de fleste forskere velger sted ut i fra praktiske grunner som at man har vært der før, fikk være med på et prosjekt osv. For meg var det da viktig at jeg valgte et sted i nærheten slik at det var enkelt å komme seg dit slik at jeg kunne være med på det meste av det jentene gjorde i perioden jeg var der. Jeg ville også prøve å få med meg eventuelle kamper og cuper jentene hadde i perioden og ikke bare treninger.

3.3.1 Utvalg til den deltagende observasjonen

Poenget med kvalitativ forskning er å finne gode eksempler som vil sette problemstillingen din litt på spissen eller eksempler som vil kunne finnes i tilsvarende varianter andre steder (Fangen, 2004). Jeg har en del bekjentskap i fotballklubber i nærmiljøet, og valgte derfor å

bruke noen av disse når jeg skulle velge ut informanter til prosjektet. Jeg kontaktet en bekjent av meg i en av de største klubbene i nærmiljøet og lurte på om han kunne hjelpe meg å komme i kontakt med jentelaget i klubben som var relevant for mitt prosjekt. Jeg sendte han en e-post der jeg la ved informasjonsskrivet til prosjektet, og fikk svar med en e-post adresse til treneren jeg kunne kontakte. Jeg tok så kontakt med treneren og la ved informasjonsskrivet. Etter en god stund fikk jeg svar på denne e-posten og det virker som han var positiv og interessert i å delta i prosjektet. Etter mange ubesvarte e-poster, telefoner og møter hvor jeg ikke fikk noe respons og kontakt med denne treneren, valgte jeg å gå videre og prøve å komme i kontakt med et annet lag i nærmiljøet.

En bekjent av meg har gode relasjoner til et annet jentelag i nærmiljøet, og etter at jeg ikke fikk noe kontakt med det første laget valgte jeg å kontakte dette laget gjennom han. Han sendte en e-post med informasjonsskrivet til den ansvarlige for dette laget, og han kontaktet igjen ledelsen i klubben for å få godkjenning på dette. Det var bare positive tilbakemeldinger på prosjektet fra både klubben og det aktuelle laget, og jeg tok da kontakt med ansvarlig for laget på telefon. Vi avtalte når vi skulle møtes og jeg fikk en oversikt over når jentene hadde trening. Etter et par dager hadde jeg mitt første møte med laget, noen jeg kommer til å si mer om senere i kapitlet.

Laget som har deltatt i dette prosjektet er et jentelag som består av 15-18 jenter, i alderen 15 til 16 år. Det var opprinnelig to lag på dette alderstrinnet, men etter mye frafall på det ene laget slo jentene seg sammen til et lag. Laget består av jenter fra det ene laget som har spilt sammen lenge og tre-fire jenter fra det andre laget. Mange av jentene har også gått i klasse sammen på ungdomsskolen, men har blitt spredd på ulike videregående skoler i nærheten dette året. De fleste av jentene har spilt fotball fra de var seks-syv år, men det er to av jentene som ikke startet på fotball før de var i 13-14 års alderen. Det er to trenere på laget. Den ene treneren er pappa til en av jentene på laget og har vært treneren til de fleste av jentene siden de begynte å spille fotball. Den andre treneren som er hovedtrener er en ung mann som har vært trener for jentene i to år nå. Laget har gode prestasjoner og ligger høyt på tabellen i sin divisjon. De gjør det også bra i ulike cuper de deltar i.

3.3.2 Utvalg til det kvalitative intervjuet

Når jeg skulle velge ut informanter til intervjuene, valgte jeg å fokusere på ytre heterogenitet i utvalget. Jeg gjorde et strategisk utvalg (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010). Jeg valgte ut informanter som jeg trodde ville gi meg stor variasjon i forhold til utøvelse av kjønn. Ytre kjennetegn som sminke/klær, utadvendthet, minoritetsbakgrunn eller ikke, fotballferdigheter osv. var kriterier jeg valgte ut ifra. Ved å bruke prinsippet om heterogenitet håpet jeg å avdekke ulike erfaringer hos jentene. Selv om det var flere faktorer som var veldig like hos alle jentene, skilte jentene seg fra hverandre på ulike måter. Etter å ha observert jentene i et par uker kunne jeg dele jentene inn i ulike grupper: Noen var veldig stille og sjenert, noen var mer sminket på trening enn andre, noen hadde innvandrerbakgrunn, og til slutt de jentene som var ”sjefene” på laget og fremstod som mest utadvendt. Det var selvfølgelig noen av jentene som tilhørte flere grupper, men i utgangspunktet delte jeg de hovedsaklig inn i disse fire gruppene.

Johannessen, Tufte og Christoffersen (2010) skriver at det ofte er vanskelig å avgjøre på forhånd hva som vil være nok intervjuer og at utvalgsstørrelsen i mange tilfeller vil bli bestemt når undersøkelsen nærmer seg slutten. Jeg hadde i starten sett for meg at 5-6 intervjuer ville holde, men etter å ha gjennomført noen av intervjuene forstod jeg at det ville være hensiktsmessig å gjennomføre et par intervjuer til. Under intervjuene var det veldig varierende hvor mye informantene delte, og for å være helt sikker på at jeg hadde nok data valgte jeg til slutt å gjennomføre åtte intervju. Disse åtte intervjuene representerte jenter fra de forskjellige gruppene og ettersom flere av jentene tilhørte flere grupperen føler jeg at jeg fikk en god variasjon i utvalget.

Når jeg snakket med jentene om utvalg av deltagere til intervju sa en av jentene på laget: ”*Jeg tror det er greit for alle her, vi er et ganske pratsomt lag så tror ikke det blir noe problem å intervjuer noen av oss*”. Dette viste seg å stemme. Alle jentene som ble spurt om å bli intervjuet svarte ja.

3.4 Deltagende observasjon

Fangen (2004) skriver dette om deltagende observasjon: *”Deltagende observasjon er kanskje den mest engasjerende metoden du kan bruke som samfunnsforsker. Du kommer tett på menneskene du studerer, og deltar til dels sammen med dem i deres sammenhenger. Du studerer sosial praksis i de sammenhenger den naturlig forekommer”* (s.9). Når jeg bestemte meg for at jeg skulle undersøke hvordan jenter gjør kjønn på fotballbanen, var det naturlig å bruke deltagende observasjon som metode. Ved å bruke observasjon som metode vil jeg kunne studere hvordan jentene utøver kjønn i sammenhenger der det faller seg naturlig. Det var viktig at jeg observerte jentene på den arenaen hvor de følte seg hjemme og i relevante situasjoner i forhold til det jeg skulle undersøke, altså på fotballbanen. Ved å observere jentene kunne jeg også se om det var noen sammenheng mellom det jentene gjorde og det de sa under intervjuene, og dette var med på å gjøre at jeg fikk en større forståelse av det jeg undersøkte.

3.4.1 Forberedelser og observasjonsguide

Fangen (2004) skriver at en av hovedreglene når det gjelder forberedelsene til observasjonen at du bør avgrense hva du er ute etter ved hjelp av noen generelle spørsmål, som gjør at du slipper å famle i blinde når du gjennomfører observasjonene dine. Før jeg startet med observasjonen satte jeg meg ned og lagde en observasjonsguide. Dette er en guide som jeg delte inn i forskjellige hovedtemaer og under disse temaene hadde jeg forskjellige faktorer jeg skulle se etter. Observasjonsguiden min ligger som vedlegg i oppgaven (vedlegg nr. 1). Jeg delte observasjonsguiden inn i sju hovedtemaer, femininitet (utseende), maskulinitet (utseende), femininitet (holdninger, uttrykker seg), maskulinitet (holdninger, uttrykker seg), relasjoner/samhandlinger, samtaler, før, under og etter kamp, og diverse. Måten jeg kom frem til de ulike punktene på var gjennom mine egne erfaringer og gjennom relevant teori jeg hadde lest før jeg begynte med datainnsamlingen. Når jeg startet med observasjonen var det noen av faktorene jeg måtte endre eller tilføye underveis, og jeg valgte å ha et punkt med *diverse* ettersom det kunne dukke opp ting jeg ikke hadde sett for meg eller forventet.

I observasjonsguiden brukte jeg begrep som femininitet og maskulinitet. Når jeg brukte disse begrepene tok jeg utgangspunkt i hva det er som blir sett på som typisk feminint og typisk maskulint av samfunnet. Når det kommer til kategoriene femininitet tok jeg utgangspunkt i de

kroppsrelaterte faktorene og de egenskapene som blir forbundet med det å være jente, som det å ha et fint utseende ved å bruke sminke, fikse håret, ha på seg klær som de synes er fine og gjør dem attraktive, og egenskaper som følsomhet, svakhet, snillhet, følsomme ovenfor andre, vise omsorg, og gode relasjoner til andre (Klomsten, 2006). Når det kommer til maskulinitet tok jeg utgangspunktet i kroppsrelaterte faktorer som blir forbundet med det å være gutt, som det å ha mye muskler, og egenskaper som aggresjon, dominerende, konkurransedyktige, og risikotakere (Klomsten, 2006).

Jeg gjennomførte også en prøveobservasjon før jeg begynte på datainnsamlingen. Dette gjorde jeg på mitt eget lag, og brukte en av mine egne treninger på å gjennomføre en prøveobservasjon. Grunnen til at jeg valgte å gjøre en prøveobservasjon var for å se om de hovedtemaene jeg hadde laget var relevante i forhold til det jeg observerte under treningen, og for å få erfaringer om hvordan jeg skulle fremtre ovenfor jentene for å få gjennomført en god observasjon. Jeg hadde *samtaler* som et av hovedtemaene og under prøveobservasjonen oppdaget jeg at dette var et vanskelig tema å observere så lenge jeg ikke deltok i økta. Det at jeg gjennomførte en prøveobservasjon gjorde at jeg ble tryggere på oppgavene jeg skulle gjøre, og at jeg fikk noe tips og erfaringer om hvordan jeg kunne gjennomføre observasjonen på best mulig måte. Det ga meg også gode tilbakemeldinger på hvordan observasjonsguiden min fungerte og om det var noe jeg måtte forandre på.

3.4.2 Gjennomføring av observasjonen

Da jeg hadde fått godkjenning fra klubben til å gjennomføre prosjektet mitt med dette laget, tok jeg en telefon til en av trenerne og avtalte når jeg skulle komme på den første treningen. I den første fasen av en deltagende observasjon er det viktig at du presenterer prosjektet ditt og deg selv på en tillitsvekkende måte (Fangen, 2004). Etersom jeg kun hadde hatt kontakt med lederen av laget på telefon og e-post, synes jeg det var viktig at vi møttes litt før treningen slik at han kunne stille meg spørsmål angående prosjektet og jeg kunne presentere prosjektet til han først og fortelle om mine planer rundt gjennomføringen av datainnsamlingen.

På den første treningen presenterte jeg meg selv og prosjektet mitt for jentene, og jeg delte ut informasjonsskrivet om prosjektet til jentene som var på treningen. Jeg valgte å presentere meg selv ovenfor jentene på en uformell måte ved at jeg selv deltok på treningen og ikke gjennomførte noen datainnsamling på den treningen. Under den første presentasjonen var det

få jenter som var på treningen, og dette gjorde at jeg måtte presentere prosjektet en rekke ganger. Grunnen til at jeg måtte gjøre dette var fordi det hele tiden kom nye jenter på øktene, og etter at jeg gjentok presentasjonen flere ganger virket det som flere av jentene virket mer interesserte og begynte å stille forskjellige spørsmål rundt prosjektet. Det var flere av jentene som lurte på hvor stor oppgaven skulle være og hvordan jeg synes det var å skulle være sammen med dem over en lengre periode.

Jeg brukte de to første treningene til å bli bedre kjent med jentene. På disse to treningene var jeg selv med og trente med jentene og jeg gjennomførte ingen datainnsamling på disse treningene. Dette hjalp meg til å få et godt inntrykk av laget, og hvordan gruppen fungerte i forhold til hverandre og trenerne. Jeg møtte jentene i sin naturlige kontekst, og det var viktig i forhold til å gi meg en forståelse av det jentene snakket om under intervjuene og det jeg observerte under øktene. Under disse treningene hadde jeg fokus på å ufarliggjøre meg selv ovenfor jentene og ved at jeg deltok på treningene ga det meg rom til uformelle samtaler med jentene både før, under og etter øktene. Målet med dette var at jentene skulle bli vant til min tilstedeværelse, og at jeg skulle bli en naturlig del av laget i den perioden jeg var der.

Jeg ble veldig godt tatt i mot av både trenerne og jentene på laget. Trenerne var veldig interessert i hva jeg skulle gjøre, og var veldig opptatt av å legge ting til rette for at jeg skulle få gjennomført datainnsamlingen på best mulig måte. Jentene på laget var veldig hyggelige og positive til at jeg at jeg var der. Det var enkelt å snakke med jentene, og de uformelle samtalene fløt lett under perioden jeg var der.

Under de første øktene var det spesielt to jenter jeg ble raskt kjent med og jeg fikk også god kontakt med pappatreneren. Disse personene fungerte som *portvakter* for meg under prosjektet (Fangen, 2004). Grunnen til at disse personene ble viktige for meg under datainnsamlingen var fordi de sikret meg tilgang til informasjon, de hjalp meg med å komme i kontakt med flere av jentene, og de ble viktige brikker når jeg skulle diskutere det jeg hadde observert under øktene. Pappatreneren var utrolig engasjert og interessert i prosjektet mitt. Under de fleste øktene kom han bort til meg og lurte på hva jeg observerte, og om det var ting jeg lurte på. Han fortalte meg mange historier og ga meg mye informasjon om jentene som jeg selv ikke ville klart å observere. De to jentene, som fungerte som de uformelle lederne, fikk jeg god kontakt med allerede de første treningene. Det var disse jentene jeg forholdt meg til i starten av perioden, og det var disse jentene som hjalp meg å komme i kontakt med de andre jentene. Det var også disse jentene som virket mest interesserte i prosjektet, og stilte mange

spørsmål rundt prosjektet. Når jeg skulle gjennomføre intervjuene valgte jeg å gjennomføre intervjuene med portvaktene mine først.

Når det kommer til gjennomføringen av observasjonen vekslet jeg mellom å være deltagende i øktene og observere fra sidelinjen. Fangen (2004) skriver at idealet for observasjoner ikke er å oppnå fullstendig deltagelse, men å søke den grad av deltagelse som gir deg fyldig data. Når jeg gjennomførte prøveobservasjonen erfarte jeg at jeg selv måtte være deltagende i noen av øktene for å få observert noen av temaene i observasjonsguiden min. Jeg valgte å være deltagende i oppvarmingen på treningene, ettersom det var under oppvarmingen jentene snakket mest sammen og det var da de uformelle samtale fant sted. Da kunne jeg også delta i de uformelle samtale og dette var med på å gjøre meg mindre skummel og at jentene følte seg mer avslappet i mitt nærvær. Før treningene møttes jentene i garderoben, og jeg var tilstedet her også. Det var her jeg fikk en forståelse av hva slags forhold jentene hadde til hverandre og jeg fikk også et godt innblikk i hvordan jentene gjør kjønn i garderoben før trening. Dette hjalp meg med å få en bedre forståelse av det jeg observert.

Under observasjonsperioden observert jeg jentene både under treninger, cuper og kamper. Som jeg nevnte tidligere så gikk jeg inn i en deltagende rolle under treningene, men under kampene så observert jeg mest fra sidelinja. Når jeg observert kamper var jeg med i garderoben før kampen, og under kampen satt jeg i innbytterbenken sammen med jentene som ikke spilte. Ved å delta i garderoben før kamp fikk jeg sjansen til å observere mye jeg ikke ville ha fått sett hvis jeg kun hadde vært tilstedet under kampen. Jeg fikk en god forståelse av hvordan jentene tenker før kamp. Noe av det jeg skulle undersøke var hvor opptatt jentene var av utseende, og dette kom godt frem i garderoben før kampen. Under kampen satt jeg på innbytterbenken sammen med jentene som ikke spilte. Dette gjorde at jeg fikk god oversikt over det som skjedde på banen, forholdet mellom trenerne og spillerne under kamp, og jeg kunne spørre jentene som jeg satt sammen med om ting som jeg observert ute på banen.

At jeg er tilstedet som forsker vil påvirke situasjonene og det vil dukke opp hendelser som kanskje ikke ville inntruffet hvis jeg ikke var tilstedet (Fangen, 2004). Ved flere anledninger tullet jentene med at jeg var tilstedet. Jentene sa ting som: ”Du vet at Silje skriver ned det vi snakker om nå ikke sant!” eller hvis trenerne tullet med jentene så sa de: ”Silje, ta og skriv opp det Kai sa nå”. Det at jentene kommenterer at jeg skriver opp det som blir sagt i garderoben kan være med på å påvirke samtale i garderoben, og det er noe jeg må ta i betraktning.

3.5 Kvalitativt intervju

Det kvalitative forskningsintervjuet er en samtale med struktur og et formål. Formålet med intervjuet er å forstå eller beskrive noe. Intervju er en fleksibel metode som gjør det mulig å få fyldige og detaljerte beskrivelser. Intervju er den mest brukte måten til å samle inn kvalitative data (Kvale og Brinkmann, 2010). Grunnen til at jeg valgte å bruke kvalitative intervju i tillegg til den deltagende observasjonen var fordi det å kombinere disse to metodene ville gi meg en større forståelse av hvordan jentene gjør kjønn på banen og hva det er som preger jentenes utøvelse av kjønn.

3.5.1 Forberedelser og intervjuguide

I dette prosjektet brukte jeg et semistrukturert intervju. Et semistrukturert intervju har en overordnet intervjuguide som utgangspunkt for intervjuet, mens spørsmål, temaer og rekkefølgen kan variere. Forskeren kan bevege seg fram og tilbake i intervjuguiden (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010). Før jeg startet med intervjuene lagde jeg en intervjuguide. Denne guiden ligger som vedlegg til oppgaven (vedlegg nr. 2). Denne intervjuguiden laget jeg med utgangspunkt i relevant teori, og ut i fra ting jeg hadde observert under data innsamlingen og egne tidligere erfaringer. Intervjuguiden ble endret på litt underveis ettersom det var ting jeg observerte jeg ville undersøke nærmere.

Jeg startet intervjuguiden med introduksjonsspørsmål (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010). Her introduserte jeg temaet for jentene. Under disse spørsmålene ville jeg at jentene skulle komme med egne erfaringer og betraktninger rundt temaet før jeg satt i gang med hoveddelen i intervjuet. Jeg spurte jentene: ”Kan du fortelle meg om din første fotball trening/fotballkamp?”, ”Er det noen andre i familien din som spiller fotball?” og ”Hva synes foreldrene dine og venner om at du spiller fotball?”. Etter introduksjonsspørsmålene gikk jeg over til nøkkelspørsmålene. Dette er de spørsmålene som utgjør hoveddelen av intervjuene. Jeg gjennomførte ett prøveintervju før datainnsamlingen. Her intervjuet jeg en jente som var i samme aldersgruppe som jentene i prosjektet, dette gjorde jeg for at situasjonen skulle bli mest mulig relevant i forhold til hvordan det kom til å bli under datainnsamlingen. Under prøveintervjuet fikk jeg øve meg på å formulere og stille spørsmål, hvordan jeg skulle håndtere de ulike svarene, og jeg fikk tilbakemeldinger på hvordan intervjuguiden min fungerte.

Ved første møte med jentene informerte jeg jentene om at jeg skulle gjennomføre noen intervju i tillegg til observasjonen. Jeg observerte jentene i 3-4 uker før jeg skulle begynne med de kvalitative intervjuene. Da hadde det gått lang tid siden jeg først informerte jentene om intervjuet og jeg valgt derfor å informere jentene på nytt når det nærmet seg intervjuene. Jeg forklarte jentene at dette var frivillig og at ingen måtte være med hvis de ikke ville. Jeg spurte også om det var noen av jentene som ville melde seg til å være første mann ut, og da fikk jeg til svar at det ikke spilte noen rolle hvem som var først og det var ingen av jentene som meldte i fra at de ikke ville la seg intervju.

Jeg valgte å gjennomføre intervjuene med de jentene som fungerte som portvaktene mine først fordi de da i etterkant kunne fortelle de andre om hvordan intervjuet var. Det var da større sannsynlighet for at de andre jentene ikke ville la seg skremme av intervjuene.

3.5.2 Gjennomføring av kvalitativt intervju

Når jeg skulle stille spørsmålene til jentene var det viktig at jeg formulerte meg og bruke et språk som ikke var for akademisk og som jentene forstod (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010). Under intervjuene var det også viktig at jeg klarte å stille oppfølgingsspørsmål til det jentene fortalte. Jeg prøvde også å gi jentene tilbakemeldinger på det de svarte og jeg var opptatt av å vise jentene at jeg var interessert i det de snakket om. Jeg brukte lydopptaker under intervjuene for å registrere de med henblikk i å senere kunne transkribere intervjuene ordrett.

Jeg har selv spilt fotball i mange år, og min kjennskap til det å være kvinneligfotballspiller og det å utøve kjønn på fotballbanen gjør at jeg i dette prosjektet kan definere meg selv som en ”insider” Jeg har forsket på egen kultur og det å være ”insider” kan ha både positive og negative sider (Fangen, 2004; Spradley, 1980). Kunnskapen jeg hadde om kvinnefotballfeltet ga en forståelse av fenomener som en utenforstående ikke ville ha oppfattet og nærheten jeg hadde til feltet gjorde at jeg klarte å få informasjon som kan være vanskelig å få for en som er utenfra. Det å være ”insider” gjorde også at jeg bedre kunne ta hensyn til jentenes behov ved at jeg visste når det passet å snakke med jentene og trenerne under treningene og kampene jeg observerte. Nærheten jeg hadde til feltet har også noen fallgruver. Det kan være vanskeligere for meg å få tak i særtrekk ved kvinnefotballen enn det ville vært i et ukjent felt fordi jeg i kvinnefotballfeltet tar mye for gitt (Fangen, 2004; Spradley, 1980).

Det at jeg selv spilte fotball kan ha hatt en betydning når det kom til min relasjon til jentene i studien. Jeg trente med jentene de to første øktene i datainnsamlingen, og dette gjorde at jeg fikk en god relasjon med jentene og at jeg ble kjent med både jentene og trenerne på en arena der de følte seg trygge. At jeg selv spilte fotball kan også ha gjort at jentene følte det var enklere å snakke med meg fordi jeg forstod hva de snakket om, hvordan det var å spille fotball og hvordan det var å være jente på fotballbanen.

Når det kommer til min egen utøvelse av kjønn, vil jeg beskrive meg selv om en feminin jente som er opptatt av hvordan jeg ser ut og jeg fremstår ikke så veldig annerledes enn jentene som deltok i studien. Min utøvelse av kjønn kan ha stor betydning når det kommer til hvor trygge jentene var når det kommer til å snakke om utseende og ting man gjør for å vise seg fra sin ”beste side”. Hvis jeg hadde fremstått som en jente som ikke var opptatt av utseende, ville det kanskje ha vært vanskeligere for jentene å snakke om hvordan de fikser på utseende fordi de kunne ha følt at de ikke hadde blitt forstått. Alderen min kan også ha betydning når det kommer til relasjonen mellom meg og jentene. Jeg er sju år eldre enn jentene og det er ikke så lenge siden jeg selv var i deres situasjon.

3.6 Analyse av datamaterialet

I dette kapitlet skal jeg gjøre rede for hvordan jeg analyserte datamaterialet jeg samlet inn under prosjektet. Jeg kommer først til å gjøre rede for transkriberingen av intervjuene, videre skal jeg forklare hvordan jeg gikk frem da jeg skulle meningskode (Kvale og Brinkmann, 2010) de transkriberte intervjuene og observasjonene, og til slutt skal jeg gjøre rede for hvordan jeg meningsfortolket empirien (Kvale og Brinkmann, 2010).

3.6.1 Transkribering

Kvale og Brinkmann (2010) skriver at transkriberingen er å transformere det muntlige intervjuet til skriftlig tekst. Dette skal hjelpe deg med å gjøre intervjusamtalen tilgjengelig og strukturert for analyse. Jeg brukte lydopptaker under intervjuene, og dette gjorde jeg for at jeg skulle være sikker på at jeg fikk med meg alt jentene sa og jeg kunne konsentrere meg om deltagerne og selve intervjuet, uten å måtte ta notater i tillegg. Ettersom jeg tok opp samtalene, måtte jeg senere transkribere intervjuene. Jentene brukte veldig ofte begrep som

altså, liksom, og det var flere ganger de avsluttet en setning midt i og begynte på en ny setning. Jeg valgte å ikke skrive direkte ordrett av det jentene sa i intervjuet ettersom det var noen av setningene som ikke ville ha vært forståelig for andre enn vi som deltok i intervjuet. Jeg redigerte noen av setningene til jentene slik at setningene skulle være forståelige for andre.

Jeg prøvde å få transkribert de ulike intervjuene dagen etter jeg hadde gjennomført intervjuene. Grunnen til at jeg gjorde det på denne måten var fordi jeg da ville ha intervjuet og samtalen friskt i minne.

3.6.2 Meningskoding

Om meningskoding skriver Kvale og Brinkmann (2010) at koding handler om at det knyttes ett eller flere nøkkelord til et tekstavsnitt med henblikk på senere å kunne identifisere en uttale. Jeg startet med å lese gjennom observasjonene og transkriberingen nøye, og lage kategorier som ville ta for seg all data. I både observasjons- og intervjuguiden hadde jeg delt guiden inn i ulike kategorier for at guidene skulle være oversiktlige. I fare for at disse kategoriene ville utelukke underliggende tema, valgte jeg å ikke bruke disse kategoriene når jeg skulle kode empirien.

Etter å ha lest nøye igjennom og kodet kom jeg opp med ni kategorier som jeg mente var relevante for dataene. Disse ni kategoriene var ”hvordan jeg ser ut”, ”tøffhet”, ”holdninger”, ”uttrykke seg”, ”følelser”, ”interessen for fotball”, ”relasjoner”, ”jenter og fotball” og ”Hvorfor fotball”. Jeg valgte også å navngi de ulike kategoriene med uttrykk som jentene selv ville og hadde brukt. Når jeg hadde bestemt meg for disse kategoriene satte jeg i gang med å kode alt av data. Jeg brukte ulike farger på de ulike kategoriene, og fargela både observasjonene og sitatene fra de transkriberte intervjuene i de ulike fargene. Når jeg hadde gjort dette samlet jeg de ulike kategoriene i ulike dokumenter slik at dataene skulle bli mer oversiktlige til analysen. Jeg valgte å kode i så mange som ni kategorier for at jeg skulle være sikker på at alt data jeg hadde samlet inn falt under en kategori, og at jeg ikke skulle miste noe av dataene som kunne være relevante.

Etter å ha lest igjennom de ulike kategoriene endte jeg opp med 5 hovedkategorier som jeg bruker under presentasjonen av dataene. De fem hovedkategoriene er: ”Korte shorts, en ekstra BH og sminke”, ”Å trøste hverandre og samhold”, ”Å trå til i taklinger” og

”Kvinnefotball som pinglete”, ”Fotball som guttesport er gammeldags” og ”Å smile på banen”.

3.6.3 Meningsfortolkning

Fortolkningen av meningsinnholdet i observasjonene og intervjuetekstene strekker seg utover en strukturering av meningsinnholdet i det som sies, og omfatter dypere og mer kritiske fortolkninger av teksten. (Kvale og Brinkmann, 2010). For å tolke det jentene gjorde på banen og sa under intervjuene brukte jeg tidligere forskning for å kunne drøfte det jentene hadde uttrykt. Jeg har brukt tidligere forskning på feminitet og teorier om kjønn som blant annet Azzarito (2010), Bjerrum Nielsen og Rudberg (1988) og Connell (1987,2002) for å drøfte hvordan jentene har gjort kjønn på fotballbanen. Jeg brukte også tidligere forskning som Skogvang (2006) til å tolke og fremheve forandringene i kvinnefotballfeltet som funnene viste.

Noen av kategoriene i resultatkapitlet har utgangspunkt i kategorier i observasjonsguiden. For eksempel har observasjonsguidekategorien feminitet (utseende) resultert i ”korte shortser, en ekstra BH og sminke”, men det er også noen av kategoriene som har oppstått nedenfra og som jeg ikke hadde i observasjonsguiden eller intervjuguiden som for eksempel kategorien ”å smile på banen”. Dette var noe jeg ikke spurte jentene spesifikt om, men som dukket opp under analysen av data. Jeg har valgt å presentere data først, for å så tolke resultatene på slutten av hver kategori.

I den avsluttende diskusjonen valgte jeg å knytte funnene i studien min opp mot Bourdieus feltteori. Når jeg analyserte funnene så jeg raskt at det var flere av kategoriene som viste store forskjeller og forandringer i hvordan jentene gjør kjønn på banen i dag og hvordan de gjorde det før. For å synliggjøre disse forandringene på best mulig måte valgte jeg å knytte dette opp til feltet der jeg så på idrettens og fotballes historie for å tydeliggjøre forskjellene.

3.7 Validitet, reliabilitet og generaliserbarhet

Innenfor kvantitativ forskning brukes reliabilitet, og ulike validitetsformer som kriterier for kvalitet, men kvalitative undersøkelsen bør vurderes på en annen måte enn kvantitative undersøkelser. Enkelte kvalitative forskere har ignorert eller avvist spørsmål om validitet, reliabilitet og generalisering fordi de mener disse begreper hindrer en kreativ og frigjørende kvalitativ forskning (Kvale & Brinkmann, 2010). Derfor blir begreper som pålitelighet, troverdighet og overførbarhet brukt i stedet som mål på kvalitet i kvalitative undersøkelser, og det er disse begrepene jeg kommer til å bruke videre (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010; Kvale & Brinkmann, 2010).

3.7.1 Troverdighet (Validitet)

Troverdighet handler om at forskningen faktisk måler det den skal måle. I kvalitative undersøkelser dreier troverdigheten seg om i hvilken grad forskerens fremgangsmåter og funn på en riktig måte reflekterer formålet med studien og representerer virkeligheten. Det finnes ulike grep som øker troverdigheten i resultatene og to av disse grepene er metodetriangulering og formidling av resultatene (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010). På dette prosjektet har jeg valgt å bruke flere metode, metodetriangulering, for å samle inn data. Jeg fikk muligheten til å spørre jentene om det jeg hadde observert og jeg fikk muligheten til å se om det var noe samsvar mellom det jentene fortalte og det de gjorde. Jeg var også opptatt av å bli godt kjent med jentene, og at jentene skulle se på meg som en naturlig del av laget. Ved at jeg ble sett på som en naturlig del av laget og prøvde å skli naturlig inn i situasjonen ville jentene kunne oppføre seg slik de vanligvis gjør (Fangen, 2004). Etter at jeg hadde transkribert intervjuene, tilbød jeg jentene å lese gjennom transkriberingen.

Fangen (2004) presenterer også epistemologiske validitet, og denne validiteten ser på holdbarheten ut i fra regler som har med frembringelse og fremstilling av kunnskapen. Faktorer som er avgjørende her er at teksten er tilstrekkelig begrunnet, at den er tilpasset teori og dens begreper, har et forståelig formål, og troverdighet og logiske fortolkninger (Fangen, 2004). Fortolkningene mine tar utgangspunkt i problemstillingen min, altså hvordan jenter gjør kjønn på fotballbanen, og jeg har brukt tidligere forskning på kjønn, idrett og kjønn, femininitet og maskulinitet, fotballfeltet og kvinnefotballen til å bygge opp under funnene jeg har gjort og fortolkningen jeg har gjort av datamaterialet.

Når det kommer til det kvalitative forskningsintervjuet er sannsynligheten for høy validitet vanskeligere å oppnå enn ved deltagende observasjon. I følge Kvale og Brinkmann (2010) er grunnen til dette at det er en mulighet at informanten ikke forteller sannheten. Men selv om informanten ikke forteller sannheten kan det informanten forteller uttrykke sannheten om personens oppfatning av seg selv. Å vite om informanten forteller det Kvale og Brinkmann (2010) kaller hele sannheten eller ikke kan være vanskelig å avgjøre, men ved at jeg har brukt deltagende observasjon i tillegg kan jeg sammenligne det informanten forteller og det jeg har observert. Dette gir meg en viss indikasjon på graden av validitet i det informanten forteller. Det at jeg også fikk en god kjemi og god kontakt med jentene på laget gjorde jeg at jeg følte at jentene hadde tillit til meg og at de følte seg trygge i intervjusituasjonen.

3.7.2 Pålitelighet (reliabilitet)

Fangen (2004) skriver at reliabiliteten kan stilles som et spørsmål om en annen uavhengig observatør ville ha sett og hørt de samme begivenhetene og nådd de samme konklusjonene. Innenfor kvalitativ forskning er slike krav lite hensiktsmessige fordi det er samtalen som styrer datainnsamlingen, fordi observasjoner er verdiladet og kontekstavhengige, og fordi man bruker seg selv som forsker og det er ingen andre som har samme erfaringsbakgrunn som forskeren, og ingen andre kan derfor tolke på samme måte (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010).

Som jeg nevnte tidligere vil min rolle og min relasjon til jentene og trenerne ha betydning for samtalen. Det er flere faktorer som vil være avgjørende for hvordan samtalen i datainnsamlingen utvikler seg og hva jentene forteller, som for eksempel i denne studien om du er en "insider" eller "outsider", alderen din, din utøvelse av kjønn osv. Min forforståelse har en stor betydning når det kommer til dataene som er samlet inn i denne studien og når det kommer til tolkningene jeg har gjort. Det at jeg selv har spilt fotball har påvirket utformingen av observasjons- og intervjuguide og det har påvirket mine tolkninger. Når jeg var 16-17 år og spilte fotball brukte jeg å brette opp shortsene og brukte sminke på banen. Dette gjorde at jeg var klar over at jentene i denne alderen kunne brette opp shortsene og bruke sminke, og at dette var noe jeg burde se etter under observasjonen og spørre jentene om under intervjuene.

I følge Johannessen et al (2010) kan forskeren styrke påliteligheten ved å gi leseren en åpen og detaljert fremstilling av framgangsmåten for hele forskningsprosessen. Under

datainnsamlingen brukte jeg både intervju og observasjonsguide, og guidene har en tydelig beskrivelse av hva jeg så etter og hva jeg spurte om. Jeg var også opptatt av å ikke bruke noen form for ledende spørsmål under intervjuene. Jeg har presentert de fem hovedkategoriene jeg utviklet under analysen av dataene og vist hvilke data jeg har tatt utgangspunkt i. I diskusjonen på slutten av hver hovedkategori har jeg gjort rede for hvordan dataene jeg presenterer kan ses i forhold til den aktuelle teorien jeg har brukt når det kommer til mine tolkninger.

3.7.3 Overførbarhet

Generaliserbarhet handler om hvorvidt mine tolkninger av det jeg har observert, kan overføres til å gjelde andre i lignende sammenhenger (Fangen, 2004). Under dette prosjektet har jeg ikke lagt stort vekt på at funnene skal være generaliserbare. Jeg har hentet inn data fra et lite utvalg, men funnene i data innsamlingen bygger opp under noe av den tidligere forskningen og derfor *kan* dataene som er innhentet og mine tolkninger være gjenkjennelig og overførbare til andre jentelag i samme aldersklasse.

3.8 Ethiske refleksjoner

Kvale og Brinkmann (2010) skriver at etiske problemer i den kvalitative forskningen oppstår spesielt på grunn av de komplekse forholdene som er forbundet med å utforske menneskets privatliv og legge beskrivelse ut i det offentlige. Fangen (2004) skriver at deltagende observasjon kan være den minst påtrengende metoden å samle inn data på fordi du inntar en deltagende rolle, men samtidig kan folk føle at du invaderer deres privatliv og får tilgang til intime opplysninger om dem. Etersom jeg fikk et innblikk i jentenes liv gjennom både deltagende observasjon og kvalitative intervju var det viktig at jeg viste stor varsomhet angående de opplysningene og informasjonen jeg fikk under prosjektet. Det var flere faktorer jeg måtte ta i betraktning når det gjaldt de etiske retningslinjene, og disse faktorene var meldeplikt i henhold til personopplysningsloven, informert samtykke og konfidensialitet.

3.8.1 NSD

Før jeg kunne starte med datainnsamlingen til prosjektet måtte jeg sende inn et meldeskjema til NSD. Etter noen uker fikk jeg svar om at personverombudet for forskning ikke kunne se at det i prosjektet behandles personopplysninger med elektroniske hjelpemidler eller inneholder sensitive personopplysninger. Prosjektet medførte ikke meldeplikt eller konsesjonsplikt etter personopplysningsloven, og arbeidet med prosjektet kunne begynne. Se vedlegg nr. 4.

3.8.2 Informert samtykke

Jeg valgte å gi jentene informasjon om prosjektet både skriftlig og muntlig. Jeg skrev et informasjonsskriv der jeg forklarte tema for prosjektet, at det var en frivillig studie og at jentene kunne trekke seg når som helst, at det kun var jeg og veilederen min som hadde tilgang til dataene som ble samlet inn, og at de kunne ta kontakt med veilederen min og meg hvis de hadde noen spørsmål. På informasjonsskrivet laget jeg også en svarslipp der jentene samtykket til prosjektet. Jeg informerte jentene muntlig ved første møte, og jeg måtte gjenta denne informasjonen noen ganger ettersom det kom nye jenter på laget. Under den muntlige informasjonen informerte jeg jentene om det som stod i informasjonsskrivet. Se vedlegg nr. 3.

Kvale og Brinkmann (2010) skriver at spørsmålet om hvor mye informasjon om temaet som bør gis til informantene vil dukke opp når det gjelder det informerte samtykke. Jeg valgte å ikke fortelle jentene om de konkrete temaene jeg skulle se etter under observasjonen. Jeg fortalte jentene at jeg skulle undersøke hvordan det var å være jente og fotballspiller.

3.8.3 Konfidensialitet

Kvale og Brinkmann (2010) skriver at konfidensialitet innebærer at private data som identifiserer informanten ikke avsløres. Jeg informerte også jentene om at jeg kom til å bruke fiktive navn både på spillere og klubb, slik at muligheten for at noen skulle gjenkjennes var liten. Jeg begynte å bruke fiktive navn allerede i transkriberingen slik at det var svært lite data som inneholdt personidentifikasjoner. Det vil derimot kanskje være mulig for jentene i studien å gjenkjenne noen av jentene i og med at de har vært tilstede under observasjonen og fordi de kan huske enkelte episoder.

4.0 Resultat og diskusjon

I dette kapittelet skal jeg presentere fem hovedkategorier som beskriver hvordan jentene i min studie gjorde kjønn på fotballbanen. I de fem hovedkategoriene presenterer jeg observasjoner og sitat fra intervjuene med jentene. Etter hver hovedkategori drøftes dataene opp mot tidligere forskning.

4.1 ”Korte shorts, en ekstra BH og sminke”

Et av hovedfokusene under dette prosjektet var hvordan jentene kler seg på banen. Vi har hørt om stereotypien der kvinnelige fotballspiller blir sett på som maskuline og guttejenter. Jeg hadde fokus på dette for å se om jentene som deltok i prosjektet falt inn under denne stereotypien eller om det har skjedd en forandring når det gjelder hvordan kvinnelige fotballspillere kler seg. Under den andre observasjonen kom pappatreneren bort til meg.

”Petter kommer bort under kamper og spør om det er noe spesielt jeg har lagt merke til. Jeg svarer at jeg har lagt merke til de korte shortsene til jentene. Han var opptatt av om jeg hadde lagt merke til dette, fordi det var et stort samtale emne hos personer som var å se på laget. Han fortalte at det var mange av de voksne som har sett på kampene til jentene som hadde kommentert dette. Han fortalte meg at han synes det er bedre at jentene er ”babes” og gode, enn å bare være ”babes”. Og hvis de ikke hadde prestert ute på banen, ville han nok sagt i fra til jentene om bretingen av shortsene. Han fortalte også at jentene var kjent i kretsen for å ha veldig korte shorts. Det var kun et par år siden at jentene ble sett på som guttejenter, og det var ikke før de siste årene at jentene begynte å være opptatt av utseende”.

Første gangen jeg møtte jentene, var det de korte shortsene jeg først la merke til.

”Alle jentene som har på seg shorts har veldig korte shorts. De har brettet opp shortsene, og det er ingen av jentene som har shortsene ”normalt”. Noen av jentene har brettet opp shortsene så mye at den nesten ikke synes nedenfor drakta”.

Under intervjuene spør jeg jentene: ”Hvorfor bretter dere opp shortsene?”. Da sa alle jentene at det handler å gi et bedre inntrykk og fordi det ser bedre ut å brette opp shortsene enn å ha den ”normalt”. Ingvild sa:

”Nei det er vell for at vi synes det ser finere ut da vil jeg tro. Og sånne basketballshortser som rekker deg under knærne er jo litt ubehagelig da. Men vi trenger jo ikke akkurat å ha de så korte som det vi har det nå for at det skal være behagelig. Så det er nok for det meste at det skal se fint ut”.

Melissa sa:

”Jeg synes i hvert fall ikke det ser veldig fint ut når man har lange, svære shortser som rekker deg nede på knærne. Men vi kunne jo kanskje ha droppet og hatt den så langt opp i rompa som det vi faktisk gjør. Men jeg føler hvert fall at det ser bedre ut da, og føler meg bedre selv også da”.

Noen av jentene nevnte også gutter og at hvordan de fremstod ovenfor guttene var en viktig grunn til at de brettet opp shortsene. Mia svarte:

”Det er vell først og fremst for guttene da. Jeg ser jo på de lagene vi spiller mot, og det er jo mange som er like ille som oss. Det er mange som bretter opp shortsene. Jeg føler meg som en basketballspiller når jeg har shortsene for langt ned”.

Veronika svarte:

”Det handler vell om å se best mulig ut og gjøre et bra inntrykk da. Ikke virke så guttete liksom. Man ønsker jo å se litt bra ut når man spiller da, spesielt på cuper og sånn. For da vet man at det er masse folk som kommer og ser på, og da blir det jo til at man tenker over at man ikke skal se helt jævlig ut liksom..... For når vi er på cuper og sånne ting så er det jo vi som har flest gutter rundt oss liksom. Og vi får jo mer oppmerksomhet enn de guttejentene som har shortsene nede på knærne, lav hestehale og sånn”.

Når vi snakker om de korte shortsene under intervjuene går det ikke et intervju uten at jentene nevner at de blir kalt ”horene fra Lunne” av andre på grunn av de korte shortsene. De forteller at det er jenter som spiller på andre lag som kaller dem det og at de tror guttene liker at de bretter opp shortsene. Lea sa:

”Vi får en del kommentarer på det. De sier sånn ”horene fra Lunne” og ”herregud, se de bretter opp shortsene da”. Men det er mest jenter som sier sånne ting da. Guttene bryr seg ikke så mye, jeg tror de liker det”.

Mia sa:

”Vi blir jo kalt ”Lunne horene”. Og de legger ut bilder av andre fotballspillere som har korte shorts og så tagger de ”Lunne horene”. Men vi tar oss ikke så nær av det. Guttene kommer jo til oss og ikke dem, så vi gjør jo noe riktig”.

Når jentene forteller om disse kommentarene spør jeg jentene: ”Hva tenker du når dere får sånne kommentarer?” Jentene forteller at de ikke tar seg nær av disse kommentarene, og Veronika og Melissa sier at de tror at jentene som kaller dem det er sjalu. Veronika svarte:

”Jeg tror at folk som kommenterer det er sjalu. For det er jo vi som har flest gutter rundt oss, så jeg tror at de bare er sjalu. Jeg bryr meg ikke noe om hva de sier. De kan få lov til å kommentere hva de vil, men det kommer ikke til å endre på at jentene på laget vårt har korte shorts uansett”.

Melissa svarte:

”jeg bryr meg ikke så veldig mye om det selv. Eller jeg blir jo kanskje litt provosert og irritert, men det er ikke sånn at jeg blir lei meg eller noe sånt. Jeg bare tenker at det er litt gøy at de gidder å bry seg så mye om oss egentlig. Men jeg tror kanskje de er litt sjalu altså, det virker litt sånn på måten de sier det på. Men jeg bryr meg ikke så veldig mye om det egentlig”.

Barbro var også enig med de andre jentene i at hun trodde guttene likte det og at jentene bare var sjalu:

”Altså guttene tror jeg ikke tar det som en negativ ting at vi bretter opp shortsene, for det er det gutter liker. Mens jentene de blir litt mer sånn sjalu da, eller de blir litt sånn bitcher og baksnakker og sånne ting”.

En annen ting jeg overhørte under observasjonen var at mange av jentene brukte BH under sports BHen. Så under intervjuene benyttet jeg anledningen til å spørre jentene: ”Jeg har hørt at det er noen som spiller med BH under sports BHen. Gjør du det? Hvorfor gjør du det?” Her kom det frem at dette også var noe jentene gjorde for å se bedre ut. Ingvild sa:

”Det ser jo bedre ut da. Det blir svaret på det meste her egentlig. For det er jo derfor jeg gjør det. Og så føler jeg jo at det gir litt mer støtte enn bare sports bh da. Men først og fremst for at det skal se finere ut. Så tror jeg at jeg hadde følt meg litt ukomfortabel ellers egentlig”.

Vanja svarte:

”Jeg gjør det faktisk ikke, men jeg tror nesten alle jentene på laget gjør det.... De gjør det vell for å få større pupper og se bedre ut tenker jeg. Det må jo være derfor”.

Både Veronika og Mia fortalte at de kunne spille med bh under sports bh, men at det kom an på hvilken situasjon de var i. Hvis det kunne være mange gutter i nærheten brukte de å gjøre det. Mia svarte:

”Altså, i gym timen på skolen så gjør jeg ikke det. Det er ikke så mange å imponere i klassen, så da gjør jeg det ikke. Men hvis jeg er på et treningssenter så gjør jeg det. Det er jo greit å se litt bra ut, hvis det kommer noen kjekke gutter eller noe sånn”.

Veronika sa:

”Jeg kan gjøre det inne imellom. Det blir jo på en måte litt sånn når man skal vise seg litt ekstra frem. Vise at man har litt pupper liksom. Og så tror jeg de gjør det hvis de vet det er mange som kommer og ser på.... De gjør det for å se bedre ut, hvert fall 90 prosent av jentene på laget. Det er kanskje noen som gjør det for å få litt ekstra beskyttelse, men det gjelder kanskje bare en eller to. Men for resten er det nok for å se bedre ut. Men sånn som på trening så bryr jeg meg ikke noe om det i det hele tatt”.

Sminke

Under observasjonen og intervjuene hadde jeg også fokus på sminke og om jentene var opptatt av hvordan de så ut både på treninger og kamper. Under den første observasjonen, skrev jeg:

”Det er tre av jentene som utmerker seg veldig når det gjelder sminke. De fleste av jentene har lite eller ingen sminke på under treningen, men det er tre jenter som utmerker seg og har på seg veldig mye sminke. De har på seg alt fra sol pudder, maskara osv, og ser veldig sminket ut” (25.09.13)

Gjennom hele perioden jeg var med dette laget var det alltid disse tre jentene som skilte seg ut når det gjaldt sminke. Jeg var med jentene i garderoben før og etter trening og kamp, og det var sjeldent at jentene sminket seg i garderoben. Men noen av jentene så seg i speilet før de gikk ut på banen, sprayet seg med parfyme og fikset håret.

Jeg spurte jentene: ”Er du opptatt av hvordan du ser ut på banen? Hvorfor er du det/ Hvorfor er du ikke det?” På dette spørsmålet sier jentene forskjellige ting. Noen sier de er opptatt av å se bra ut for sin egen del, noen var opptatt av å se bra ut ovenfor andre og en av jentene var ikke opptatt av dette i det hele tatt. Melissa, som er en av de jentene som utmerket seg når det kom til å ha på seg sminke på banen svarte på spørsmålet om hun var opptatt av å se bra ut på banen:

”Ikke sånn veldig. Hvis jeg har på meg sminke fra før så sminker jeg meg ikke noe mer før jeg drar på trening. Men hvis jeg ikke har på meg noe sminke i det hele tatt så bruker jeg å sminke meg litt før jeg drar på trening. Men det er fordi jeg føler meg helt jævlig uten sminke. Men jeg bryr meg ikke sånn kjempe masse egentlig. For hvis man jobber hardt nok på treningene eller kampene så ser man jo ganske jævlig ut uansett”.

Veronika svarte:

”Alle jentene på vårt lag er jo det [opptatt av hvordan de ser ut på banen], og vi er jo liksom bertene fra Lunne.... Kanskje fordi at det å være fotballspiller blir sett på som en guttegreie, så da må vi vise at vi ikke er gutter liksom. Vi er liksom jenter vi, vi er skikkelig jente jenter. Vi drar shortsene opp i rompa og bruker sminke, det er sånn vi bare gjør da”.

Barbro, som er en jente med minoritetsbakgrunn, var ikke opptatt av hvordan hun så. Hun svarte:

”Egentlig ikke. Når du er på trening så skal du jo trene mener jeg da, og ikke tenke på hvordan du ser ut. Men jeg skjønner dem selvfølgelig, at de tenker på det og sånn... Jeg tror de tenker over det på grunn av guttene kanskje. Det er ganske mange gutter som har trening rett etter oss eller rett før oss, så da tror jeg de tenker litt over at de skal se bra ut for dem”.

Dette med å vise seg frem fra sin ”beste side” for guttene kommer frem i flere av svarene til jentene. Ingvild svarer på spørsmålet om hvorfor hun er opptatt av hvordan hun ser ut:

”Det er sånn at når jeg er ute, uansett hvor jeg er hen, så tenker jeg jo på at hvis man møter noen, så er det jo greit å se ok ut på en måte. Det er vell en blanding av at jeg vil fremstå best mulig for andre og for min egen del kanskje. Det er ikke sånn at jeg prøver å se best mulig ut for jentene på laget, men det er jo ofte man trener ved siden av andre eller møter noen på veien og sånne ting da. Så det er vell mer det”.

Lea svarte:

”Altså, jeg vil jo se bra ut. Men sånn som nå sitter jeg jo her uten sminke, så jeg bryr meg jo ikke så mye. Men jeg går ikke helt uten sminke liksom. Jeg er jo opptatt av å se litt vanlig ut da, for det er ganske mange jeg kjenner som er her hele tiden. Men det er ikke sånn at jeg må ha på meg skikkelig mye sminke og ha perfekt hestehale og sånne ting”.

Trent kropp

Jeg spurte jentene under intervjuet: ”Er du opptatt av å ha en godt trent kropp? Hvorfor er du det/ Hvorfor ikke?” På dette spørsmålet var jentene enstemmig. Alle jentene sier at de var opptatt av dette og sier at de var opptatt av dette for sin egen del. Ingvild sa:

”Ja for min egen del så synes jeg det er viktig og det er noe jeg bryr meg mye om. Det er jo det der med å være komfortabel med seg selv da, og så ser det jo finere ut da.”

Melissa sa:

”Ja hvert fall på meg selv. Men jeg bryr meg ikke noe om andre har det liksom [trent kropp]. Det tenker jeg ikke noe på, men for min egen del så synes jeg det er viktig”.

Lea svarte:

”Det er vell kanskje for å føle seg bedre og fordi jeg liker å trene. Så jeg trener egentlig for å føle meg bedre og for å se ut sånn som jeg vil se ut da”.

”Er du opptatt av å ha en trent kropp for utseende sin skyld eller på grunn av helsa?” spurte jeg jentene om etter de hadde fortalt at de var opptatt av å ha en trent kropp. Her var de fleste jentene enige om at hovedfokuset var å se bra ut. Veronika sa:

”Jeg synes det er viktig med en trent kropp. Det tror jeg alle her synes. Jeg synes vi er for dårlig trent, for i fjor kunne vi slippe inn 2 mål de siste 10 minuttene fordi vi var for slitne liksom..... Men vi tenker jo på det utseendemessige også, sånn som bikinikroppen og sånn. Men det er som jeg har sagt til Kai [trener], hvis vi skal ha løpetrening og han sier at vi kommer til å forbrenne mye fett når vi løper så kommer alle til å være med. Men sier han at det er fordi vi skal få bedre kondis på fotballbanen så er jeg sikker på at bare halvparten kommer til å møte opp”.

Mia svarte:

”For å se bra ut, ikke for å være sunne. Alle har jo lyst til å spise usunt, det er jo det som er best. Alle liker jo å se bra ut, så jeg tenker ikke så mye på den helsedelen egentlig”.

Alle jentene sier at de er opptatt av å ha en trent kropp for utseende sin skyld, men det er også noen av jentene som sier at de er opptatt av en trent kropp for å gjøre det bedre på fotballbanen eller fordi de har merket at det å ha en sunn livsstil gir mange positive fordeler.

Melissa sa:

”Jeg gjør det for å føle meg bedre, og så er jeg veldig tynn så jeg vil bli litt sterkere og få litt mer muskler. Og hvis jeg får mer muskler vil jo det være en fordel på fotballbanen, for jeg er jo ikke akkurat en av de sterkeste på laget. Og det er jo viktig å være fysisk sterk på banen når du skal i dueller og sånn”.

Og Ingvild svarte:

”Altså, jeg tenker jo på begge deler [utseende og helse]. For hvis man skal ha en fin kropp så er det jo mange som synes det å være tynn er fint, og da er det jo bare å ikke spise så mye og sånne ting. Men jeg er egentlig veldig på begge deler. For jeg merker jo selv på skolen og sånne ting at hvis man har et bra kosthold og trener så er det mye enklere å konsentrere seg. Og så tenker jeg også at hvis man legger inn gode vaner nå når man er ung, så er det mye enklere å følge det når man blir voksen. Og da har jo det med helsa mye mer og si da”.

Fasting, Pfister og Scraton (2004) sin undersøkelse viser at kvinnelige fotballspillere er klar over kjønnsstereotypene, men at spillerne i undersøkelsen tar klar avstand fra den hegemoniske formen for femininitet. Jentene i studien uttalte at selv om de har lange shortser, kort hår eller fremstår som maskuline, er det ikke dermed sagt at de er menn (Fasting et al, 2004).

Jentene som deltok i mitt prosjekt gir uttrykk for en annen type femininitet. Fra første møte fremstod ikke jentene i min studie som maskuline jenter, og de var veldig opptatt av hvordan de så ut både når det kom til klær, sminke og kropp, noe som er faktorer som beskriver den hegemoniske femininiteten. Jentene beskrev seg selv som ”jentete” og ”babes”, og

identifiserte seg selv som feminine jenter. Under intervjuene fortalte jentene om andre lag der jentene var ”guttejenter”, de hadde lange shorts, kort hår, lav hestehale og sminket seg ikke. Dette viser at jentene ikke er ukjent med beskrivelsen som Fasting, Pfister og Scraton (2004) refererer til der jenter som spiller fotball blir sett på som maskuline.

Funnene i Farroq (2013) viser at det å gjøre kjønn på en tradisjonell maskulin arena, øker presset på kvinnen til å vise en atferd og et utseende som er passende for en kvinne. Det kan virke som det å brette opp shortsene og sminke seg er et bevisst valg jentene gjør for å ikke bli identifisert med det maskuline, eller bli oppfattet som en ”guttejente”. Et eksempel på dette er når Veronika forteller at de bretter opp shortsene og sminker seg fordi fotball blir sett på som en guttegreie og at de må vise at de ikke er gutter. Jentene nevner også flere ganger at de egentlig ikke trenger å brette opp shortsene så mye som de faktisk gjør for at shortsene skal være behagelig, men at de gjør det for å se bedre ut. I likhet med funnene til Farroq (2013) kan dette tyde på at jentene føler at de må vise en heteroseksuell femininitet siden de deltar i en idrett som blir oppfattet som maskulin.

I Steinfeldt et al (2012) viste funnene at volleyballjentene var redd for at klærne de brukte i volleyball skulle ta oppmerksomheter bort fra de sportslige prestasjonene. Jentene i min undersøkelse viste ikke noen bekymring rundt dette, men treneren, som var pappa til en av jentene på laget, hadde sine synspunkter på det at jentene brettet opp shortsene. Han mente at ettersom jentene presterte bra var det greit at de kledde seg sånn, for da ville fokuset være på prestasjonen og ikke bare shortsene. Hvis jentene hadde spilt dårlig ville han synes at det ikke var passende å ha så korte shorts, for da ville fokuset kun vært på klærne. Det å være god og ”babe” var greit, men det å bare være ”babe” ville sett dumt ut.

Jentene fortalte under intervjuene at de var opptatt av å se bra ut for guttene, og dette kan kobles til behovet for å vise en heteroseksuell femininitet. Resultatene i studien til Krane, Choi, Baird, Aimar og Kauer (2004) viser at jentene er opptatt av å oppføre seg på en passende måte, slik at de får oppmerksomhet fra gutter og at gutter synes de er tiltrekkende. Dette er noe som også kommer frem i mitt prosjekt. Bjerrum Nielsen og Rudberg (1988) sin studie av hvordan jenter blir jenter og gutter blir gutter, bekrefter at når det kommer til det motsatte kjønn er jenter i ungdomsårene opptatt av å tiltrekke seg oppmerksomhet fra gutter, og gutter er en viktig del av jentene liv.

I følge Fasting (2001) har man ment at de normer og forventninger som er knyttet til idrettsutøverrollen og kvinnerollen kan komme i konflikt med hverandre. Denne konflikten

kan reduseres hvis kvinner deltar i de idrettene som blir sett på som kvinnelige. Jentene i mitt prosjekt deltar i en idrett som blir sett på som en maskulin idrett, men de fremtrer på en feminin måte i tråd med den hegemoniske feminiteten (Kauer & Krane, 2006). Det at fotball blir sett på som en maskulin idrett og at jentene trosser dette ved å fremtre på en feminin måte får konsekvenser ved at de blir kalt ” horer”. De kvinnelige fotballspillerne i Fasting, Pfister og Scraton (2004) studie blir sett på som maskuline jenter. Det kan virke som om den forandringen som jentene i min studie utøver blir sett på som ” feil” og vekker derfor reaksjoner.

Jentene er klare på at negative kommentarer fra motstandere på hvordan de ser ut, er noe de ikke tar seg nær av. De synes det er morsomt at andre jenter bryr seg og kommenterer hvordan de ser ut. Dette står i motsetning til Steinfeldt et al (2012) der funnene viser at når det kommer ertende kommentarer om kroppen eller klærne, er dette noe jentene ikke synes er akseptabelt.

Alle jentene fortalte under intervjuet at de var opptatt av å ha en godt trent kropp. I følge Krane et al (2004) står den atletiske kroppen i kontrast til den ideelle kroppen som er tynn og tonet, og som utgjør feminitetsidealet. Denne kontrasten virker ikke å være til bekymring for jentene. Jentene er opptatt av å ha en trent kropp og resultatene viser at det å ha en trent kropp handler om å være komfortabel med seg selv og for å se bra ut. Også når det kommer til den trente kroppen er det å være attraktiv og få oppmerksomhet fra guttene en viktig faktor.

Jentenes opplevelse av kroppen kan ses i lys av Garretts (2004) funn om jenters opplevelse av kropp. Under intervjuene var det ingen av jentene som uttrykte at de var misfornøyde med kroppen sin, og jentene i min studie viser likhetstrekk med jentene i Garretts (2004) kategori ”den komfortable kroppen”, som ser på kroppen som viktig i forhold til egen identitet. Jentene i min studie er fornøyd med kroppen sin, og de ser på trening og fysisk aktivitet som et middel til å oppnå en bra kropp. Det kan virke som jentene synes det er greit å være kvinne og muskuløs så lenge kroppen ikke er for stor, men det er viktig for dem at de ikke er tykke. De utvikler også en kropp som er attraktiv, og da spesielt hos det motsatte kjønn. Det at jentene er opptatt av å ha en trent kropp på grunn av utseende, kommer tydelig frem når Veronika forteller at hvis treneren hadde sagt de skulle ha løpetrening for å forbrenne fett ville alle ha kommet på treningen, men hvis han sier at de skal løpe for å forbedre kondisjonen ville bare halvparten av jentene ha kommet.

Steinfeldt et al (2012) viser til at volleyballjentene i deres studie var opptatt av å ha en trent kropp for å kunne prestere best mulig på banen. Selv om alle jentene var enige i at den trente kroppen var viktig i forhold til utseende, fortalte Ingvild og Melissa om andre fordeler ved å ha en godt trent kropp. Ingvild fortalte at hun i tillegg til utseende tenkte på helsa fordi hun merket at treningen og et sunt kosthold hadde store fordeler i hverdagen. Melissa trekker frem en tredje fordel med en trent kropp, og den handler i likhet med Steinfeldt et al (2012) om at en trent kropp vil gi henne bedre fysisk styrke og mer muskler som vil kunne hjelpe henne å prestere bedre på banen.

4.2 ” Å trøste hverandre og samhold”

Under observasjonene og intervjuene fikk jeg inntrykk av at jentene var opptatt av å vise omsorg for hverandre. Det å ha et godt samhold blant jentene, det å trøste hverandre, og det å være snille mot hverandre var viktig for jentene. Under observasjonene la jeg merke til at jentene roste hverandre mye, det var sjeldent de kritiserte hverandre, de sa unnskyld når de gjorde feil på banen og hvis det var noen av jentene som var lei seg var det flere av jentene som kom bort å trøstet. Her kommer noen eksempler fra observasjonen der jentene roser hverandre:

”Jentene på banen får til et bra spill, og da tar det ikke lang tid før jentene som sitter på benken begynner å rose jentene. De roper ”Bra spill jenter. Dette tar vi”. Jentene som sitter på benken er veldig flinke til å rose jentene som er på banen når de gjør noe som er bra. Jentene på banen er også veldig flinke og opptatt av å rose hverandre. Når det er noen av jentene som gjør noe bra, er det flere av jentene som roser. Lea går inn i en skikkelig takling og vinner ballen når en av jentene på motstanderlaget er på vei gjennom forsvaret. Da kommer flere av jentene bort til Lea og roser henne. De sier ting som ”Herlig Lea. Bra jobbet Lea”.(25.09.13)

”Mia scorer i semifinalen i cupen. Jentene jubler ikke veldig mye når de scorer, det er ikke sånn at alle jentene kommer løpende bort til Mia når hun scorer. Men det er veldig masse ros fra de andre jentene, både av de på benken og de jentene som er ute på banen. De jentene som er nærmest Mia går bort til henne og gir henne ”give me five” og sier ting som ”bra jobbet Mia. Herlig”. Jentene som er lengre ned på banen roper også masse ros til Mia, men de roser også jentene som gjorde en god jobb før scoringen. Jentene på benken spretter opp når Mia scorer. De jubler og roser jentene som er på banen. De roper også motiverende ting

til jentene som "Herlig jobbet jenter, dette har vi." "Kom igjen nå jenter, dette skal vi vinne". (12.10.13)

Det er ikke ofte jeg hørte at jentene kritiserte hverandre på banen. De gangene de kom med kritikk til hverandre var det konstruktiv kritikk, og det ble sagt på en motiverende og oppmuntrende måte:

"Under kampen roper Veronika [kaptein på laget] til jentene "Selina, Tale, dere må komme nærmere mot midten når keeperen har utspark" og "Kom igjen og jobb nå jenter, vi har dette". Når jentene går av banen til pause går Veronika, Vanja og Mia å snakker om kampen. De snakker om at det er for store mellomrom mellom jentene på banen og at det derfor blir mye løping. Da sier Veronika "Vi må bare jobbe mer sammen, det er da vi er best". I 2 omgang når ballen er ute, går Veronika bort til Selma og peker på hvor hun mener Selma skal bevege seg. Veronika roper også til jentene under kampen "Jenter, vi må legge ballen på bakken og spille mellom oss. Det er da vi er best. Kom igjen jenter". (12.10.13)

Også når jentene ligger under i kamper hører jeg ikke noe kjefting blant jentene. Veronika som er kapteinen på laget, prøver heller å motivere og oppmuntre jentene til å gjøre det litt bedre:

"Når motstanderlaget scorer i finalen, tar Veronika ansvar ute på banen. Hun gir jentene beskjed om hva de kan gjøre annerledes, og prøver å muntre opp jentene. Hun sier ting som "dette skal vi klare jenter, vi må bare jobbe mer sammen. Spille ballen langs bakken". (13.10.13)

Det er også flere eksempler på at jentene sier unnskyld til de andre hvis de gir en dårlig pasning eller gjør noe feil ute på banen:

"Vanja sentrer en pasning til Selina på kanten som blir litt for lang slik at Selina ikke rekker den. Det første Vanja sier da er "Unnskyld Selina, det var dårlig pasning av meg". Når hun har sagt det til Selina, så snur hun seg mot de andre jentene og sier unnskyld til dem også". (09.10.13)

"Mia kommer alene med keeperen. Hun setter ballen uten for mål. Det første hun gjør er å snu seg mot de andre jentene på laget og si "Unnskyld jenter". Da sier de andre jentene "Ikke tenkt på det Mia, du setter den neste gang". (07.10.13)

Jentene viser mye omsorg for hverandre når det er noen av jentene som er lei seg. Hvis en av jentene er lei seg, uansett om det er fordi de synes de har spilt en dårlig kamp eller om det har skjedd noe utenom fotballen som gjør at de er lei seg, er det flere av jentene som kommer bort og trøster.

”Jentene samles i garderoben før treningen. Rett før jentene skal gå ut av garderoben begynner Veronika å gråte. Da stopper mange av jentene opp og går bort og gir henne en klem. De setter seg ned med henne og prøver å trøste henne. De viser mye omsorg for Veronika, og det er tre av jentene som blir igjen i garderoben med Veronika og følger henne ut når hun har sluttet å gråte”.(09.10.13)

”Vanja blir skadet under kampen og begynner å gråte på banen. Da løper Veronika og Natalia bort til henne. De gir henne en klem mens hun ligger på bakken, og begynner å hjelpe henne av banen. De roper på trenerne at de må komme å hjelpe henne ut av banen, og Vanja blir fulgt ut av banen av trenerne... Når kamper er ferdig kommer alle jentene bort til Vanja og lurert på hvordan det går med henne.”(12.10.13)

”Etter finalen begynner Miriam å gråte. Hun slapp inn noen mål som hun kanskje burde tatt, og hun er ikke fornøyd med hvordan hun spilte denne kampen. Da tar Veronika med seg Miriam bort fra de andre jentene, og gir henne en stor klem. De står å snakker litt sammen, og når Miriam har roet seg og sluttet å gråte, går de bort til de andre jentene igjen. Når de kommer bort til de andre jentene, er det flere av jentene som reiser seg og gir en stor klem til Miriam.”(13.10.13)

Når jeg snakker med jentene under intervjuene spør jeg jentene: ”Fotball er en idrett med mye følelser. Får du mye følelser når du spiller fotball?”. Når jentene svarer på dette spørsmålet er det flere av jentene som forteller at hvis de blir sinte på banen blir de kun sinte på seg selv, og at de ikke blir sinte på de andre jentene på laget. Barbro forteller:

”Ja. Hvis det skjer noe på skolen og jeg har kamp etterpå, så kan jeg bli skikkelig sint under kampen. Og da kan det gå utover laget, og det synes jeg er ganske dårlig av meg, for det er jo ikke deres skyld”.

Lea forteller:

”Ja veldig. Jeg blir veldig fort sint hvis jeg spiller dårlig, eller det er noen andre på laget som spiller dårlig. Men jeg blir jo ikke sint på dem, det er ikke sånn at jeg skriker eller sier noe til dem liksom.”

Vanja forteller at hun kan bli litt sint på jentene på laget hvis de ikke klarer å ta imot en pasning, men hun forteller at dette like ofte kan være hennes feil:

”Hvis jeg har en dårlig dag og jeg er litt sur fra før av, kan jeg bli sur hvis de ikke klarer å ta imot en pasning og sånne ting. Men det kan jo være min skyld også da, for det kan jo hende det var jeg som sentrert en dårlig pasning”.

Samhold

Det at jentene har et godt samhold i laget er ikke vanskelig å se. Det er mye latter, godt humør og mye omsorg for hverandre. Under intervjuene spurte jeg jentene: ”Kan du fortelle meg litt om samholdet på laget?” og ”Hva slags forhold har du til de andre jentene på laget?”. Her svarte de aller fleste jentene at de synes de har et bra samhold, at de er gode venner med jentene på laget og at de trives godt. Lea forteller at hun føler hun kan være seg selv på laget, og at hun har noen av sine beste venninner på laget:

”Jeg synes det er et veldig bra miljø. For jeg føler jeg kan være meg selv, og tulle og snakke med alle. Det er liksom ingen som tar seg nær det hvis jeg tuller eller noe sånt. Og så har jeg mine beste venner på laget så det er veldig greit. Og så er jeg glad i alle da, når man har spilt med alle i så mange år så blir du jo glad i dem. Det er sånn at alle snakker med alle, også har vi det veldig gøy sammen. Og sånn på treninger og sånn er det ikke ofte det ikke er latter og god stemning liksom. Jeg føler at vi kan ha det seriøst, men også ha det morsomt da.”

Melissa forteller at hun trives veldig godt fordi hun kjenner de andre jentene og hun synes de kommer bra overens:

”Jeg synes i hvert fall at miljøet er veldig bra. Jeg trives veldig godt for jeg kjenner alle veldig godt og jeg synes vi har et bra miljø der vi kommer godt overens..... Jeg har et veldig bra forhold til de andre jentene. Jeg liker alle veldig godt. Jeg har jo spilt med alle her veldig lenge, så jeg trives veldig godt og liker jentene veldig godt”.

Veronika, som også spiller håndball, forteller at en av grunnene til at hun fortsatt spiller fotball er samholdet på laget:

”Jeg vil jo si at en av grunnene til at jeg fortsatt spiller fotball er fordi jeg har det veldig bra her og trives veldig godt. Så jeg synes det er et veldig bra miljø..... Jeg har et bra forhold til de andre jentene. Jeg, Miriam og Siri snakket om at hvis vi ikke hadde hatt et bra forhold til de andre jentene så hadde vi slutta, for samholdet på fotballen er veldig viktig. Det er liksom her vi møtes og har det bra sammen da”.

Barbro forteller også at samholdet er en av grunnene til at hun fortsatt spiller fotball:

”Samholdet er ganske bra. Det er egentlig derfor jeg er her. De motiverer meg skikkelig til å komme på treninger og sånn”.

Jentene hadde vært på treningsleir før denne sesongen og jeg var interessert i å høre hva jentene gjorde og synes om å være på treningsleir. Når jeg spurte jentene: ”Kan du fortelle meg litt om treningsleiren dere var på?”, var det flere av jentene som sa at samholdet og miljøet på laget ble enda bedre under treningsleiren. Melissa forteller:

”Jeg synes i hvert fall at Spania turen bedret samholdet vårt på laget. For vi ble jo mer sammensveiset, fordi vi har jo vært to lag før. Så vi ble mer sammensveiset synes jeg. Og så synes jeg det var veldig koselig, så jeg likte det veldig godt. Vi skal jo på en ny tur i påsken, så det gleder jeg meg veldig til.”

Veronika forteller at de ble mer sammensveiset på turen og at hun håper alle jentene kan være med neste gang de skal på treningsleir:

”Jeg synes egentlig det var veldig hyggelig. Bra sportslig egentlig, vi trent masse og det var veldig slitsomt, men egentlig veldig bra. Så var det vell egentlig da jeg følte at vi ble litt med sammensveiset da. At alle egentlig kom nærmere hverandre i løpet av den uka. Så jeg håper egentlig alle jentene skal være med neste gang også”.

Det med samholdet i laget virker som en viktig faktor for jentene. Jeg spurte: ”Hvorfor spiller du fotball enda?”. Da var det mange av jentene som sier at jentene på laget og hvor morsomt de har det sammen var grunnen til at de fortsatt spilte fotball. Barbro forteller at de andre jentene på laget motiverer henne til å fortsette med fotball:

”Det er skikkelig bra miljø på det laget her da synes jeg. Og de andre jentene er skikkelig imøtekommende og er skikkelige snille mot hverandre. Det er egentlig bare det. De motiverer meg på en måte til å fortsette.”

Ingvild forteller at hun synes fotball er gøy, og at hun synes fotballen er veldig sosialt:

”Nei, jeg synes det er gøy da. Spillet er gøy, og når man får til ting er det gøy. Å at man utvikler seg, og at man er med på en utviklingen er veldig morsomt. I tillegg så er det jo veldig sosialt, hvert fall på det laget her da. Og så er det veldig mange bra mennesker her som jeg liker å omgås med, og da er det veldig hyggelig å dra på trening å snakke med dem og være med dem og sånne ting da.”

Både Connell (1987) og Bjerrum Nielsen og Rudberg (1988) snakker om omsorg som en kvinnelig egenskap. I følge Connell (1987) er feminiteten konstruert på en måte der omsorg for andre og familiemedlemmer blir sett på som kvinnelig. Bjerrum Nielsen og Rudberg (1988) skriver at jenter i ungdomsalderen blir sett på som personer som tar seg av den følelsesmessige omsorgen. Jentene i min studie viste stor omsorg for hverandre både på banen og i garderoben, noe som kom tydelig frem i observasjonene. Jentene var veldig flinke til å rose hverandre på banen. Hver gang det var noen av jentene som gjorde noe bra var det flere av jentene som roste dem, og kom med positive tilbakemeldinger.

I følge Bjerrum Nielsen og Rudberg (1988) er jenter følsomme og nærtagende. Resultatene i min studie viser at jentene var veldig opptatt av å ikke såre hverandre og bli sint på hverandre. Det kan virke som at jentene er klar over at jenter kan være følsomme og nærtagende, og at de derfor er ekstra forsiktige med hva de sier slik at det ikke skal bli oppfattet på feil måte. Det var lite kritikk blant jentene, og observasjonene viser at det var sjeldent jentene ble sinte på hverandre ute på banen. Under intervjuene kommer det frem at jentene kunne bli sinte på hverandre, men at de prøvde å la være å si noe. De ville ikke at de andre jentene skulle føle det var deres skyld, når det like gjerne kunne være deres egen skyld. Det å ikke gi andre på laget skylden for noe som ikke var deres feil, viser seg også ved at jentene sier unnskyld på banen når de gjør noe dårlig som for eksempel å sentre en dårlig pasning.

Jentene er veldig opptatt av å ha et godt forhold til de andre jentene på laget og det er flere av jentene som nevner at de har sine beste venner på laget. I følge Bjerrum Nielsen og Rudberg (1988) er vennskap viktig for både gutter og jenter for å få bekreftelse av andre, men jentene får en følelse av bekreftelse når de lykkes i å skape en fortrolighet og intim stemning med andre.

Kolnes (1994) viser til forskjeller blant jenter og gutter når det kommer til betydningen av det sosiale i idrettsdeltagelsen. I følge Kolnes (1994) fremhever menn prestasjoner og konkurranse som betydningsfullt for deres deltagelse i toppidretten, mens kvinner legger vekt på de relasjonelle sidene ved sitt engasjement i toppidretten. Betydningen av den sosiale sammenhengen og det sosiale klima som deltagelsen foregår under, og det å gjøre noe sammen med andre, var det som ble opplevd som mest meningsfylt med idrettsdeltagelsen hos jentene i min studie. Jentene tullet med hverandre, det var alltid mye prat og latteren satt løst hos jentene. Det å gjøre noe sammen med jentene på laget som de beskrev som vennene sine var en viktig faktor for alle jentene. At jentene i likhet med Kolnes (1994) er opptatt av det sosiale, kommer tydelig frem når jeg spurte jentene om treningsleiren de var på i påsken. Det første jentene nevnte var at de følte samholdet hadde blitt mye bedre under turen.

I likhet med Skogvang (2006) og Wallhead, Garn og Vidoni (2013) der lagfølelsen, kameratskapet og de sosiale forbindelsene er positive motivasjonsfaktorer for idrettsdeltagelse, viser resultatene mine at jentene ser på samholdet med jentene på laget som stor motivasjon til å fortsette med fotball. Når jeg spurte jentene om hvorfor de spilte fotball fortalte jentene at de trives godt på laget, at de andre jentene motiverer dem til å komme på treninger.

4.3 ”Å trå til i taklinger” og ”Kvinnefotball som pinglete”

Fotball er en fysisk sport med mye kroppskontakt. Hvor tøffe er egentlig disse jentene som spiller fotball? Dette var et spørsmål jeg ville se nærmere på gjennom dette prosjektet. Jeg både snakket med jentene om tema og observerte jentene under både treninger og kamper, og så etter elementer som om jentene gikk inn i taklinger, skader og viljen til å vinne ballen.

”Natalia sentrer en pasning til Veronika, men den blir litt for lang. Veronika skjønner at hun mest sannsynlig ikke kommer til å rekke ballen. Da løper hun etter motstanderen og bruker kroppen og musklene sine til å komme seg forbi motspillere.” (09.10.13)

”En av jentene på motstanderlaget er på vei gjennom alene, da tar Lea og kaster seg inn i en sklitakling og vinner ballen. Hun avverger at motspilleren kommer alene med keeperen.”(12.10.13).

”Vanja er på vei gjennom forsvaret til motstanderne, men mister ballen. Da jobber hun hardt tilbake igjen og går inn i en susende takling slik at motstanderlaget mister ballen. Hun vinner ballen tilbake på et viktig sted, og avverger en farlig kontring.”(16.10.13)

Når det gjelder skader og viljen til å vinne ballen, skulle det mye til for at jentene ga seg:

”Mia går opp i en hodeduell, men får kroppen til motstanderen under seg. Hun faller rett i bakken, uten å kunne ta seg imot. Hun faller rett på hofta, og blir liggende på bakken. Hun kommer raskt ut på sidelinjen fordi hun har blod på kneet som hun måtte ta bort før hun kan komme inn på banen igjen. Mens hun står på sidelinja står hun å gråter, men med en gang hun får tatt bort blodet på kneet, løper hun inn på banen igjen.” (13.10.13)

”Under semifinalen i cupen får Vanja seg en trøkk i ankelen. Hun halter av banen og må gi seg for dagen. Det første hun sier når hun kommer på benken er ”Den ankelen må bli bra til i morgen, jeg skal spille den finalen”. Når jentene kommer bort til henne etter kampen og spør hvordan det går svarer hun: ”Jeg er klar til i morgen, jeg skal spille kampen i morgen.”(12.10.13)

Under intervjuene spurte jeg jentene: ”Dere er et tøft lag ute på banen, er dette noe du tenker på når du spiller?”. Flere av jentene svarte at dette ikke var noe de tenkte på når de spilte. Tale svarte:

”Det tror jeg at jeg tenker lite over. Hvis en person har irritert meg litt og stemplet meg og sånne ting, så kan det hende jeg går bevisst inn for å takle skikkelig. Men hvis jeg er foran mål og ballen skal bort, så tenker jeg ikke så veldig mye over det tror jeg”.

Ingvild svarte:

”Nei det kan jeg ikke huske at jeg har tenkt så mye på nei. Så det kan hende at det faller litt naturlig. Nå har jeg spilt fotball så lenge at jeg tror ikke jeg tenker på så mye på det jeg gjør på banen egentlig, jeg bare gjør det”.

Mia forteller at hun har spilt med gutter før og at dette kan ha hjulpet henne i å bli tøffere:

”Jeg spilte med jenter i første og andre klasse, men så begynte jeg på guttelag, og der spilte jeg i fem år. Og jeg har blitt forklart at det kan ha hatt litt å si da. For når mamma og pappa var å så på, sa de at de så at jeg ble mye tøffere med en gang jeg begynte å spille med guttene. Men jeg har alltid vært ganske tøff egentlig”.

Veronika spiller også håndball, og hun mener dette kan være en av grunnene til at hun er tøff på banen:

”Nei for meg så er det veldig naturlig. Men jeg tror kanskje det kan være folk som tenker over det. Noen kan jo tenke at nå må jeg være litt tøffere og ta litt mer i, men for meg så er det helt naturlig. Men jeg spiller strek på håndballen, så da er jeg jo vant til å få litt juling. Så det blir jo til at jeg tar med meg det på fotballen. Alle vendingene jeg gjør på fotballbanen er håndballvendinger. Så jeg tror det kan være positivt å spille begge deler. Og så tror jeg at det at jeg ikke har superbra teknikk gjør at jeg må bruke kroppen litt mer liksom”.

Veronika kommenterer også at hun tror det kan være litt ”guttepress” i fotballen.

”Men måten man spiller på så skal man jo være tøff i taklinger og det skal være litt hardt da. Så da blir det jo litt guttepress da. Vi må være litt tøffe og harde ute på banen da, slik som guttene er når de spiller fotball. Det ser jo litt dumt ut hvis en jente står og skriker når man skal inn i en duell liksom. Vi må liksom være litt tøffe, sånn som guttene er”.

Melissa, som er en av jentene som er minst og tynneste, sier at hun tenker over at hun må være tøff på banen. Hun forteller også at kamerater som kommer og ser på dem spille kamper kommenterer det de ser på banen og hva jentene gjør på banen:

”Ja det gjør jeg [tenker på at jeg må være tøff]. Hvert fall i dueller. Jeg synes det er viktig å kunne klare å vinne en duell da. Og så er det liksom sånn at det kommer kamerater av oss å ser på kampene våre, og de kommenterer alltid hvordan Lea spiller i forsvar fordi hun er så tøff og sterk og sånn. De kaller henne liksom beistet og sånn. Så jeg synes jo det er viktig å være litt tøff når du er ute på banen da”.

Det at gutter og kamerater kommenterer hvordan jentene spiller på banen kommer også opp under intervjuene: ”Kommenterer guttene hvordan dere spiller på banen? Hva synes du om det?”, spurte jeg jentene. Lea sier:

”De sier sånn, Vanja hadde en syk finte, og du er helt stein i forsvar Lea. Men de sier aldri noe negativt om hvordan vi spiller liksom.... Det er litt lattis da. Men det er litt rart også da, for jeg tenker sånn ”jeg vil da ikke være stein liksom”. Men det er litt kult også da, for da merker du jo at de har fulgt med på kampen og ikke bare vært der liksom. For da har de fulgt med på kampen og sett hvordan du har spilt. Så det er ganske kult”.

Ingvild sa:

”Det er ikke sånn at de går i detaljer liksom og sier at vi burde ha brukt det andre beinet. Men det kan være sånn ”Du spilte veldig bra i dag, det var et bra skudd”. Så det er mest ros, men det kan jo hende de sier noe negativt, men da sier de det i hvert fall ikke til oss”.

Det at kamerater kommer og ser på jentene spille kamper virker å ha innvirkning på jentene. På spørsmålet: ”Hva synes du om at kamerater kommer og ser på kampene deres?” svarte flere av jentene at de synes det var hyggelig hvis de spilte bra men at de synes det var flaut hvis de spilte dårlig, og at de kunne få prestasjonsangst. Lea svarte:

”Det er jo litt kult da, for da føler du på en måte at de kommer og støtter oss, men så er det litt pinlig også. For man får jo litt ekstra press da, for man vil jo ikke drite seg ut eller spille drittdårlig foran dem liksom. Så du får litt sånn ekstra press på å spille bra da”.

Tale sa:

”Noen ganger så synes jeg det kan være litt småflaut hvis det er visse personer som kommer. Nei det er jo litt sånn hvis man har en dårlig kamp da, så er jo ikke det så veldig morsomt egentlig. Man vil jo spille best mulig når andre er å ser på”.

Ingvild svarte:

”Det er litt hyggelig, men det er litt flaut også. Man får litt sånn angst for å gjøre det dårlig, litt sånn prestasjonsangst. Men hvis vi spiller bra, så er det veldig hyggelig, og da får man liksom vist seg frem på en måte. Men det er ikke like gøy hvis man har en av de dårlige kampene sine når alle er og ser på”.

”Kvinnefotball – pinglete”

Myten om kvinnefotballen sier at kvinnefotball ikke kan måle seg med herrefotballen når det gjelder tempo, duellstyrke osv. Jeg spurte jentene om hva de synes om dette: ”Noen synes jo at kvinnefotball er pinglete, hva synes du om det?”. Flere av jentene sa seg enige i at kvinnefotballen kunne være pinglete hvis du sammenlignet det med herrefotballen, men at det ikke trengte å være sånn. Mia mente også at det var et krav at gutter var tøffere enn jenter:

”Altså. Jeg ser jo forskjell på damesport og mannssport. De er jo mye tøffere, skyter hardere, og er tøffere i dueller. Så man merker jo en forskjell. Men altså, jenter og gutter er jo bygd forskjellig. Vi har jo en annerledes kropp, og de bygger mye mer muskler og er mye sterkere. Altså, det er jo nesten et krav at gutter skal være bedre, føler jeg”.

Lea mente også at alderen til de kvinnelige fotballspillerne hadde noe å si når det gjaldt hvor tøffe kvinner er på fotballbanen:

”Jeg skjønner hva de mener. Det er jo mange jenter som ikke går sånn veldig mye inn i kroppen og i taklinger og sånne ting som guttene gjør. Men jeg føler at det også har blitt mye bedre og så har det litt med alderen å gjøre også da. For når vi har spilt mot andre damelag så er de mye mer inn i kroppen enn det man er vant til hos de lagene vi møter som er på vår alder. Men jeg skjønner hva de mener da, for det er ikke skikkelig mange dueller der man går i bakken liksom, sånn som herrene gjør.”

Melissa kommenterer også at alderen har noe å si:

”I forhold til guttefotballen så synes jeg at det er litt pinglete [kvinnefotball], men jeg synes det er mer pinglete på det nivået vi er nå enn når du er eldre”.

Vanja mente at det er pinglete hvis man sammenligner kvinnefotball med herrefotball, men at det ikke er pinglete når du bare fokuserer på kvinnefotballen i seg selv:

”Jeg synes egentlig ikke det er det. Det er jo mer pinglete enn herrefotballen liksom, fordi de går jo mye tøffere i også er de jo sterkere enn oss og alt det der. Men altså, jeg føler ikke det så veldig stor forskjell. Eller sånn hvis du sammenligner herre og kvinnefotball så blir jo kvinnefotball pinglete liksom. Da er det jo ganske stor forskjell, men hvis du tenker jenter mot jenter da, så er det ganske hardt”.

Veronika mener at kvinnefotball kan bli sett på som pinglete fordi jenter ”ikke skal være så tøffe”:

”Det går jo sikkert på det der at jenter ikke skal være så macho, de skal ikke dytte, de skal ikke takle, de skal ikke tråkke til liksom. Og det er jo noen på laget som er litt sånn små forsiktige, og ikke helt der liksom. Så jeg kan skjønne hvorfor det er noen som mener det”.

I følge Goksøyr og Olstad (2002) var kjønnsdimensjonen i debatten sentral i forbindelse med hvor hardt og tøft fotball skulle spilles. Fotballen skulle historisk spilles av menn ettersom idretten krevde styrke, fart og presisjon. Kvinnefotballen på starten av 1900 tallet gikk i følge Goksøyr og Olstad (2002) under navnet ”frøkenfotball”. Funnene i Jeanes (2011) som tar utgangspunkt i 10 og 11 års gamle jenter i Australia, viser at jentene unngikk fysisk kontakt som taklinger og at jentene ikke var villige til å løpe hardt eller kjempe for å vinne ballen. I følge Jeanes (2011) viste funnene at måten jenter spiller fotball på er begrenset på grunn av de tradisjonelle forestillingene om feminitet og aggressivitet, selvsikkerhet og fysisk hardt spill ikke ble tolerert. Beskrivelsene av kvinnefotball som ”frøkenfotball”, og at jentene ikke var villige til å kjempe på banen, er beskrivelser som ikke passer med mine funn. Funnene som kommer frem under observasjonen viser at jentene i min studie er villige til å gjøre alt de kan for å vinne ballen og for å vinne kamper. Som beskrevet tidligere i resultatkapittelet viser jentene stor vilje når det kom til å løpe opp ballen fra motstanderen eller hvis de mistet ballen. Jentene var ikke redde for å bruke muskler og fysisk stryke for å komme seg forbi motspilleren, og de var heller ikke redde for å gå inn i taklinger. Ble de småskadet var det ofte at jentene bare ristet det av seg og spilte videre.

Jentenes evne og vilje til å trå til i taklinger kan kobles til en av de nye feminitetene Azzarito (2010) presenterer i sin studie. Studien presenterer to ny feminiteter, ”fremtidens jente” og ”alfa jenta”, og dette er feminiteter som står i motsetning til den tradisjonelle feminiteten. ”Fremtidens jente” viser en jentekropp som er sterk, kraftfull og selvsikker, og jentene lykkes i maskuline idretter. Jentene demonstrerer ulike fysiske ferdigheter. De er atletiske, men estetiske, og de er harde, konkurransedyktige og aggressive, men allikevel attraktive. De har også en innstilling som tilsier at ”de kan gjøre alt”. Jentene viser en holdning som tilsier at selv om de er jenter på en maskulin arena, er ikke det å være jente et

hinder når det kommer til å ”trå til” og gi alt ute på banen. De viser også at det å ha en sterk og kraftfull kropp gir store fordeler når det kommer til de fysiske duellene på banen, og de er ikke redd for å bruke den sterke kroppen for å vinne de fysiske duellene. Jentene i min undersøkelse virker ikke å være bekymret for å utfordre den tradisjonelle femininiteten når det kommer til å trå til i taklinger på banen. Jentene forteller at det å være tøff på banen ikke er noe de tenker over og det er noe som kommer naturlig når spillet er i gang. De er heller ikke redde for å vise aggressivitet på banen. Et eksempel på dette er når Tale forteller at hvis det er noen av motstandere som har irritert henne ved å stemple henne går hun bevisst inn for å takle enda hardere.

Det kan virke som jentene ikke er bekymret for å utfordre den tradisjonelle femininiteten når det kommer til å vise fysikk på banen, men nevner at det forventes at de må være tøffe på banen fordi guttene er det. I følge Goksøyr og Olstad (2002) er fotball et hardt fysisk spill som krever egenskaper menn innehar som styrke og fart, og Fasting (2001) viser til at idretten har en sterk tiknytning til den tradisjonelle maskuliniteten. Veronika forteller at hun føler det er litt guttepress, og at de må være tøffe og harde på banen slik som guttene er når de spiller fotball. Hun mener det ville sett veldig dumt ut hvis jentene stod og skrek når de skulle gå inn i en duell. Det kan virke som det å være tøff og hard på banen gir mer respekt enn det å være forsiktig og utøve en tradisjonell femininitet.

Det motsatte kjønn, guttene, viser seg også å ha en innvirkning på jentenes vilje til å trå til i taklinger ute på banen. Et eksempel på dette er når Melissa forteller at hun synes det er viktig å kunne vinne dueller og at kamerater som kommer og ser på kampene deres ofte kommenterer at Lea er så hard i forsvaret. Dette tyder på at guttenes meninger er viktige for jentene, ikke bare når det kommer til utseende men også når det kommer til hvordan jentene presterer på banen. Jentene forteller at de som regel bare får positive tilbakemeldinger fra guttene, og det at guttene kommenterer hvordan de har spilt viser at de følger med på kampen.

Det at gutter kommer og ser på kampene til jentene og kommenterer hvordan jentene spiller, gjør at jentene er bekymret for å spille en dårlig kamp. Flere av jentene forteller at det at gutter er og ser på kampene gjør at de får litt prestasjonsangst. Funnene i Abrahamsen, Roberts and Pensgaard (2008) viser at jenter oftere opplever å få prestasjonsangst. Jentene i min studie sier at de får prestasjonsangst, og grunnen til at jentene i min studie opplever prestasjonsangst kan være fordi de er svært opptatt av at guttene skal oppfatte de som flinke.

Jentene forteller at de ikke vil spille dårlig eller drite seg ut når guttene er der. Dette viser at guttenes meninger og oppfatninger av dem er viktig for jentene.

Når det kommer til oppfatningen om kvinnefotball som pinglete, var det flere av jentene som sa seg enige i at kvinnefotball kunne være pinglete hvis du sammenligner det med herrefotballen. I følge Fasting (2001) gir flere kvinnelige idrettsutøvere uttrykk for hvor urettferdig de synes det er at de alltid blir sammenlignet med menn, og at det er menn som er normen i idretten. Jentene forteller at de mener at det forventes at guttene skal være tøffere enn jentene, fordi gutter er tøffere og sterkere enn jenter. Veronika forteller også at kvinnefotball kan bli sett på som pinglete fordi jenter ikke skal være macho, dytte, takle eller trå til. Dilemmaet med å være jente og være sterk og tøff kommer tydelig frem i svaret til Lea som er forsvarsspiller. Hun setter stor pris på at guttene kommenterer at hun er ”stein” i forsvar og hun synes det er kult at de kommenterer hvordan hun spiller. Men selv om hun synes det er kult, synes hun også det er litt rart å få sånne kommentarer. Jentene i min studie uttrykker at de er ”jentete” og fremstår som feminine jenter, og det å være ”stein” passer ikke under beskrivelsen av å være ”jentete” eller feminin. At det å være ”stein” på banen kan bli knyttet opp mot en maskulin væremåte, når jentene selv uttrykker at de vil og er ”jentete”, gjør at jentene kan oppleve et dilemma når det kommer til det å være tøff og sterk på banen og det å fremstå som feminine jenter.

Selv om jentene er enige i at kvinnefotballen er pinglete hvis du sammenligner herrefotball og kvinnefotball, synes de ikke at kvinnefotballen i seg selv er pinglete. Lea og Melissa kommenterer også at alderen til de kvinnelige fotballspillerne hadde noe å si når det kom til hvor tøffe de var på banen. De mente at spillere på seniorlag var tøffere på banen enn juniorlagene.

4.4 ”Fotball som gutteidrett er gammeldags”

Jeg var interessert i å finne ut om jentene fikk noen kommentarer på at de var jenter og spilte fotball, hva de synes om påstanden om at fotball er en herreidrett, og om de hadde fått noen spørsmål om seksualitet. Jeg spurte jentene under intervjuet: ”Har du fått noen kommentarer på at du er jente og spiller fotball?”. På dette spørsmålet svarte alle jentene at de hadde fått kommentarer på dette, men kommentarene kunne være både positive og negative.

Mia forteller om en kroppsøvlingslærer som hun har på skolen som har kommet med negative kommentarer til henne fordi hun spiller fotball:

”Gymlæreren min har kommentert det. Han sier at jenter ikke skal spille fotball og at jenter ikke er ment til å spille fotball. Og det er bare gutter som skal tjene penger på å spille fotball”.

Barbro er en av jentene som har fått positive tilbakemeldinger på at hun spiller fotball. Hun svarte:

”Jeg har bare fått kommentarer fra de i hjemlandet [Bosnia]. De sier sånn ”Hæ, spiller du fotball?”. Men det er på en positiv måte, jeg har ikke hørt noe negativt om at jeg spiller fotball”.

Lea fortalte at en kamerat akkurat hadde kommentert dette:

”Ja litt. Altså, en kamerat sa liksom her om dagen ”Jeg synes ikke jenter bør spille fotball”, men så sa han ”Bortsett fra deg, Vanja og Veronika da”. Så da var det litt sånn, ja vi kan spille fotball ja, men ingen andre jenter? Men han mente jo at vi var gode da, men han mener fortsatt at jenter ikke skal spille fotball”.

Tale forteller at gutter ofte blir imponert når de først ser jentene spille:

”Ja, det er jo noen som er litt sånn at de mener at jentefotball ikke er ordentlig fotball, og noen gutter ser nok litt ned på det. Det er litt sånn ”Fotballspiller ja....”. Men så ser de jo jentene [som spiller fotball] spille da og da blir de litt sånn ”Wow”.

Ingvild fortalte at hun både har fått positive og negative kommentarer på at hun spiller fotball, og at hun ikke tar seg nær av kommentarene:

”Det er alltid litt sånn snakk om det i klassen og sånn. På ungdomsskolen så var vi på en måte en idrettsklasse da. Alle jentene spilte fotball og alle guttene spilte fotball. Og da er det jo alltid litt sånn ”Jentefotball er ditt og jentefotballen er ditt” og ”jentefotball er så useriøst”. Men jeg har aldri tatt meg noe nær av det på den måten. For det er jo noe alle gutter sier på en måte. Men jeg har jo fått høre masse positivt også da. Siden vi er jo med på mange cuper og det er mange som har sett oss spille og sånn. Og da sier de sånn at vi er flinke til å være jenter liksom. Så det har ikke vært så mye sånn at man har tatt seg nær av det liksom.”

Veronika forteller også at hun har fått noen kommentarer på dette, men at det ikke har vært så mange negative kommentarer, og at guttene ville ha henne på laget selv om hun var jente:

”Det er jo sånn at når man gikk på barneskolen så var det jo jeg og guttene som spilte fotball da, ute i skolegården. Og det var ingen av de andre jentene som spilte fotball. Så jeg har jo fått noen kommentarer sånn ”Spiller DU fotball? Det er ikke veldig mange jenter som spiller fotball”. For når du var mindre var det liksom sånn at det var guttene som spilte fotball og jentene spilte håndball. Og sånn i 8. klasse for eksempel, når alle spilte fotball, så sa de ”ååå, spiller du også fotball?”, men det var jo liksom greit og de ville jo ha meg på laget deres”.

Melissa forteller at hun ikke har opplevd å få så mange kommentarer på at hun spiller fotball, men at hun har hørt mye snakk om jentefotball. Hun tror også det er i ferd med å skje en forandring når det gjelder påstanden om at fotball er en herreidrett:

”Ikke sånn mye. Jeg har jo hørt mye om jentefotball og det er jo noen som sier sånn at det er en guttesport og sånne ting. Og at jenter ikke er like gode som gutter. Men det er ingen som har sagt noe spesielt til meg da. Jeg har også hørt at folk sier at når du blir eldre så er du liksom lesbisk fordi du fortsatt spiller fotball og sånne ting. Det har jeg hørt, og så har jeg jo hørt sånn at fotball er en guttesport og at gutter er mye bedre enn jenter og sånne ting. Men jeg tenker sånn at det blir jo bare bedre og bedre, for det var jo mer sånn før enn det er nå”.

Det at fotball blir sett på som herreidrett kommer frem i flere av svarene til jentene. Når jeg spurte jentene: ”Det er mange som synes fotball er en herreidrett. Hva tenker du om det?”, var det flere av jentene som forstod at andre mente det, men at de selv ikke var enige i denne påstanden. Når jeg da spurte: ”Hvorfor tror du at de mener det?”, nevner jentene flere ulike faktorer. De nevner media, gutter er bedre enn jenter, at menn alltid har vært dominerende (både som sjefer og best i idretten), at det alltid har vært sånn, og forskjellsbehandling i forhold til lønn. Mari svarte:

”Jeg synes egentlig det er veldig feil. Guttene har på en måte blitt litt sånn ovenpå på en måte. De skal ha all oppmerksomheten, hvert fall på nyhetene. Du ser jo nesten aldri noe om jentefotball på nyhetene, egentlig ikke så mye om jenteidrett i det hele tatt. Og så er det alltid menn som sitter i toppen. Jeg har flere venninner som går på toppidrettsgymnas og det er jo alltid menn som er trenerne deres og det er de som styrer alt da..... De er kanskje tøffere, de tørr å si hva de mener. Og så er de jo litt mer sjefete og bestemt. Så har det jo alltid vært sånn, de fikk jo stemmerett før oss også”.

I likhet med Mia, trekker også Vanja frem at hun tror en av grunnene til at folk mener det er at det alltid har vært sånn:

”Det er jo litt sånn som at rosa er en jentefarge og at blått er en guttefarge. Det er liksom sånn det bare har blitt. Det er jo noen som mener håndball er en jentesport også, så jeg tror det bare er fordi det egentlig alltid har vært sånn”.

Lea forteller at hun tror det begynner å bli litt jevner mellom kvinnefotball og herrefotball, men at hun selv ikke følger med på kvinnefotball:

”Altså, det er jo mest preget av herrer [fotball], men jeg føler at det begynner å jevne seg litt mer ut. Nå de siste årene hvert fall, for det har jo bare blitt flere og flere jenter som spiller fotball. Men jeg kan jo ærlig innrømme at jeg ikke ser på kvinnefotball selv. Når det var cupfinale for kvinnene i helga, så visste jeg ikke det før jeg tilfeldigvis så det på tv liksom. Så jeg gjør jo ikke så mye for at det skal bli bedre selv heller..... Og så er vel herrefotball egentlig bedre å se på også. Det er litt mer ordentlig fotball på en måte. Det er sånn man er vant til å se fotball, så da blir det jo litt annerledes å se kvinnefotball. Det kan jo være en av grunnene”.

Ingvild forteller at hun synes det er en idrett for begge kjønn, og trekker frem media og det faktum at gutter er bedre i fotball enn jenter som grunner til at andre kan mene at fotball er en herreidrett:

”Jeg synes det er en idrett for begge kjønn. Men det virker som de fleste gutter synes at fotball passer bedre for dem da. Men jeg synes det burde være likt for begge kjønn, det burde ikke være noen forskjell egentlig..... Altså, gutter har jo høyere nivå enn det jenter har. Men der har jo litt med hvordan kroppen deres er bygd og sånne ting. Og så har jo mennene en tendens til å være litt dominerende. Så det er vell litt det også, at de skal være best i alt”.

I likhet med Ingvild, trekker Tale frem media, og at menn er bedre i fotball enn kvinner. Men hun nevner også det at gutter, og ikke jenter, kan leve av å spille fotball:

”Jeg tror det er litt på grunn av media og sånn da. Det er jo veldig mye mer fokus på guttefotball enn jentefotball. Og så er jo guttene mye bedre taktisk enn jentene.... Det er vell det at gutter er bedre enn jenter i fotball. Jenter blir jo ikke så mye fremstilt i media når de spiller fotball, de viser liksom ikke så mange jentekamper. Så jeg tror nok det er mye av

grunnen. Og så kan jo gutter tjene penger på å spille fotball og det kan jo ikke jenter. Eller de kan vell det noen av de beste, men det er ikke vanlig at jenter kan leve av å spille fotball”.

Melissa forteller at hun ikke synes at det er en herreidrett, men at hun skjønner at andre kan mene det. Hun nevner faktorer som media, i tillegg til at hun i likhet med Tale trekker frem at kvinner ikke kan leve av sporten:

”Jeg mener selv at det ikke er det, men jeg skjønner at folk kan synes det. Her i klassen for litt siden, så snakket vi om fotball som herresport og da synes alle i klassen at det var det bortsett fra meg. Men det kan jo kanskje ha noe med at jeg har spilt siden jeg var liten da, jeg er liksom vant til å spille fotball..... Altså, nå så er det jo nesten like vanlig at jenter spiller fotball som at det er gutter som spiller fotball. Men jeg tror liksom det er litt sånn fordi det er jo flere gutter som satser på fotball enn jenter, siden guttene på en måte kan leve av å spille fotball og det kan jo ikke jentene. Sånn som jeg satser jo ikke på fotball på grunn av det, for jeg kan liksom ikke se en framtid med å leve av fotballen da. I tillegg så er jo guttefotballen i mer fokus enn det jentefotballen er da. Det er jo som regel det man ser på tv da”.

Veronika trekker frem jenters prioriteringer, lønnsforskjeller, og at guttefotballen er mer populært enn jentefotball som grunner til påstanden om at fotball er en herreidrett:

”Jeg snakket med en i klubben om det her for litt siden, om hvorfor jenter prioriterer så annerledes enn gutter. Hvorfor har gutter fotball som nummer 1, men jenter kanskje har fotball som nummer 5 etter skole, venner, kjæreste osv. Men det blir jo litt sånn at gutter har det litt i blodet da. De har jo alltid spilt fotball og de prioriterer alltid fotball først. De drar rett etter skolen og spiller fotball, og sånn gjør jo ikke jenter. Vi prioriterer ikke fotball like mye da. Det er jo mye mer normalt å være gutt å være god i fotball, enn det er å være jente og være god i fotball. Så er det jo det at å se herrefotball er mye mer populært enn å se jentefotball. Det er jo liksom sånn at de beste jentene får en halv million i årslønn kanskje, og da er de Norges beste fotballspillere liksom. Mens han der Morten Gamst Pedersen fikk to millioner i måneden eller noe og får privatfly fra Paris med nystekt brød liksom. Det er jo helt på tryne. Og det at guttefotballen er mer populært gjør jo at det er flere gutter som spiller fotball liksom. Sånn som i sommer når kvinnene kom til finalen så var det neste ingen som fikk med seg det, men hadde det vært herrene hadde det jo vært helt historisk. Men man bryr seg nesten ikke når det er jentene vet du, og det synes jeg er helt håpløst”.

Jeg var interessert i å finne ut om jentene hadde opplevd å få noen kommentarer eller spørsmål om seksualiteten sin ettersom dette er en vanlig stereotypi av kvinnelige fotballspillere (Fasting et al, 2004) . Jeg spurte jentene: ”Har dere fått noen spørsmål om dere har noe lesbiske eller guttejenter på laget?”. På dette spørsmålet svarte alle jentene at dette er noe de ikke har opplevd. Ingvild forteller at hun tror det at de er et ganske jentete lag kan være grunnen til dette:

”Nei det tror jeg ikke er så vanlig spørsmål egentlig. Jeg kan ikke huske at jeg har fått noen spørsmål om det. Nå er jo vi et ganske jentene lag da, så det kan jo hende det er derfor de ikke spør om sånne ting. Men det kan jo hende det er andre lag som får sånne spørsmål, men jeg kan ikke huske at noen har spurt meg om det”.

I likhet med Ingvild tror Veronika at de ikke får sånne spørsmål fordi de ikke har noen jenter på laget som fremstår som maskuline. Hun forteller at hun tror det var mer vanlig før i tiden å få sånne spørsmål:

”Det har jeg aldri fått spørsmål om faktisk. Jeg tror det var mer vanlig før i tiden. Men da jeg skulle til London dro jeg sammen med noen venner av oss (familien), og hun er tidligere fotballspiller. Hun snakket om at det på laget hennes var 8 som var lesbiske eller noe, og det var liksom sånn vanlig at alle var lesbiske. Og hun fikk spørsmål hele tiden om hun hadde noen lesbiske på laget og folk sa til henne at hun kom til å bli lesbisk etter hvert hun også hvis hun fortsatte å spille fotball. Men jeg føler det var mer vanlig før da. Og så har jo ikke vi noen jenter som er litt mandige på laget heller da, så det kan jo være grunnen til at vi ikke får sånne spørsmål. For jeg tror ikke det er så mange som ser på oss som mandige liksom”.

I følge Fasting (2001) er det den mannlige måten å drive idrett på som blir sett på som den dominerende og den ”riktige måten” å drive idrett på. Det er herrefotballen som blir sett på som den ordentlige fotballen og kvinnefotball blir ikke tatt på alvor på samme måte som herrefotballen. Dette kan være faktorer som gjør at jentene opplever å få negative kommentarer rundt det å spille fotball. Selv om det var noen av jentene som hadde opplevd å få negative kommentarer, var de fleste kommentarene de fikk positive. Ut i fra det jentene forteller kan det virke som det er den eldre generasjonen som kommer med de negative kommentarene, og kroppsøvingslæreren Mia forteller om er et eksempel på dette.

Jentene får også kommentarer fra kamerater og jevnaldrende, men disse har en mer positiv og åpen holdning rundt kvinnefotballen og jenter som spiller fotball. Noen av kameratene er litt skeptisk til at jenter spiller fotball, men når de skal spille i kroppsøvingstimen og i friminuttet er det ikke noe problem å spille med jentene. Tale forteller at guttene er litt skeptisk til at hun spiller fotball, men når de ser henne spille virker det som guttene blir imponert. Også Veronika forteller at guttene stusset over at hun spilte fotball, men når de skulle velge lag ville guttene ha henne på laget. Det at guttene blir imponert, gir jentene positive kommentarer, vil ha jentene på laget, og at jentene svært sjeldent opplever å få negative kommentarer på at de er jenter og spiller fotball, kan tyde på at det er i ferd med å skje en forandring rundt fotball som en herredrett, og at kvinnefotball blir sett på som mer ”naturlig”.

Når jeg spør jentene hva de synes om at fotball blir sett på som en herredrett, var det flere av jentene som forstod at andre kunne synes at fotball var en herredrett, men jentene var ikke enige i denne påstanden. Når det kommer til hvorfor de tror at det blir sett på som herredrett, er en av faktorene jentene trekker frem det at det alltid har vært sånn. Både Beauvoir (2002) og Connell (1987) trekker frem at kvinner alltid har vært underordnet menn, og at kvinners rolle ser ut til å være å imøtekomme ønskene og interessene til menn. Kvinnene skulle være hjemme å ta vare på hus og barn, og det var menn som var ute å jobbe og som tok seg av det fysiske arbeidet (Beauvoir 2002; Connell 1987). Fasting (2001) trekker frem at også i idretten har kvinner alltid hatt en underordnet stilling. At kvinner alltid har vært underordnet menn er noe både Mia og Vanja trekker frem. Mia forteller at menn alltid har dominert når det kommer til hvem som sitter i styret og hvem det er som er trenere. Og Vanja forteller at hun tror at fotball blir sett på som herredrett i likhet med at blå er en guttefarge og rosa er en jentefarge. Det er sånn det alltid har vært.

I følge Fasting (2001) er det fremdeles ikke likestilling i idretten i den forstand at kvinner og menn får samme tilbud. Og mediedekningen av kvinnefotballen i forhold til herrefotballen er en av grunnene jentene trekker frem som en forklaring. Jentene snakker om at det nesten aldri vises kvinnefotball på tv, og at kvinnefotballen generelt får lite oppmerksomhet. At kvinnefotball får lite mediedekning på tv, vises tydelig i tallene Gerd von der Lippe (2007) refererer til i *”kvinnelige fotballspillere har ikke baller”*, der hun viser at kvinnefotballen utgjør så lite som 7 prosent av sportsoverføringene på de store TV kanalene i Norge.

Skogvang (2006) skriver at herrefotball gjennom historien har blitt sett på som bedre enn kvinnefotball. Jentene forteller at de tror herrefotball er mer populært fordi det er bedre å se

på, og at herrefotball har et høyere nivå enn kvinnefotball. Under intervjuene uttrykker jentene at de selv tenker at herrefotball er bedre og mer underholdende å se på enn kvinnefotball, og det er flere av jentene som forteller at de ikke følger med på kvinnefotball. At herrefotball er mer populært kan også gjenspeiles i sportsoverføringene. Ettersom herrefotball har flere seere og tilskuere vil man tjene mer penger på å vise herrefotball enn kvinnefotball. I følge Skogvang (2006) kan det se ut som økt kommersialisering og ulikheter i medieoppmerksomheten i toppfotballen utvider gapet mellom kjønnene.

I følge Skogvang (2006) er det lettere for menn enn kvinner å realisere drømmen om å bli profesjonelle fotballspillere. Noe også jentene i prosjektet trekker frem. At jenter ikke kan leve av å spille fotball, gjør at jenter prioriterer annerledes enn det gutter gjør når det kommer til fotball. Gutter satser på fotball fordi de vet de kan leve av det hvis de lykkes, mens jenter føler at de i tillegg må prioritere skole. For selv om jenter blir fotballspillere på elite nivå vil de ikke kunne leve av bare å spille fotball. Hvis jenter skal kunne leve av å spille fotball må de dra til utlandet som for eksempel USA, der kvinnefotballen har oppnådd høy status og anerkjennelse (Skogvang, 2006). Veronika trekker frem et godt eksempel på de store forskjellene i lønningene til kvinnelige og mannlige fotballspillere. Hun forteller om Morten Gamst Pedersen som kan kjøre privatfly og tjene millioner i måneden, mens kvinnene kanskje får en halv million i årslønn.

Når det kommer til herrefotball vs kvinnefotball trekker jentene frem det faktum at kvinnene gjør det bedre internasjonalt enn guttene. Når kvinnene gjør det bra i store mesterskap er det nesten ingen som hadde fått det med seg, men hvis det hadde vært herrene ville det vært helt historisk. Selv om kvinnene gjør det bedre enn mennene internasjonalt, vil det i følge Skogvang (2006) ta lang tid før holdningene i samfunnet om at herrefotball er bedre enn kvinnefotball vil forandre seg. Når vi snakker om fotball som en herreidrett virker det som om jentene føler at denne påstanden er i ferd med å forandre seg. De trekker frem at det er flere og flere jenter som spiller fotball, og at mennenes dominans over kvinnene er i ferd med å jevne seg mer ut. Forandringer i kvinnefotball er noe også Skogvang (2006) trekker frem. Skogvang (2006) skriver at det stadig er flere jenter og kvinner som deltar i fotball som spillere og trenere, og i ulike styreverv, og at dette er et steg i riktig retning. I tillegg kan det virke som samfunnet har fått øynene opp for kvinnefotball, og at interessen for kvinnefotball har blitt større. Dette kan vi se på seertallene på de mest sette fotballkampene i 2013, der det var kvinnefotballkamper på første og tredje plass. Disse kampene var semifinalen mellom Norge og Danmark i EM og finalen mellom Norge og Tyskland i EM (Ramm, Bentsen og

Elle, 2013). De forandringene som jeg har nevnt over er faktorer som kan gjøre at kvinnelige fotballspillere i fremtiden kanskje kan oppnå høyere status, anerkjennelse og makt i fotballfeltet.

En annen faktor som ser ut til å være i forandring er myten om at kvinnelige fotballspillere er lesbiske. I Skogvang (2006) viser et av funnene at kvinner opplever at det stilles spørsmål ved deres seksualitet når de spiller fotball. Det var ingen av jentene som deltok i mitt prosjekt som hadde opplevd at det ble stilt spørsmål rundt deres seksualitet eller lagvenninnenes seksualitet. I følge Fasting, Pfister og Scraton (2004) blir kvinner som spiller fotball sett på som maskuline og maskuline kvinner som lesbiske. Jentene forteller at de tror det at de er et ”jentete” lag og at det ikke er noen jenter på laget som er ”guttejenter”, kan være grunnen til at de ikke har fått noen spørsmål rundt dette. Et par av jentene forteller også at de tror det var mer vanlig før i tiden at kvinner som spilte fotball fikk spørsmål om seksualiteten sin. Det at jentene fremstår som et feminint lag, kan være en avgjørende faktor for at jentene ikke opplever at det stilles spørsmål rundt deres seksualitet. For i følge Fasting, Pfister og Scraton (2004) er det de maskuline jentene som forbindes med det lesbiske. Det kan også virke som den generelle oppfatningen av at jenter som spiller fotball er lesbiske er i endring og at det i dag ikke er like vanlig å forbinde kvinnelige fotballspillere med lesbiske kvinner.

I følge Bèki og Gål (2013) som viser til endringer i femininitet i idrettsfeltet, kan det virke som idretter som tradisjonelt har blitt sett på som maskuline og feminine har blitt ”unisex”. Det er flere faktorer som kan tyde at den tradisjonelle maskuline idretten, fotball, også er i endring. Noen av disse faktorene er det at jentene i min studie svært sjeldent opplever å få negative kommentarer på at de er jenter og spiller fotball, at seertallene til kvinnefotballen øker, at det stadig blir flere kvinner og jenter på flere områder i fotballfeltet, og at jentene svært sjeldent har fått spørsmål om de har noen lesbiske på laget. Det kan virke som samfunnet har fått en større interesse for kvinnefotball.

4.5 ”Å smile på banen”

Det å smile, være glad og ha det morsomt på treninger og kamper virker å være viktig på dette laget. I de ukene jeg var sammen med laget var det som regel alltid god stemning blant jentene, og var også god stemning mellom trenere og spillere. Det virker som godt humør var

en viktig del av laget. Under observasjonen opplevde jeg mye latter, fnising, tulling mellom jentene, og tulling mellom trener og spiller. Her er noen eksempler fra observasjonen:

”Når jeg kommer gående inn i garderoben før kamp er det god stemning i garderoben. Støynivået er høyt, og samtalene og latteren sitter løst blant jentene. Samtalene i garderoben handler om alt fra skole, gutter og motstanderen. Men jentene snakker om disse tingene er det mye latter”. (25.09.13)

”Jentene varmer opp før kampen. Når jentene løper ved siden av hverandre er det mye småsnakking og fnising blant jentene. En av jentene på laget som er skadet spør om hun kan ta et bilde av jentene midt under oppvarmingen som hun kan legge ut på instagram. Jentene samler seg og blir tatt bilde av. Mens jentene blir tatt bilde av, begynner mange av jentene å lage grimaser og når de andre jentene ser dette bryter de ut i latter”. (07.10.13)

”Jentene skal spille finale i en cup. Selv om klokken bare er 08.00 er det god stemning i garderoben. Jentene snakker om gårdsdagens festligheter, og latteren sitter løst..... Jentene har med seg boombaster som de bruker under oppvarmingen. De spiller høy musikk når de varmer opp, og mens de løper er det noen av jentene som benytter anledningen til å prøve ut noen dansetrinn. Jentene ler og smiler under hele oppvarming. Og det er godt humør blant jentene”.(13.10.13)

”Når jentene står i garderoben, finner Veronika ut at hun har tatt på seg superundertøyet til faren sin. Hun drar den langt opp på magen, og begynner å gå rundt i garderoben. ”Er jeg ikke fin nå? Tror jeg skal bruke dette som sjekketriks fremover. Tror jeg får mye oppmerksomhet av guttene da”. De andre jentene ler, og kommenterer hvor grusom hun ser ut når hun gjør dette..... Når jentene kommer ut på banen, er det flere av jentene som begynner å dra bukse opp på magen og slik går de med buksa resten av treningen. Dette gjør at det er mye latter og fnising mellom jentene under denne treningen”. (16.10.13)

”Lea kommer litt for sent inn i garderoben. Hun legger seg på gulvet, og sier til jentene at hun er så trøtt. Da er det flere av jentene som legger seg opp på henne, og de ligger der og ler. Når de kommer ut på banen forsetter jentene med å ligge opp på hverandre. Hver gang det er en liten pause og en av jentene legger seg ned. Kommer det flere jenter å legger seg opp på henne. Det er mye tulling mellom jentene hele denne treningen”.(20.10.13)

Men det er ikke bare jentene som tuller med hverandre. Trenerne er også veldig opptatt av å opprettholde en god stemning på laget, og de tuller ofte med jentene. Her er noen eksempler på dette:

”Kai kommer inn i garderoben før kampen. Det første han gjør er å begynne å tulle med jentene om startelleveren til kampen. Han bytter om på alle spillerne og plasseren som spillerne bruker å spille på. ”Miriam (keeperen), du skal i dag spille spiss sammen med Lea (midtstopper).” Alle jentene begynner å le, og det blir god stemning i garderoben”.(12.10.13)

Trenerne er også med på noen av øvelsene under treningene:

”Jentene varmer opp med boks. Trenerne blir med på denne øvelsen. Jentene gjør alt de kan for å prøve å ta luka på trenerne slik at trenerne må stå dobbelt i midten. Treneren løper rundt i boksen, og kaster seg etter ballen for å vinne den. Jentene rotter seg sammen mot trenerne, og det blir god stemning på feltet. Trenerne jubler ekstra når de klarer å vinne ballen, og når det er noen av jentene som er i midten gjøre trenerne alt de kan for å ta luka på jentene. Trenerne prøver heller å rundspille jentene med luka og finter enn å spille det ”enkle” valget”.(20.10.13)

Under en av de første observasjonene kommer en av trenerne bort til meg og forteller at han synes det er viktig at jentene har det morsomt når de spiller fotball, og hvis det er godt humør spiller jentene ofte bedre:

”Når jentene går ut av garderoben kommer treneren bort til meg for å snakke litt. Han forteller at han er veldig opptatt av at jentene som har det morsomt på trening og kamp. Han forteller også at han mener at hvis jentene har det morsomt på banen, at det er god stemning i laget, og hvis jentene har lave skuldre så kommer jentene til å gjøre det bedre under kampen”.(07.10.13)

Under intervjuene snakket jeg med noen av jentene om finalen de tapte. Jeg spurte: ”Hva var det som gikk galt under finalen?”. Da er det to av jentene som svarer at de tror det dårlige humøret på banen kunne være grunnen til at de ikke klarte å vinne. Melissa svarte:

”Det var ikke veldig bra humør på banen. Jeg merket at når de scoret første målet så begynte alle å bli ganske irriterte. Vi klarte liksom ikke å få opp humøret igjen. Så jeg merket godt at det var dårlig stemning på banen. Og vi spiller jo mye bedre når vi har det gøy og når vi synes det er morsomt. Hadde vi klart å ha det moro så tror jeg at vi hadde klart å vunnet”.

Vanja sa:

”Jeg følte egentlig at det var veldig mye negativitet uten på banen, og det tror jeg hadde veldig mye å si. Det påvirker liksom spillet vårt når det er dårlig stemning på laget. Så jeg tror det var en av grunnene til at det gikk som det gikk”.

Hun kommenterer også at hun synes det har vært dårlig nivå på treningene i de siste og at hun mener grunnen til dette har vært humøret blant jentene:

”Jeg tror det har litt med humøret å gjøre. Hvis en er sur så smitter det så fort og da er alle sure. Og så blir det dårlig stemning blant jentene”.

Under intervjuene spurte jeg jentene: ”Fotball er en idrett med mye følelser. Har du mye følelser når du spiller fotball?”. På dette spørsmålet er det flere av jentene som snakker om at hvis det er noen som blir sure på banen, kan det skape dårlig humør blant de andre jentene og da er det ikke noe morsomt å spille, og da spiller de ikke noe bra heller. Tale forteller:

”Noen ganger blir jeg skikkelig forbannet. Hvis vi spiller kjempe dårlig og det er en som står og kjefter, så blir man ikke akkurat så veldig glad- da blir man litt sur, også begynner man å bli gretten på de spillerne rundt seg, også skaper man dårlig stemning.”

Vanja forteller at hun kan bli sint, men at hun prøver å ikke la det gå utover laget:

”Hvis jeg ikke får til noe blir jeg litt sur. Men jeg prøver å ikke la det gå utover laget, for det smitter over på de andre så innmari fort. Og blir det dårlig stemning på laget, spiller vi ikke noe bra. Så jeg prøver å ikke la det gå utover laget at jeg er sur liksom.”

Jentene har også ulike ritualer de gjør før kamp. De setter et smileyklistremerke på drakta før kamp, og de må gjøre bestemte ting med kapteinsbåndet før kampen. Treneren har også et bestemt ritual som han må gjøre før hver kamp.

”Jeg sitter på innbytterbenken rett før kampen starter. Da roper en av de skadde jentene som sitter på benken at jentene må komme dit. Da tar hun frem et ark med smileyklistremerke. Jentene stiller seg opp og får et smileyklistremerke som de setter på drakta. Både trenerne og jeg får også klistremerke. Når jeg spør jentene om hvorfor de gjør dette, forteller de meg at det er for at jentene skal huske å smile og ha det moro på banen”.(25.10.13)

Dette ritualet gjør jentene før hver kamp. Trenerne forteller meg også at jentene må ha kapteinsbåndet på samme sted før hver kamp.

”Petter kommer til meg og spør meg om jeg har fått med meg hva jentene må gjøre med kapteinsbåndet før hver kamp. Han forteller meg at jentene spiller med det samme kapteinsbåndet som de brukte når de var små. De har prøvd andre bånd men når de har gjort det har jentene tapt kampene, så jentene nekter å spille med et annet bånd enn det de brukte når de var små. Det er også Vanja som passer på båndet fra de går ut av garderoben til kampen starter. Rett før kampen starter går Vanja til Veronika, som er kaptein, og setter på henne kapteinsbåndet”.(25.10.13)

I følge Kilpatrick, Herbert og Bartholomew (2005) er gutter mer motivert av prestasjoner og ego relaterte faktorer som utfordringer og konkurranse enn det jenter er. For jenter er det tilhørighet og glede som motiverer til idrettsdeltagelse. At jentene var opptatt av å ha det moro på banen og i garderoben kommer tydelig frem i observasjonene. Både jentene og trenere uttalte at de spilte mye bedre hvis jentene hadde det morsomt på banen. Jentene fortalte også at hvis det var noen på laget som ble sure, kunne den dårlige stemningen spre seg i laget. Jentene prøvde derfor å ikke la det at de var sinte gå utover laget, fordi den dårlige stemningen i laget ville gå utover prestasjonene.

Det at jentene skulle ha det morsomt på banen virket å være viktig både for jentene, og trenere. Trenerne var veldig opptatt av å tulle med jentene og skape god stemning på treninger og kamper. Selv om trenerne gikk inn i en mer alvorlig rolle når kampen var i gang, var det flere ganger at trenerne tullet med jentene i garderoben før kampen. Det kan virke som dette var en bevisst handling fra trenerne sin side, for at jentene skulle få tankene bort fra alvor i kampen og heller være med å opprettholde den gode stemningen og det gode humøret til jentene. Det virker som dette var med på å gjøre jentene mindre nervøse før kampene.

Warner & Dixon (2013) konkluderer med at internasjonale konkurranse er med på å ødelegge det sosiale aspektet av idrettserfaringene, og derfor hemmer kvinner fra å oppnå de sosiale fordelene ved idretten. Jentene i min studie konkurrerer mye og har et godt sosialt miljø, men et eksempel på Warner & Dixons (2013) funn er når jentene skulle spille finale i en cup. Før kampen var det ganske god stemning i laget, men med en gang kampen begynte endret stemningen seg med en gang og jentene fikk ”høye skuldre”. Det kan virke som nervøsiteten

og Alvoret i kampen grep jentene, og de klarte ikke å spille sitt eget spill, og de tapte til slutt kampen.

Det at jentene har ritualer som å klistre smileyklistermerker på drakta før kampene og ha et godt humør på banen, kan være en strategi for å unngå prestasjonsangst. Abrahamsen, Roberts og Pensgaard (2008) studie viser at det er flere kvinner enn menn som opplever prestasjonsangst. Likevel fremstår det å klistre smileyklistermerker på drakta som et feminint ritual som skal hjelpe jentene med å unngå "høye skuldre". Det er vanskelig å se for seg at gutter ville klistret smileyklistermerker på drakta før kamp. Det kan virke som om det å ha et godt humør på banen er viktig for jentene og at humøret på banen har stor påvirkning på jentenes prestasjoner.

5.0 AVSLUTTENDE DISKUSJON

Bente Skogvang (2006) undersøkte kjønn i toppfotballfeltet i sin doktoravhandling, og jeg vil i denne avsluttende diskusjonen koble mine funn til denne studien og til kvinnefotballfeltet, og se på eventuelle endringer. Et felt er stadig i forandring, og jeg skal her vise forandringene i kvinnefotballfeltet når det kommer til hvordan jenter gjør kjønn på fotballbanen.

Funnene i studien viser at jentene utøver en heteroseksuell femininitet på banen. Dette innebærer et fokus på utseende. De viser frem kroppene sine ved å brette opp shortsene og ha push up BH under sports BH når de spiller, og jentene bruker sminke på banen. Jentene bryr seg om hvordan de ser ut, og en grunn til dette er at det motsatte kjønn sitter på tribunen. Jentene er opptatt av å vise seg frem fra det de kaller ”sin beste side”, og de er opptatt av å få oppmerksomhet fra guttene. Jentene forteller også at de er opptatt av å ha en godt trent kropp, både for sin egen del og for å se bedre ut.

Jentene utøver også det jeg har kalt omsorgsfemininitet. De trøster hverandre og passer på hverandre både på og utenfor banen. Det er også viktig for jentene at de ikke kjefter på hverandre og får hverandre til å føle skyld når det kommer til prestasjonene på banen. Samholdet i laget er en viktig faktor for jentene. De er gode venner og jentene trives godt på laget. Flere av jentene forteller at samholdet og miljøet i laget er grunnen til at de fortsatt spiller fotball.

På tross av at jentene utøver tradisjonelle femininiteter som omsorg og heteroseksuell femininitet, kan de også trå til i taklinger. Jentene er ikke redd for å bruke den atletiske kroppen på banen. Laget er et hardt kjempende lag, de er tøffe i spillestilen og har en holdning som tilsier at de kan være tøffe på banen selv om de er jenter. Det at de er jenter og spiller fotball skal ikke begrense måten å spille fotball på. Det kan virke som det er mer akseptert å være tøff på banen enn det er og ikke tørre å trå til i taklingene. Igjen er guttenes meninger viktige for jentene når det kommer til hvordan de presterer på banen og de er redde for å spille en dårlig kamp når det er kamerater og ser på.

Fotball har i lang tid blitt sett på som en herreidrett, noe jentene mener er gammeldags. Jentene forstår hvorfor det er noen som forbinder fotball med herreidrett og trekker frem faktorer som mediedekning, lønn, fysikk og at det alltid har vært sånn som grunner til

påstanden om fotball som herreidrett. Jentene selv har opplevd svært få negative kommentarer på at de er jenter og spiller fotball, og de mener det er i ferd med å skje en forandring. I motsetning til hva tidligere forskning viser (Fasting, Pfister & Scraton, 2004; Skogvang, 2006), har jentene i studien aldri opplevd å få spørsmål rundt seksualiteten sin fordi de spiller fotball.

Funnene viser at det å ha et godt humør på banen er viktig for jentene. Jentene brukte smileyklistremerker på draktene under kampene og trenerne var opptatt av å opprettholde et godt humør både i garderoben og på banen, og det kan virke som dette var noe de gjorde for å glemme alvoret. Det å ha fokus på å være glade på banen og ikke fokusere på hva andre synes om det de presterer virker også å kunne hjelpe jentene med prestasjonsangst.

Et felt refererer til forholdet mellom aktører i samme aktivitet og for at et felt skal eksistere må aktørene i den samme aktiviteten være uenig og strides om det som er felles for dem. For å kunne definere et felt må man påvise at det er noe som står på spill, noe aktørene finner det verdt å kjempe for eller om (Bourdieu & Wacquant, 1992). For å kunne knytte mine funn opp i mot kvinnefotballfeltet, må jeg først avgjøre om kvinnefotballen kan bli definert som et delfelt. Fotball kan bli definert som et felt fordi det er en avgrenset gruppe mennesker og organisasjoner som strider om noe som er felles for dem (Bourdieu & Wacquant, 1992). Igjen kan fotballfeltet deles inn i ulike delfelt som toppfotballfeltet, breddefotballfeltet, herrefotballfeltet og kvinnefotballfeltet. De ulike delfeltene i fotballfeltet kan være vanskelig å avgrense fordi delfeltene i noen sammenhenger går over i hverandre. Både bredde-, topp-, herre-, og kvinnefotballfeltet går over i hverandre på enkelte områder ved at de samme sett spilleregler gjelder og spillet er det samme. I tillegg har de for eksempel Norges fotballforbunds ting som øverste besluttede myndighet (Skogvang, 2006). Skogvang (2006) definerer toppfotballen som et delfelt blant annet fordi den økende kommersialiseringen og profesjonaliseringen i toppfotballen vurderes ulikt avhengig av interesse og motiv. I likhet med toppfotballen kan også kvinnefotballen defineres som et delfelt. Temaet for denne oppgaven: ”Hvordan man gjør kjønn på fotballbanen” er blant annet noe jentene i kvinnefotballen er uenige om. Andre faktorer det kjempes om i kvinnefotballen kan være innflytelse og makt, og kvinnefotballens økonomi. I et felt er det et sett med regler, og disse reglene danner rammer for hva man kan gjøre og hva man ikke kan gjøre i feltet (Bourdieu & Wacquant, 1992). I kvinnefotballen er det blant annet regler om hvordan man skal opptre på banen og disse reglene er like for alle som er i kvinnefotballfeltet.

I et felt er det også en hierarkisk fordeling av posisjoner og disse posisjonene er avhengig av den feltspesifikke kapitalen hver av aktørene har opparbeidet seg (Bourdieu & Wacquant, 1992). Posisjonene i kvinnefotballfeltet kan da avgjøres av for eksempel hvor gode fotballspillere de er og hvor bra laget er, hvor mye penger klubbene har eller spillerne tjener, og hvor mye status og anerkjennelse de får.

I følge Skogvang (2006) er fotballfeltet og idrettsfeltet avhengig av samfunnsutviklingen, men man kan ikke kun forklare fotballfeltet ut i fra samfunnsutviklingen vi må også se den i forhold til dens egen historie. Kvinnefotballfeltet har gjennomgått endringer når det gjelder hvordan jenter gjør kjønn. I følge Fasting, Pfister og Scraton (2004) er fotball en maskulin idrett, og kvinner som spiller fotball blir sett på som maskuline jenter. Jentene i studien til Fasting, Pfister og Scraton (2004) forteller at de tar avstand fra den hegemoniske formen for femininitet. Måten jentene i min studie gjør kjønn på fotballbanen, står i kontrast til dette. Det å fremstå som feminine jenter er viktig, og de sminker seg og kler seg for å fremheve den feminine kroppen. Det å utøve en heteroseksuell femininitet gjør at jentene får oppmerksomhet fra andre, og da spesielt fra det motsatte kjønn. Selv om jentene spiller fotball, som blir forbundet med en maskulin idrett, vil de fremdeles vise at de er jenter. Det at jentene utøver en heteroseksuell femininitet på banen viser en forandring i kvinnefotballfeltet fordi kvinnelige fotballspillere tidligere ofte har blitt forbundet med maskulinitet.

Hvert felt har en grunnleggende, taus og implisitt enighet som angår blant annet spillereglene i feltet, og denne enigheten kaller Bourdieu *doxa*. I følge Aakvaag (2008) kan doxa i feltet bli utfordret, og det er ofte de yngre generasjonene som utfordrer den. Det kan virke som doxa i kvinnefotballfeltet er at jenter som spiller fotball ikke skal fremstå som hyperfeminine. At den yngre generasjonen utfordrer doxa vises tydelig i funnene i min studie, det jentene utøver en tydelig heteroseksuell femininitet. Det at jentene i min studie utøver en tydelig heteroseksuell femininitet gjør at de opplever å få negative kommentarer fra andre jenter, som å bli kalt ” horer ”.

Da Skogvang (2006) studerte toppfotballfeltet, konkluderte hun med at kvinnelige fotballspillere ofte får spørsmål rundt egen seksualitet. Også her viser studien min at det er i ferd med å skje en forandring. Jentene i min studie har aldri opplevd å få spørsmål rundt sin egen seksualitet, og det kan virke som spørsmål rundt de kvinnelige fotballspillernes seksualitet har blitt mindre vanlig, og at hvordan jentene gjør kjønn på fotballbanen er avgjørende når det kommer til disse spørsmålene.

En annen forandring når det kommer til hvordan jenter gjør kjønn på fotballbanen, er synet på hva kvinnekroppen kan gjøre. I følge Azzarito (2010) kretser jenters konstruksjon av den ideelle kroppen rundt en fantasi om den ideelle feminine kroppen som omhandler å oppnå en hvit, slank og uatletisk kropp. I tillegg skriver Goksøyr og Olstad (2002) at fotball historisk var en alt for hard fysisk idrett for kvinner og at kvinner lettere kunne bli skadet.

Kvinnefotballen gikk også under kallenavnet ”frøkenfotball”. Det var menn som skulle drive med fotball ettersom idretten krevde styrke, fart og presisjon. Funnene i denne studien viser at den ideelle kroppen for jentene i kvinnefotballfeltet er den atletiske og den sterke kroppen.

Det å ha en atletisk og sterk kropp gjør jentene mer komfortable med kroppen sin, og denne kroppen gir store fordeler ute på fotballbanen. Det å være tøff og hardt kjempende på fotballbanen er viktig for jentene, og det er ingenting som tilsier at det jentene presterer ute på banen kan kalles ”frøkenfotball”. Det å være jente på fotballbanen var på ingen måte med å begrense jentenes prestasjoner på banen. Likevel viser funnene i min studie at det fortsatt kan oppstå et dilemma når det kommer til det å være tøff på banen. Dilemmaet kommer tydelig frem i svaret til Lea der hun forteller at guttene ofte kommenterer at hun er stein i forsvar.

Hun synes det er veldig kult å få slike kommentarer fordi hun merker at guttene da har fulgt med på kampen, men hun synes også det er litt rart å få sånne kommentarer fordi hun ”vil jo ikke være stein”. En av grunnene til at dette dilemmaet oppstår kan være at jentene er opptatt av å være feminine og ”jentete”, og at det ”å være stein” ofte kan bli koblet til maskulinitet.

En kan argumentere for at jentene i prosjektet mitt utøver nye former for femininitet. Disse nye formene for femininitet kan kobles til det Azzarito (2010) kaller ”Fremtidens jente” og ”Alfa jenta”. Ved å ha en sterk, kraftfull og selvsikker kropp kunne de demonstrere flere fysiske egenskaper på fotballbanen. De kan være harde, konkurransedyktige og aggressive, men de kan også være attraktive ettersom det er den sterke og kraftfulle kroppen som nå blir sett på som den ideelle kroppen. Denne femininiteten, ”Fremtidens jente”, er fleksibel og tilpasningsdyktig til endringer, og har en innstilling som tilsier at ”hun kan gjøre alt”. Jentene i min studie uttrykker også meninger i tråd med det Azzarito (2010) beskriver hos ”alfa jenta”. Jentene mener de har samme muligheter som menn når det gjelder utdanning, idrett og i samfunnet generelt. Jentene presiserer at å se på fotball som herreidrett er gammeldags.

I likhet med jentene i undersøkelsen til Jeanes (2011) som så på deltagelsen i fotball som å være i samsvar med femininitet, virker det som jentene i mitt prosjekt så på fotball som en av mange aktiviteter de foretok seg som ga dem lov til å utføre ulike femininiteter til forskjellige tider. Funnene i min studie viser at jentene utøver ulike former for femininitet. På banen

utøver jentene en heteroseksuell femininitet, omsorgsfemininitet, en femininitet hvor de tør å bruke den atletiske kroppen til å spille et hardt fysisk spill og en femininitet som innebærer at det å smile og ha godt humør på banen er viktig.

Selv om kvinnefotballfeltet er i forandring, er det funn i studien min som også bekrefter tidligere forskning og teoretiske perspektiver når det kommer til femininitet og hvordan kvinner gjør kjønn. Både Bjerrum Nielsen og Rudberg (1988) og Connell (1987) viser til at femininitet er konstruert på en måte der omsorg for andre blir sett på som kvinnelig. Det å vise omsorg for medspillere på og utenfor banen er en viktig del av det å gjøre kjønn i kvinnefotballfeltet. De passer på hverandre, trøster hverandre og er opptatt av hvordan medspillerne har det. De vil ikke at andre skal føle skyld for noe de har forårsaket, og det å si unnskyld på banen når de gjør feil som å sentre en dårlig pasning er derfor ofte å se hos jentene.

Funnene i Skogvang (2006) viser at kvinnelige fotballspillere setter pris på det sosiale, lagfølelsen, kameratskapet og det å spille på lag. Selv om det er åtte år siden denne doktoravhandlingen ble skrevet, og det er forskjeller på informantene når det kommer til alder og nivå, viser funnene mine likheter med det Skogvang (2006) refererer til. Å ha et godt samhold og et bra miljø er viktig for jentene. Det å kunne være seg selv, tulle med de andre og ha venner på laget er viktige faktorer for jentene i kvinnefotballfeltet. Samholdet og miljøet på laget er også avgjørende for den videre deltagelsen i fotballen.

For å kunne konstruere feltet må man identifisere de formene for spesifikk kapital som virker der (Skogvang, 2006). Når det kommer til problemstillingen min og hvordan jenter gjør kjønn på fotballbanen, er det den sosiale kapitalen og den symbolske kapitalen som spiller en viktig rolle. Empirien min ga ingen indikasjon på at den kulturelle eller den økonomiske kapitalen var avgjørende når det kom til hvordan jentene gjorde kjønn på banen eller jentenes posisjon i kvinnefotballfeltet.

Det kan virke som den fysiske kapitalen utgjør en sentral del av den symbolske kapitalen i kvinnefotballfeltet. Det å ha en sterk, kraftfull og selvsikker kropp gir status og symbolsk kapital. I tillegg er det å ha gode fotballferdigheter avgjørende for den symbolske kapitalen i kvinnefotballfeltet. De jentene som har gode fotballferdigheter og de jentene som utmerker seg på banen når det kommer til gode prestasjoner, får anerkjennelse og status fra andre i feltet og det er de som har mest makt i feltet. De får anerkjennelse fra trenere, medspillere, foreldre, tilskuere og motspillere. Medspillere ser opp til jentene med gode ferdigheter, det er

ofte disse jentene foreldre og tilskuere legger merke til, og det er disse jentene motstanderne frykter. Min studie viser at de jentene som har gode fotballferdigheter og presterer bra på banen, er de jentene som fremstår som ledertypene i laget. Det er disse jentene som de andre jentene på laget ser opp til, og som har mest innflytelse på de andre jentene.

I tillegg til den sterke, kraftfulle og selvsikre kroppen med gode fotballferdigheter, er også den attraktive kroppen svært avgjørende for den symbolske kapitalen. Dette er i tråd med Azzarito (2010) som snakker om jentekroppen som den symbolske kapitalen. Det å utøve en heteroseksuell femininitet og være attraktiv for det motsatte kjønn er med på å gi jentene mye oppmerksomhet. Det å bruke sminke, brette opp shortsene og ha to lag med bh er noe jentene i studien gjør for å fremheve den attraktive kroppen. Det kan virke som det å ha en attraktiv kropp er svært viktig for jentene og den attraktive kroppen er med på å gi jentene mye symbolsk kapital som gir uttelling hos guttene. Den attraktive kroppen gir anerkjennelse og status, noe som viser seg når det kommer til oppmerksomheten jentene i min studie får fra gutter og motstanderlag. Det å få statusen og anerkjennelsen som den symbolske kapitalen gir er det mange som er missunelige på. Jentene opplever en del sjalusi fra jentene på motstanderlagene, ved at de blir kalt horer, noe som kan tyde på at de andre jentene ikke eier den symbolske kapitalen som den attraktive kroppen gir og at de ikke får den oppmerksomheten som det jentene i min studie gjør.

Den sosiale kapitalen handler om de sosiale nettverkene (Bourdieu & Wacquant, 1992), og i kvinnefotballfeltet handler den sosiale kapitalen for eksempel om det nettverket jentene skaper til lagvenninner, tilskuere og medlemmer i samme klubb. Funnene i min studie viser at den sosiale kapitalen er svært viktig for jentene i feltet, både når det kommer til forholdet til lagvenninnene, men også når det kommer til forholdet mellom tilskuerne og da spesielt guttene som kommer og ser på dem.

Et felt refererer til forholdet mellom aktører i samme aktivitet (Bourdieu & Wacquant, 1992). I kvinnefotballfeltet vil det være organisasjoner som for eksempel de ulike klubbene og Norges fotballforbund, og det vil være både kvinner og menn som sitter i ulike styre og som er en del av de utallige lagene som inngår i kvinnefotballfeltet. Kvinnefotballfeltet vil i hovedsak være preget av kvinner fordi det er de som utøver den felles aktiviteten og interessen. Det er jentene som utøver den felles aktiviteten i kvinnefotballfeltet som har vært hovedmålet mitt i denne studien. Det kan virke som feltet er i forandring når det kommer til synet på kvinnekroppen, og hvordan jentene bruker og viser frem kroppen på fotballbanen.

Når det kommer til egenskaper som blir sett på som feminine, slik som omsorg og behovet for gode relasjoner, kan det virke som dette er faktorer som ikke har forandret seg. Grunnen til dette kan være at omsorg og behovet for gode relasjoner er egenskaper som fortsatt beskriver det feminine. Dette er egenskaper som ikke ser ut til å være i forandring, heller ikke i kvinnefotballfeltet.

LITTERATURLISTE

- Aakvaag, G.C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag as.
- Abrahamsen, F. E., Roberts, G. C. & Pensgaard, A. M. (2008). Achievement goals and gender effects on multidimensional anxiety in national elite sport. *Psychology of sport and exercise*, 9(4), 449-464.
- Ambjörnsson, F. (2004). *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Stockholm: Ordfront.
- Azzarito, L. (2009). The panopticon of physical education: Pretty, active and ideally white. *Physical education and sport pedagogy*, 14(1), 19-40.
- Azzarito, L. (2010). Future girls, transcendent femininities and new pedagogies: toward girls hybrid bodies?. *Sport, Education and Society*, 15(3), 261-275.
- Bäckström, Å. (2013). Gender Manoeuvring in Swedish skateboarding: Negotiations of femininities and the hierarchical gender structure. *Young*, 21(1), 29-53.
- Beauvoir, S. (2002). *Det annet kjønn*. Oslo: Pax Forlag AS.
- Bèki, P. & Gàl, A. (2013). *Rhythmic gymnastics VS boxing: Gender stereotypes from the two poles of female sport*. DOI: 10.2478/pessr-2013-0009.
- Bjerrum Nielsen, H. & Rudberg, M. (1988). *Hur flickor blir flickor og pojkar blir pojkar*. Hentet 6. Februar, 2014:
<http://130.241.16.45/ojs/index.php/tgv/article/viewFile/1476/1289>.
- Bourdieu, P. & Wacquant, L. J. D. (1992). *An invitation to reflexive sociology*. Cambridge: Polity Press.
- Caudwell, J. (1999). Women's football in the United Kingdom: Theorizing gender and unpacking the butch lesbian image. *Journal of sport and social issue*, 23(4), 390-402.
- Connell, R. W. (1987). *Gender and power. Society, the person and sexual politics*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Connell, R. W. (2002). *Gender – Short introductions*. Cambridge: Polity Press.

- Eng, H. (2002). Idrett og seksualitet: Om hetronormativitet og homoerotikk på idrettsarenaen. I Ø, Seippel (Ed.), *Idrettens bevegelser. Sosiologiske studier av idrett i et moderne samfunn*. (s. 100 – 122). Oslo: Novus Forlag.
- Fangen, K. (2004). *Deltagende observasjon*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Farroq, S. (2013). Hetero-sexy self/body work and basketball: The invisible sporting women of British Pakistani Muslim heritage. *South Asian Popular Culture*, 11(3), 257-270.
- Fasting, K. (2001). *Hvor går kvinneidretten*. Oslo: Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité.
- Fasting, K., Pfister, G. & Scraton, S. (2004). Kampen mot kjønnsstereotypene. *Dansk sociologi*, 15(2), 41-53.
- Garrett, R. (2004). Gendered bodies and physical identities. I J. Evans, B. Davies & J. Wright, *Body Knowledge and Control. Studies in the Sociology of Physical Education and Health* (s. 140-157). London: Routledge.
- Goksøyr, M. & Olstad, F. (2002). *Fotball! Norges Fotballforbund 100 år*. Oslo: Norges Fotballforbund.
- Heidegger, M. (1927). *"Sein und Zeit"*. Tübingen: Niemeyer.
- Jeanes, R. (2011). I'm into high heels and make up but i still love football: Exploring gender identity and football participation with preadolescent girls. *Soccer & Society*, 12(3), 402-420.
- Johannessen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4. utgave). Oslo: Abstrakt forlag.
- Kane, M. J. & Greendorfer, S. L. (1994). The media's role in accommodating and resisting stereotyped images of women in sport. I P. J. Creedon (red.): *Women, media and sport. Challenging gender values*. USA: SAGE publications.
- Kauer, K. J. & Krane, V. (2006). Scary dykes" and "feminine queens": Stereotypes and female collegiate athletes. *Women in sport and physical activity journal*, 15(1), 42-55.

- Kilpatrick, M., Herbert, E. & Bartholomew, J. (2005). College student's motivation for physical activity: Differentiating men's and women's motives for sport participation and exercise. *Journal of American college health*, 54(2), 87-94.
- Klomsten, A. T. (2006). *A study of multidimensional physical self-concept and values among adolescent boys and girls*. Trondheim : Norwegian University of Science and Technology, Faculty of Social Sciences and Technology Management, Department of Sociology and Political Science
- Kolnes, L-J. (1994). *Kvinner og toppidrett. Om kjønn, kropp, seksualitet og relasjoner i toppidretten* (Doktoravhandling, Norges Idrettshøgskole, Norge). Oslo: Norges Idrettshøgskole.
- Krane, V., Choi, P. Y. L., Baird, S. M., Aimar, C. M. & Kauer, K. J. (2004). Living the paradox: Female athletes negotiate femininity and muscularity. *Sex roles*, 50(5/6), 315-329.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2010). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utgave). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Messner, M. A. (1992). Sport, men and gender. *Power at play*. Boston: Beacon press.
- Moi, T. (2005). *Hva er en kvinne? Kjønn og kropp i feministisk teori*. Oslo: Gyldendal Norske Forlag.
- Nielsen, F. S. (1996). *Nærmere kommer du ikke... Håndbok i antropologisk feltarbeid*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Ramm, N. A., Bentsen, A. R. & Elle, G. (2013). *Dette er årets mest sette tv-kamp - uansett kjønn*. NRK. Hentet 23. Mars, 2014:
<http://www.nrk.no/sport/fotball/fotballjenteneoverst-pa-tv-tronen-1.11286598>.
- Ross, S. R. & Shiner, K. J. (2007). Perspectives of Women college athletes on sport and gender. *Sex roles*, 58(1-2), 40-57.
- Sisjord, M. K. (2005). Snowboard - en kjønnnet ungdomskultur. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 5(2), 65-82.

- Skaalvik, E. M. & Skaalvik, S. (2005). *Skolen som læringsarena. Selvoppfatning, motivasjon og læring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Skogvang, B. O. (2006). *Toppfotball – et felt i forandring* (Doktoravhandling, Norges Idrettshøgskole, Norge). Oslo: Norges Idrettshøgskole.
- Skogvang, B. O. & Fasting, K. (2013). Football and sexualities in Norway. *Soccer and society*, 14(6), 872-886.
- Spradley, J. P. (1980). *“Participant observation”*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Steinfeldt, J. A., Zakrajsek, R. A., Bodey, K. J., Middendorf, K. G. & Martin, S. B. (2012). Role of uniforms in the body image of female college volleyball players. *The counseling psychologist*, 41(5), 791-819.
- Theberge, N. (2000). Gender and sport. I J. Coakley & E. Dunning, *Handbook of sports studies* (s. 322-333). USA: Sage Publications.
- Von der Lippe, G. (2007). *Kvinnelige fotballspillere har ikke baller*. Hentet November 28, 2013:http://www.idunn.no/file/ci/5158276/samtiden_2007_04_kvinnelige_fotballspillere_har_ikke_baller.pdf.
- Wallhead, T. L., Garn, A. C. & Vidoni, C. (2013). Sport education and social goals in physical education: Relationships with enjoyment, relatedness, an leisure-time physical activity. *Physical education and sport pedagogy*, 18(4), 427-441.
- Warner, S. & Dixon, M. A. (2013). Competition, gender and the sport experience: an exploration among college athletes. *Sport, education and society*.
Doi: 10.1080/13573322.2013.774273

VEDLEGGSLISTE

Vedlegg 1: Observasjonsguide

Vedlegg 2: Intervjuguide

Vedlegg 3: Informasjonsskriv til informanter og klubbledelse

Vedlegg 4: Kvittering og godkjenning på melding fra NSD

Vedlegg 1

Observasjonsguide

Kategori	Hvem	Hvordan
Feminitet: - Treningstøy- Brette opp shorts- Sminke- Hår- Farge på fotballsko		
Maskulinitet: - Treningstøy- Muskler- Utseende- Taklinger- Skader- Temperament- Konsentrasjon under trening		
Relasjoner/samhandling: - Trener – spiller- Spiller – spiller- Spiller – publikum		

- Ris		
- Ros		
- Konstruktiv Kritikk		
- Feiring av mål		
Samtaler: - Samtaler om gutter/fest - Samtaler om skole - Samtaler om fotball/Rollemodeller - Samtaler om mote/sminke		
Femininitet/maskulinitet (holdninger, uttrykker seg): - Fremtrer trener på en maskulin måte - Fremtrer trener på en feminin måte - Fremtrer spillerne på en maskulin måte		

- Fremtrer spillerne på en feminin måte		
- Hva er maskulint under en økt		
- Hva er feminint under en økt		
Før, under og etter kamp: - Speiler seg i garderoben		
- Sminker seg før kamp		
- Samtaler i garderoben		
- Oppmerksomhet mot treneren		
- Hvordan snakker treneren til jentene under kamp		
Diverse:		

Vedlegg 2

Intervjuguide

Tema	Spørsmål	Oppfølgings spørsmål
Oppstart:	- Kan du huske 1. treningen du var på?	- Fortell litt om den
	- Kan du huske første kampen du spilte?	- Fortell litt om den- Hvorfor begynte du å spille fotball?
	- Var det mange venner av deg som spilte fotball?	- Hva synes vennene dine om at du spiller fotball?
	- Noen andre i familien din som spiller fotball?	- Hva synes familien din om at du spiller fotball?- Er det noen andre enn mamma og pappa i familien din som har noe forhold til fotball? Hva synes de om at du spiller fotball?- Hva synes du om at foreldrene dine er å ser på kamper/ikke ser på kamper?
	- Hva er det du liker med fotball?	- Hvorfor spiller du fotball?
	- Har du fått noen kommentarer på at du er jente og spiller fotball?	- Fortell litt om det.- Hvordan reagerer du på disse kommentarene?
Feminitet:	- Mange jenter er opptatt av å se bra ut når man trener. Er du opptatt av hvordan du ser ut på trening eller kamp?	- Hvorfor er det viktig/ikke viktig?- Er du opptatt av det i gym timene på skolen også? Hvorfor/Hvorfor ikke?
	- Sminker du deg før trening eller kamp?	- Hvorfor/hvorfor ikke?- Hvordan sminker du deg?
	- Jeg ser at dere bretter opp shortsene når dere trener og spiller kamp. Hvorfor gjør du det?	- Får du noen kommentarer på dette? Gi eksempler.- Hva føler du når de kommenterer det?

	- Jeg har jo sett at dere har likt treningstøy som dere bruker på treninger og kamper. Hva synes du om at dere har det?	- Hvor viktig/ikke viktig er det med hvordan treningstøy du har på deg? - Hvorfor/Hvorfor ikke? - Jeg har hørt at det er mange jenter nå for tiden som spiller med bh og sports bh, gjør dere det? Hvorfor gjør dere det?
	- Noen synes fotball er en herreidrett, men fotball er den størst jente idretten i Norge. Gjør dere noe for å vise at det ikke bare er en maskulin idrett?	- Hvorfor tror du at det er sånn? - Legger dere merke til hvordan jentene på motstander laget ser ut? Fortell.
	- Synes du det er viktig med en godt trent kropp?	- Hvorfor/ hvorfor ikke? - Er det Viktigst med en trent kropp fordi det gir god helse eller fordi det ser bra ut?
Maskulinitet:	- Noen synes fotball er en herre idrett. Hva synes du om det?	- Hvorfor tror du de mener det?
	- Fotball er en idrett med mye følelser, hvilke følelser får du når du spiller fotball?	- Fortell om disse
	- Noen synes kvinnefotball er pinglete. Hva synes du om det?	- Hvorfor/Hvorfor ikke? - Dere er jo ganske tøffe på banen, er dette noe du tenker over?
	- Jeg har fått mange spørsmål om jeg har noen lesbiske på laget eller om det er mye guttejenter på laget. Har du fått noen slike spørsmål?	- Hva synes du om at de spør om slike ting? - Hvorfor tror du det er mange som tror det er slik på jentelag?
Forbilder:	- Ser du mye fotball på fritiden?	- Hvorfor/ Hvorfor ikke? - Hva er det du like å følge med på da, kvinner/menn?
	- Det var EM for kvinner nå i sommer, Fulgte du med på det?	- Hvorfor/Hvorfor ikke? - Hva synes du om det kvinnene presterte der nede?

	- Pleier du å se på kvinnefotball, enten på tv eller i virkeligheten?	- Hvorfor/ Hvorfor ikke? - Hva kan vi gjøre for å få mer fokus på kvinnefotballen?
	- Har noen av dere drakter med navn av herrefotballspillere på ryggen?	- Hvorfor har du akkurat navnet han på drakta? - Hvorfor har dere ikke drakter hvor det er navn av kvinnelige fotballspillere?
	- Hva er dine mål som fotballspiller?	- Fortell litt om dem.
Relasjoner:	- Hvordan vil du beskrive miljøet og samholdet på laget?	- Er det noen som faller utenfor? Hvorfor tror du det skjer?
	- Hvordan forhold har du til de andre jentene på laget?	- Gjør dere ting sammen på fritiden eller er dere bare sammen på fotballen? Fortell
	- Hvordan synes du trenerne er mot dere jentene?	- Hva gjør de som du mener er positivt eller negativt? - Hva synes du om å få tilbakemelding fra sidelinja?
	- Når dere spiller kamper er det mange som kommer å ser på?	- Hvem kommer? - Hva synes du om at de kommer å ser på?
	- Har dere vært på treningsleir eller noen cuper denne sesongen?	- Hvordan var det på treningsleir, hva gjorde dere? - Hvordan var det på de forskjellige cupene? - Hva husker dere best fra de forskjellige turene?
	- Gleder du deg til å dra på trening og kamper?	- Hvorfor/hvorfor ikke?
	- Hvordan synes du nivået på treningene og kampene er?	- Er det noen du skulle ønske var annerledes på treningene eller kampene?
	Diverse:	

Vedlegg 3

Informasjonsskriv til informanter og klubbledelse

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

”Jenter og fotball”

Mitt navn er Silje Marina Skyrudsmoen. Jeg er master student ved høghskolen i Oslo og Akershus, hvor jeg studerer skolerettet utdanningsvitenskap med fordypning i kroppsøving og idrettsfag. Jeg skal nå sette i gang med masteroppgaven min hvor jeg skal studere jenter som spiller fotball. I denne sammenheng ønsker jeg kontakt med et jentelag i aldersgruppen 15-17 år.

Formålet med prosjektet er å studere jenters forhold til fotball. Til dette prosjektet trenger jeg et jentelag, helst i alderen 15-17 år. Jeg er selv en aktiv fotballspiller og spiller i Kurland FK. Siden jeg selv spiller i Kurland FK hadde jeg håpet på å kunne foreta studien på et lag i nærmiljøet. Dette ville vært mest optimalt i forhold til metodene jeg skal bruke for å innhente data.

I dette prosjektet skal jeg bruke feltarbeid (deltakende observasjon og intervju) som metode for å hente inn data. Under observasjonen kommer jeg til å være til stedet under treninger og kamper. Intervjuet vil bli gjennomført med noen av jentene på laget som sier seg villig til å delta. Spørsmål omhandler hvordan de oppfatter det å være jente og fotballspiller, om de får kommentarer i forhold til jentefotball og hvorfor de har valgt å spille fotball. Dataene som blir samlet inn vil bli samlet inn i form av notater og båndopptaker om dette er greit for jentene. Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det er jeg og min veileder som vil ha tilgang til personsopplysningene som blir samlet inn. Personopplysningene vil bli lagret på data der det kun er jeg som har tilgang, dette er for å ivareta konfidensialiteten. Jeg vil også bruke fiktive navn i prosjektet slik at ingen vil kunne gjenkjennes på navn.

Jeg vil heller ikke gjengi navnet på klubben som deltar i prosjektet. På denne måten er det liten mulighet for at deltakerne i prosjektet vil gjenkjennes.

Prosjektet skal etter planen avsluttes i mai 2014. Når prosjektet er avsluttet vil alt av data som er samlet inn i løpet av prosjektet slettes. Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert.

Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med Silje Marina Skyrudsmoen på 40 88 31 80, eller med min veileder Kristin Walseth på kristin.walseth@hioa.no. Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 4

Kvittering og godkjenning på melding fra NSD

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfages gate 25
N-5007 Bergen
Norway
Tel. +47-55 58 21 17
Fax +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Kristin Walseth
Institutt for grunnskole- og faglærerutdanning
Høgskolen i Oslo og Akershus
Postboks 4, St. Olavs plass
0130 OSLO

Vår dato: 26.08.2013

Vår ref.:35054 / 3 / LB

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 01.08.2013. Meldingen gjelder prosjektet:

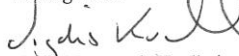
35054	Jenter og fotball
Behandlingsansvarlig	Høgskolen i Oslo og Akershus, ved institusjonens øverste leder
Daglig ansvarlig	Kristin Walseth
Student	Silje Marina Skyrudsmoen

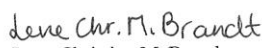
Etter gjennomgang av opplysninger gitt i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon, finner vi at prosjektet ikke medfører meldeplikt eller konsesjonsplikt etter personopplysningslovens §§ 31 og 33.

Dersom prosjektopplegget endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for vår vurdering, skal prosjektet meldes på nytt. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>.

Vedlagt følger vår begrunnelse for hvorfor prosjektet ikke er meldepliktig.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

Lene Christine M. Brandt

Kontaktperson: Lene Christine M. Brandt tlf: 55 58 89 26

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Silje Marina Skyrudsmoen, Jørgen moesvei 9B, 2010 STRØMMEN

Avdelingskontorer / District Offices

OSLO NSD Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo Tel. +47-22 85 52 11 nsd@uio.no
TRONDHEIM NSD Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim Tel. +47-73 59 19 07 kytre.svarva@svt.ntnu.no
TROMSØ NSD SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø Tel. +47-77 64 43 36 nsdmaa@svt.uio.no

Personvernombudet kan ikke se at det i prosjektet behandles personopplysninger med elektroniske hjelpemidler, eller at det opprettes manuelt personregister som inneholder sensitive personopplysninger. Prosjektet vil dermed ikke omfattes av meldeplikten etter personopplysningsloven. Det forutsettes at navnelister ikke knyttes til det øvrige datamaterialet.

Personvernombudet legger til grunn at man ved transkripsjon av intervjuer eller annen overføring av data til en datamaskin, ikke registrerer opplysninger som gjør det mulig å identifisere enkeltpersoner, verken direkte eller indirekte. Alle opplysninger som behandles elektronisk i forbindelse med prosjektet må være anonyme. Med anonyme opplysninger forstås opplysninger som ikke på noe vis kan identifisere enkeltpersoner i et datamateriale, verken direkte gjennom navn eller personnummer, indirekte gjennom bakgrunnsvariabler eller gjennom navneliste/koblingsnøkkel eller krypteringsformel og kode.